

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA
ANABİLİM DALI**

**İTALYA VE TÜRKİYE'YE GÖÇ ETMİŞ İNSANLARLA İLGİLİ YOUTUBE
VIDEO YORUMLARINDA NEFRET SÖYLEMİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR
ANALİZ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

R. ÖZGÜN KEHYA

ANKARA – 2018

**T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA
ANABİLİM DALI**

**İTALYA VE TÜRKİYE'YE GÖÇ ETMİŞ İNSANLARLA İLGİLİ YOUTUBE
VİDEO YORUMLARINDA NEFRET SÖYLEMİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR
ANALİZ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

R. ÖZGÜN KEHYA

**TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ENGIN SARI**

ANKARA – 2018

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON SİNEMA
ANABİLİM DALI

İTALYA VE TÜRKİYE'YE GÖÇ ETMİŞ İNSANLARLA İLGİLİ YOUTUBE
VİDEO YORUMLARINDA NEFRET SÖYLEMİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR
ANALİZ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Engin Sarı

Adı ve Soyadı	Tez Jürisi Üyeleri	İmzası
Dr. Öğr. Üyesi Engin Sarı	
Doç. Dr. Burcu Şimşek	
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Taş	

Tez Sınavı Tarihi: ...

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (...../06 /2018)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin
Adı ve Soyadı

R.Özgün Kehya

.....

ÖNSÖZ

Tez konumun düşüncesi, değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Engin Sarı'nın "Etnisite ve Medya" dersinde ortaya çıkmıştır. 2016 yılında aldığım bu derste, etnik savaşların, soykırımların başlamasında ve sürdürülmesinde medyanın rolüne ilişkin sorgulamalar yapmıştık. Derste okuyup tartıştığımız kaynaklara ek olarak benim ve arkadaşlarımin yaptığı araştırmalar ile medyanın ürettiği nefret söylemlerinin toplum yaşamında ne kadar tehlikeli ve yok edici/yıkıcı olduğunu kavramıştım.

Danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Engin Sarı'nın tez çalışmama büyük katkısı olmuştur. Kıymetli hocama önerilerinden dolayı teşekkür ederim. Ayrıca İtalyanca dil ve kültürü eğitimlerime katkı sağlayan İtalyan şirketin Türkiye Ofisi yöneticilerine minnettarım. Diğer pek çok çalışmaları arasında tezime ayırdıkları değerli zaman ve titizlikle sundukları öneri ve eleştiriler için tez jüri hocalarım Doç. Dr. Burcu Şimşek ve Dr. Öğr. Üyesi Tuğba Taş'a teşekkürlerimi sunarım. Kafkas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesindeki çalışma arkadaşım Dr. Öğr. Üyesi Sait Toprak'a ve yüksek lisans dönem arkadaşım Ferhat Ali Göçer'e tezimin son okumasında yardımcı oldukları için minnet doluyum. Son olarak annem Ayşe Kehya ve babam Muttalip Kehya'ya manevi desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürler

"İtalya ve Türkiye'ye Göç Etmiş İnsanlarla İlgili Youtube Video Yorumlarında Nefret Söylemi: Karşılaştırmalı Bir Analiz" adlı tezin nefret söylemiyle mücadele etmeye yönelik çalışmalara literatür kaynağı olması dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	16
KAVRAMSAL OLARAK NEFRET SÖYLEMİ ve SUÇU.....	16
1.1. Nefret Söylemi ve Suçunun Tanımı.....	17
1.2. Nefret Söylemi ve Suçu Nedenleri.....	20
1.3. Nefret Söylemi Türleri.....	24
1.3.1. Siyasal Nefret Söylemi.....	25
1.3.2. Kadınlara Yönelik Nefret Söylemi:.....	26
1.3.3. Yabancılara ve Göçmenlere Yönelik Nefret Söylemi.....	27
1.3.4. Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi.....	27
1.3.5. İnanç ve Mezhep Temelli Nefret Söylemi.....	28
1.3.6. Engellilere ve Çeşitli Hastalıklara Yönelik Nefret Söylemi:.....	28
1.3.7. Türçülük Temelli Nefret Söylemi.....	30
1.4. Nefret Suçu Türleri.....	31
1.5. Sosyal Medyada Nefret; Anonimliğin Sonuçları.....	32
1.5.1. Nefret Söylemi Medya İlişkisi.....	32
1.5.2. Anonimlik ve Nefret Söylemi İlişkisi.....	38
1.5.3. Yeni Medya, Sosyal Medya ve YouTube.....	40
İKİNCİ BÖLÜM.....	50
GÖÇ SORUNU BAĞLAMINDA İKİ AKDENİZ ÜLKESİNİ KARŞILAŞTIRMA.....	50
2.1. İtalya'ya Göç etmiş İnsanlar.....	50
2.1.1. Göç etmiş Kişiler Üzerine Genel Bilgiler.....	50
2.1.2. İtalya'da Göçmen Karşıtlığı ve Nefret Söylemi.....	53
2.1.3. İtalya'da Nefret Söylemi Karşısında Uygulamalar.....	54
2.2. Türkiye'ye Zorunlu Göç etmiş Kişiler.....	60
2.3. Önceki Araştırma Bulgularında Nefretin Yaygınlığı.....	63
2.3.2. Diğer Araştırma Yöntemlerinde Nefret.....	71
2.3.3. Bulguların özeti.....	75
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	79
TÜRKİYE SOSYAL MEDYASINDA SURİYE'DEN ZORUNLU GÖÇ ETMİŞ KİŞİLERE YÖNELİK NEFRET SÖYLEMİ.....	79
3.1. Video Başlıklarının Analizi, Şiddetle İlişkilendirilen Suriyeliler.....	79
3.2. Video Yorumlarında Cinsiyetçi Nefret Söylemi.....	83

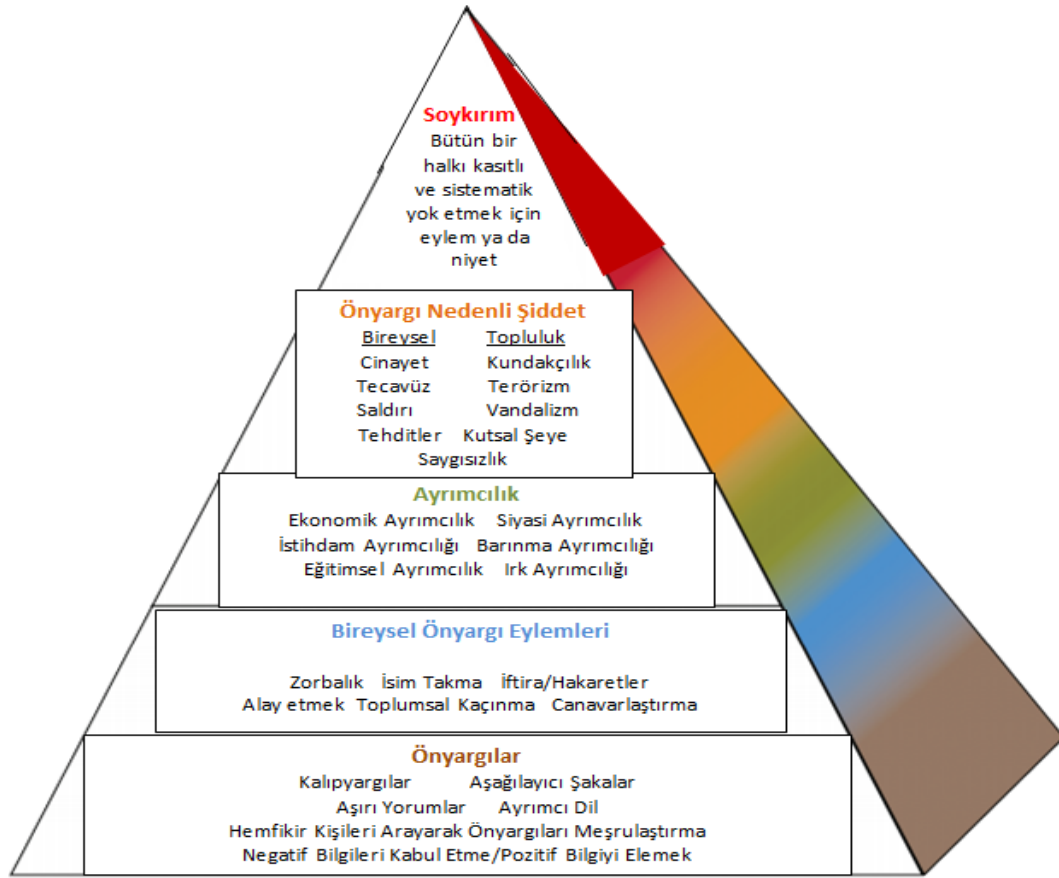
3.2. 1. Video	83
3.2.2. Video	85
3.3. Suriye’de Benzin Üretmekle İlgili Bir Videoda Daha Az Nefret Söylemi	87
3.3.1. Video	87
3.4.1. Video	89
3.4. Türkiye’ye Göç Etmiş İnsanlar ve Youtube Yorumlarındaki Nefret.....	91
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	94
İTALYA SOSYAL MEDYASINDA GÖÇ ETMİŞ KİŞİLERE YÖNELİK NEFRET SÖYLEMİ.....	94
4.1. Türcülük Temelinde Nefretli Yorumlar	95
4.2. Şiddetle İlişkilendirilen Göçmenler ve Türcülük	98
4.3. Göçmenlere Yönelik Nefretin Az Olduğu Yorumlar	100
4.4. Göçmenlere Yönelik Nefretin Olmadığı Yorumlar	103
4.5. İtalya’daki Göç etmiş Kişilere Yönelik Youtube Yorumlarında Söylem	105
SONUÇ.....	107
KAYNAKÇA	117
TABLolar LİSTESİ.....	128
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	129
TABLolar	130
ÖZET	168
ABSTRACT	169

GİRİŞ

Günümüzde sosyal medya platformları geniş insan kitleleri için bir iletişim, eğlence ya da bilgilenme aracı olduğu için iletişim araştırmalarında büyük önem taşımaktadır. Bu tarz mecraların olumlu ve faydalı özellikleri bulunmasına rağmen teknik ve pratik olarak bir takım içeriklerin kontrolsüz bir şekilde dolaşıma girmesine de ortam sağlamaktadır. Her türlü içeriğin üretilmesi, dağıtılması, yeniden üretilmesi sosyal medya ve internet teknolojileri sayesinde son derece kolaylaşmıştır. İnsanların pek çok konuda bilgilenmesi, farkındalık kazanması ya da haberdar olması olumlu kazanımlar olarak adlandırılabilirken yalan, yanlış haber ve bilgilerin, nefret söylemlerinin, şiddet içeriklerinin dolaşıma sokulması izleyiciler üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Aşağıdaki “Nefret Piramidi” olarak İngilizce ‘den Türkçe ’ye çevirdiğimiz şekil, sosyal medyada çok fazla karşılaşılan nefret söyleminin nelere yol açabileceğini göstermek açısından önem taşımaktadır. Şekilde görüldüğü gibi nefret söylemleri, kalıp yargılar, ötekileştirme, ayrımcılık gibi eylemlerin sonuçları olarak nefret suçları ve şiddetten sonra savaşlara, soykırımlara dönüşebilmektedir.

Geleneksel medya platformlarında medyanın daha kontrollü bir şekilde süzgeçten geçirilerek ve kurumsal düzeyde dağıttığı içeriklerin, sosyal medyada kurumsal olmayan şahıslarca da yaygın biçimde üretilip paylaşılan ve çoğu zaman kontrolden, süzgeçten geçmeyen ve internette barındırılan içeriklerden daha az tehlikeli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda sosyal medya içeriklerinin gücünü hiç de hafife almamak gerekir.

Şekil 1: Nefret Piramidi



Kaynak: (Pyramid of Hate, 2016)

İtalya ve Türkiye’de üretilip dağıtılan YouTube videoları ve yorumlarının karşılaştırma analizi, geleneksel medyanın olduğu gibi başlık veya video içerikleriyle sosyal medyanın da kullanıcıları/izleyicileri yönlendirme gücünü göstermektedir. İtalya’daki videoların, örneğin göçmenlerle duygudaşlık kurmaya yönelik olması ya da bir takım İtalyan sivil toplum kuruluşunun insan kaçakçılığında ticari kazanç elde ettiğini iddia eden bir video nefret söylemini yok etmemekte ama şiddetini düşürmekte ya da düşük şiddetli nefret söylemlerini göç etmiş kişilere değil söz konusu sivil toplum

kuruluşlarına yönlendirmektedir. Kısaca video başlıkları ve içeriklerinin farklı kültürlerde olsa bile nefret söylemi oluşumuna etkisi bulunmaktadır.

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'nin gazetecinin temel görevleri ve ilkeleri başlığı altındaki 3. Maddesi nefret söylemini, ayrımcılığı ve ötekileştirmeyi körüklememesi için gazetecilere misyon yüklemektedir:

Gazeteci; başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere, insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur. Milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefî inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır. İnsanlar, topluluklar ve uluslararası nefreti, düşmanlığı körükleyici yayından kaçınır. Bir ulusun, bir topluluğun ve bireylerin kültürel değerlerini ve inançlarını (veya inançsızlığını) doğrudan saldırı konusu yapamaz. Gazeteci; her türden şiddeti haklı gösterici, özendirici ve kışkırtan yayın yapamaz (1998).

Gazetecinin temel görev ve ilkelerinden biri olan nefretin körüklenmemesi konusunda günümüz internet dünyasında yurttaş gazeteciliği kavramından yola çıkarak tüm içerik üreten ya da paylaşan kullanıcılar da sorumluluk taşımaktadır. Çünkü günümüz internet ve cep telefonu teknolojileriyle tüm kullanıcılar nefret söylemi ve şiddet konularına dikkat etmesi gereken potansiyel birer gazetecidir.

Tez başlığında “İtalya ve Türkiye’ye göç etmiş kişiler” adlı bir betimleme tercih edilmesinin nedeni göçmen, mülteci, sığınmacı ya da geçici koruma altına alınmış kişiler gibi farklı terimlerin nefretin hedefindeki bu insanları hukuki ve toplumsal açıdan tam olarak ifade etmemesidir. Söz konusu nedenle Göç Terimleri Sözlüğündeki göç tanımı referans alınarak “göç etmiş/eden” kişiler betimlemesi kullanılmıştır.¹ Buna rağmen daha

¹ Göç Terimleri Sözlüğüne göre Göç’ün (Migration) tanımı: Uluslararası bir sınırı geçerek veya bir Devlet içinde yer değiştirmek. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mülteciler, yerinden edilmiş kişiler, yerinden çıkarılmış kişiler ve ekonomik göçmenler dâhildir (Perruchoud, 2004).

önceki akademik çalışmalardan ya da ulusal ve uluslararası örgütlerin rapor ve bilgi kaynaklarından yapılan alıntılarında mülteci, göçmen ya da sığınmacı terimlerinden hangisi kullanıldıysa o terim değiştirilmeden yer almıştır. Ayrıca Türkiye'ye göç etmiş kişilerin büyük çoğunluğu Suriye'deki iç savaştan zorunlu olarak göç etmiştir ancak İtalya'ya göç etmiş kişilerin önemli bir oranını ekonomik ya da gönüllü göç etmiş gruplar oluşturmaktadır. Bu nedenle iki ülkeyi de kapsayıcı bir başlık olması için “göç etmiş kişiler” betimlemesi kullanılmıştır.

İtalya ve Türkiye'de YouTube'daki video yorumlarında göç etmiş kişilere yönelik nefret söylemi oranında ve derecesinde önemli bir fark görülebilmektedir. Bu durumda iki ülkenin barındırdığı göçmen sayısı, Türkiye'nin son yıllarda kısa bir zaman dilimi içinde çok sayıda göç alması ve video başlıklarıyla içeriklerinin ayrıca uygulanan politikaların etkisi bulunmaktadır. Video başlığı başta olmak üzere videoda kullanılan görüntü ve söylem, insanların nefret söylemi kurmasında ya da empati sağlamasında etkili olabilmektedir. Youtube'un anonim yapısı nefret söylemine, arkadaşlık temalı Facebook ve Instagram gibi sosyal ağlardan daha çok olanak vermektedir.

Çalışmanın birinci bölümünde, nefret söyleminin tanımı ve türleri, ifade özgürlüğü ile beliren ikilemi, medya ile ilişkisi ve nefret suçuna dönüşme potansiyelinden dolayı nefret suçu ile ilişkisine yer verilmiştir. Bu bağlamda nefret suçunun tanımına ve türlerine de kısaca yer verilmiştir. Ardından sosyal medya ve YouTube hakkında bilgiler verildikten sonra bu mecraların nefret söylemi ile ilişkisine yönelik literatür çalışmaları ele alınmıştır. YouTube'da anonim olarak yorum yapma ya da video yayınlama olanaklarından dolayı anonimlikle nefret söylemi ilişkisi de incelenmiştir.

İkinci bölümde ise iki Akdeniz ülkesi, göç etmiş kişiler bakımından karşılaştırılarak bu ülkelerde göçmenlere yönelik nefret söylemi ve böylesi söylemlerin önlenmesi için yapılan çalışmalar incelenmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde iki Akdeniz ülkesinde bu ülkelere göç etmiş kişiler ve nefret söylemi konularında daha önce yapılmış içerik ve söylem analizleri incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü ve dördüncü bölümü olan araştırma kısmında incelenen mecrta YouTube video barındırma sitesinde Türkiye'deki videolar için "Suriyeliler", İtalya'daki videolar içinse "Immigranti in Italia" (İtalya'daki göçmenler) sözcükleri ile yapılan aramada çıkan ilk dört videoya yapılan yorumlardır. Dört video seçilmesinin nedeni konuyla ilgili en üstte çıkan videoların ve bunlara yapılan yorumların nefret söylemi barındırma oranı ve şeklinin benzer olmasıdır. Yorumların analizinde tekrara düşmemek için incelenen video sayısı dört ile sınırlı tutulmuştur.²

Yorumlara ağırlık verildiği ve aynı zamanda videolar ile başlıklar kullanıcıların yorum yazmasında etkili olabildiği için video içeriklerine kısaca değinilmiştir. Ayrıca tümünden gelim yöntemi ile çalışmaya ışık tutması açısından genel anlamda yukarıdaki arama sözcükleri yazıldığında Türkiye'de çıkan ilk 30, İtalya'da çıkan ilk 17 videonun

² Örneğin Suriyeliler arama sözcüğü yazıldığında 13/11/2017 tarihinde izlenme sayısı bakımından ilk 30 sıradaki video başlığının %83 oranında kendisi bile yorumlarda nefret söylemine neden olabilecek ifadeler içermektedir. Aşağıda bu video başlıkları yer almaktadır. Ayrıca rastgele örnek vermek gerekirse örneğin izlenme sırası bakımından 6. sıradaki "Samsun'da denize giren kadınları görüntülediği iddia edilen Suriyeliler linç edilmek istendi" isimli videoya yapılan yorumlarda 20 tane en öne çıkan yorumdan 17 tanesi nefret söylemi ifadesi barındırmaktadır. 16. sırada yer alan "Suriyeliler Urfa'da düğün bastı 8 yaralı var" isimli videoya yapılan en üstteki yorumlar içinde 18 yorum (%90) nefret söylemi ifadesi barındırmaktadır. Yine rastgele seçilen 18. sıradaki "suriyeliler tarafından çekilen "Türk kızı tavlamak" adlı video.!!!" isimli videoya yapılan en üstteki 20 yorum içerisinde %50'den fazla nefret söylemi ifadesi yer almaktadır.

nefret söylemi barındırma ve çağrıştırma oranı gözetilmiştir. Türkiye ve İtalya video başlıklarının sayısının farklı olmasının nedeni izlenme sayılarıdır. Nicel analizlerde olabildiğine çok sayı önem taşıdığı için Türkiye için 30 binin üzerinde izlenmiş ilk 30 video, İtalya içinse 10 binin üzerinden izlenmiş ilk 17 video çalışma kapsamına alınmıştır.

YouTube’da bulunan arama çubuğuna sözcük ya da sözcükleri yazdıktan sonra filtreleme (gelişmiş arama) yapabilme seçeneği bulunmaktadır. YouTube’daki videoları ve diğer içerikleri ararken filtreleri kullanarak aramanın kapsamı belirlenmiştir. Filtrelerde yükleme tarihine, video; kanal; playlist (çalma listesi); film; show gibi türlere, HD; 3D gibi teknik özelliklerine ve ilgililik; yükleme tarihi ve izlenme sayısı gibi özelliklerine göre kapsam belirlenip sıralama yapılabilmektedir.

Çalışmada en sağlıklı sonucu elde edebilmek için anahtar kelime filtrelemelerini izlenme sayısına göre belirleyerek en çok izlenenden en az izlenene doğru bir sıralama yapılmıştır. Bununla birlikte bazı videoların daha az izlenmelerine rağmen daha çok yorum alabildikleri saptanmıştır.

Yorumların analiz edilmesinde en üstteki (top) yorumlar yine popülerite kaygısı ve kapsamı daraltmak amacıyla kullanılmıştır. YouTube’da en üstteki yorumlar video oluşturucusunun tartışma oluşturan, görüntülenen ve kullanıcılar tarafından oy verilen yorumlar gibi, yorumların öne çıkarıldığı sıralı görünümde gösterilmektedir (Yorum görüntüleme ve düzenleme, tarih yok).

Türkiye’deki videolar için “Suriyeliler”, İtalya’daki videolar için “İtalya’daki göçmenler” arama sözcüğü kullanılmıştır. Bu sözcüklerin tercih edilmesinde bir grubu ifade ediyor olması ve izlenme oranı en yüksek videoların bu kelimelerle ilişkili olması

etkili olmuştur. Zira nicel bir analiz yaparken geniş bir örneklemeden yararlanmak daha sağlıklı sonuçlar vermektedir. Bu nedenle her iki ülke için de aynı arama sözcükleri kullanılmamıştır. Türkiye'ye Suriye'den göç etmiş kişi sayısı çok fazla olmakla birlikte İtalya'da daha uzun bir süredir özellikle Afrikalı göçmenlerin sayısının diğer Avrupa ülkelerine göre fazla olması nedeniyle gündem ve sayı benzerliği faktörüyle birlikte iki ayrı arama sözcüğü kullanılmıştır.

Türkiye'deki videolar için arama sözcüğü olarak "Suriyeliler" tercih edilmiştir. İzlenme oranına göre Suriyeli arama sözcüğünde en çok izlenen video üç milyon dört yüz almış dokuz bin(3.469.000), Suriyeliler sözcüğünde yedi yüz seksen sekiz bin altı yüz elli yedi (788.657) olmasıyla birlikte aradaki farka rağmen nefret söylemleri genellikle bir gruba yönelttikleri için "Suriyeliler" arama kelimesi tercih edilmiştir.

Türkçe ve İtalyanca dilleri video ve yorumlarda ağırlıklı olsa da özellikle İtalya'dakilerde İngilizce altyazı ve yorumlar da görülmüştür. Videoların ve yorumların popülerlik sıralamaları tarihlere göre değişkenlik gösterebilmektedir. Örneğin A videosu belli bir tarihte birinci sıradayken aradan on beş gün geçtikten sonra üçüncü ya da dördüncü sıraya gerileyebilmektedir. Aynı durum en üstteki yorum sıralamasında da yaşanabilmektedir. Böyle bir karışıklığı engellemek için içindekiler ve kaynakçaların tez danışmanına sunulduğu tarihte erişilen videolar referans alınmıştır. Bu sıralama belli sürelerde değişse bile o tarihteki sıralama temel alınmıştır. Hatta Türkiye'deki videolardan biri İngilizce "Bu video taciz ve zorbalık ile ilgili YouTube'un politikasını ihlal ettiği için kaldırılmıştır." ifadesiyle YouTube'dan yayından kaldırılmıştır. Yorumlar konusunda da sıralamanın değişmemesi için en üstteki yorumların tamamı aynı gün içerisinde en azından çevrimdışı kaydedilerek, çalışmanın doğruluğunun etkilenmemesi amaçlanmıştır.

Çalışmada videoların analizlerinde yüklenme tarihlerine göre bir ayırım yapılmamıştır. Zira hipotez olarak yüklenme tarihlerinin daha eski oluşuyla izlenme sayısının artacağına yönelik bir korelasyon bulunmamaktadır.

Çalışmanın literatür taraması kısmında YouTube'un her ne kadar bir yeni medya platformu olarak dikkate alınmasına rağmen neticede gösterdiği özellikler bakımından bir kitle iletişim aracı (KİA) olması nedeniyle daha önce KİA'larla ilgili yapılmış araştırmalardan yararlanılmıştır.

İtalya'daki videolar için Suriyeliler sözcüğü ile yapılan aramada izlenme oranı düşük çıkmıştır, aynı şekilde “mülteciler”, “Suriyeli göçmenler” ya da “mülteciler” sözcükleri ile yapılan aramalarda da izlenme oranı ve konuyla ilgili video sayısı düşüktür. Bu nedenle “göçmenler” sözcüğü ile arama yapılırken İtalyancanın Rumence ile benzerliğinden dolayı “immigrati” sözcüğü için YouTube'da “İtalya'daki göçmenler” arama sözcüğü en üstte çıkmıştır. Dolayısıyla izlenme oranı, popülerlik ve coğrafi sınırlılık nedeniyle “İtalya'daki göçmenler” arama sözcüklerinde karar kılınmıştır.

İtalya ve Türkiye'deki izlenme oranı en yüksek 4'er videodaki 20'şer yorum analiz edilmiştir. Toplamda 160 adet yorum incelenmiştir. Diğer bir ifadeyle her bir dilde 80 video yorumunun nefret söylemi barındırma açısından karşılaştırmalı olarak analizi yapılmıştır. Ayrıca tündengelim yönteminin bir parçası olarak İtalya'daki videolarda 10 bin defadan fazla izlenmiş 17 video başlığı örnek olarak verilmiştir. Türkiye'de izlenme oranları daha fazla olduğu için 30 binin üzerinde izlenen ilk 30 videonun başlıklarına yer verilmiştir. Video başlıkları nefret söylemi barındırıp barındırmadığı incelenmiştir. Bu çalışmanın asıl amacı yorumlara yönelik bir içerik analizi olduğu için video içeriklerine

dair derin bir inceleme yapılmayıp sadece video içeriğinin ne olduğuna dair kısa bir bilgi verilmiştir.

Nicel verilerin analizinde tümden gelim yöntemiyle önce en çok izlenen video başlıklarındaki nefret söylemi barındıran ya da çağrıştıran içeriğe ardından videoyu yükleyen kullanıcının takipçi sayısı, videonun izlenme sayısı, tarihi, yorum sayısı, en üstteki diğer anlamda en üstteki (top) yorumlardaki nefret söylemi oranı, nefret söylemi temellerine göre istatistiksel oranlar yapılmıştır. Nefret söylemi temeli olarak yorumda kullanılan dildeki ifadelerin analiz edilmesinde Binark ve Çomu'nun geliştirdiği nefret söylemi türleri (Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi, 2013, s. 209-210) olan siyasal nefret söylemi, kadınlara yönelik nefret söylemi, yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi, cinsel kimlik temelli nefret söylemi, inanç ve mezhep temelli nefret söylemi ile engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik nefret söylemi altı kategoriden yararlanılmıştır.³ Kadınlara yönelik nefret söylemi ile cinsel kimlik temelli nefret söylemi kategorileri cinsiyet temelli nefret söylemi çatısı altında birleştirilerek kategori sayısı beşe düşürülmüştür. Tüm küfürlü ve eşcinselleri aşağılayan hakaret ifadeleri⁴ bu çatı altında incelenmiştir. Yabancılara ve göçmen temelli nefret söylemi kategorisinde ise “Onlar”, “Maymunlar”⁵, “Siz” gibi sözcükler bile göçmen ve yabancı temelli bir nefret söylemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yorumlarda iki ya da daha fazla kategori bir arada bulunanlarda ilgili kategorilerin hepsi değerlendirmeye alınmıştır.

³ Bu nefret söylemi türleri 3. Bölümde detaylı olarak ele alınmıştır.

⁴ Yine de eşcinselleri aşağılayan ifade sayısı yok denecek kadar az saptanmıştır.

⁵ Maymunlar ifadesi “türçülük” kavramı altında bir kategoride incelenmiştir. Çünkü yüzyıllarca Afrikalılar maymunlarla karşılaştırılıp hakaret nitelemesi olarak maymun denilmiştir. Çalışmada İtalya'daki göçmenlere “maymunlar” hakaret ifadesi kullanılması dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada karşılaştırmalı analiz yapılmasının nedeni YouTube gibi dünya çapında en çok ziyaret edilen bir sitede göçmenler konusunda yapılan yorumların nefret söylemi oranını niceliksel olarak karşılaştırmaktır. Başka ülkelerden göç etmiş kişilere yönelik nefret söylemi oluşmasında internet mecraları da dâhil medya içerik üreticilerinden, politikacılara; arkadaş ortamlarından iş yerlerine pek çok etki bulunmaktadır. Konuyla ilgili olarak arama sözcükleri yazıldığında farklı kültürlere ve uygulamalara sahip iki ülkede böylesi bir analiz sonucu video içerikleri ve bu videoların altına yapılan yorumlara kadar farklılık ve benzerlikler bulunmaktadır. Bu çalışma ile göç konusu gündeminden düşmeyen iki ülke arasında YouTube izleyici yorumlarının nefret söylemi barındırma oranı ve şekli anlaşılacak istenmektedir.

Suriyeli göç etmiş kişilerin hedef alındığı nefret söylemleri ile ilgili olarak Türkiye’de sosyal ve geleneksel medya içeriklerini ve izleyici/okur/kullanıcı tepkilerini inceleyen makale ve tez gibi çalışmalar son yıllarda oldukça popülerdir. Bu çalışmalarda incelen içeriklerin Suriye’den göç etmiş kişileri hedefleyen nefret söylemini barındırdığı ve değişik temalar ve kategorilerle nefretli ifadeler içerdiği ortaya çıkmıştır.⁶ Göç etmiş kişiler/mülteciler açısından, jeo-politik ve kültürel bakımdan benzer durumda olan bir başka ülke ile karşılaştırma yapmak konuya farklı bir bakış açısından yaklaşılmasını sağlayacaktır.

Göçmenler/mülteciler/göç edenler bakımından benzer durumda bir ülke olsa bile sosyo-ekonomik ve sorunun gündemde olduğu süre bakımından nefret söylemlerinin

⁶ Bu konuyla ilgili çalışmalar yapmak için literatür taraması bölümü referans alınabilir.

niceliksel ve niteliksel yoğunluğu farklıdır. Örneğin İtalya'ya göç meselesi 1990'ların başından beri gündemdedir. Türkiye'de ise 2011'de Suriye İç Savaşının patlak vermesinden sonra Türkiye'ye yaşanan yoğun göçler nedeniyle Suriyelilere yönelik nefret söylemleri yaygınlık kazanmıştır. Söz konusu farklılıklar sebebiyle nefret söylemlerinin niceliksel ve niteliksel yoğunluğu değişik olabileceği için böyle bir çalışmada meseleyi karşılaştırmalı bir analizle kıyaslamak gerekmektedir.

Pers, Yunan, Roma ve Osmanlı İmparatorluklarının yüzlerce yıl Akdeniz coğrafyası üzerinde hâkimiyetleri bu topraklar üzerindeki farklı topluluklar arasında sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimler yaratmıştır. Gıda ve su gibi hayati ihtiyaçlar, savaşlar gibi nedenlerle Ortadoğu'dan İran, Türkiye, İspanya ve İtalya gibi Avrupa ülkelerine göç akınlarını zorunlu kılmıştır.⁷ Günümüzde ise Doğu'dan Batı'ya göçler savaş nedeniyle en fazla Suriye'den insanların göç etmesi ile devam etmektedir. Avrupa ya da Amerika'dan doğuya göç oranları oldukça düşüktür ve medyada neredeyse hiç bir zaman yer bulmamaktadır. Yukarıda belirtilen imparatorluklardaki ortak atalar yoğun göçlere ilaveten İtalya, Türkiye ve Yunanistan gibi ülkelerde bir akrabalık ürünü olarak benzer davranışlara yol açmıştır. Örneğin kız isteme ritüeli, kalabalık düğünler ve yüksek sesle konuşmak benzer toplumsal kültüre örnektir.

Türkiye ve İtalya coğrafi konumları yönünden göçmen meselesi konusunda benzerlik taşımaktadır. Türkiye doğuda İran, Irak ve Suriye'nin sınır komşusu olarak yasadışı ve zorunlu göç hareketlerinde bir geçiş noktası konumundadır. Türkiye üzerinden

⁷ Bu konuyla ilgili daha detaylı bilgiler için Kavimler göçü üzerine çalışmalara başvurulabilir.

Yunanistan'a geçmek ve oradan daha batıdaki Avrupa ülkelerine göç etmek hayalleriyle yola çıkan göçmenlerden Akdeniz'de botların batmasıyla hayatını kaybedenler zaman zaman medyada yer bulmaktadır. Benzer şekilde İtalya da Avrupa kıtasının Afrika'ya denizden en yakın ülkesi konumundadır. Böylesi coğrafi bir konumda olması özellikle Afrika'dan yasadışı göçlerde İtalya'nın, daha batıdaki ülkelere geçmek ya da İtalya'da kalmak için tercih edilmesine neden olmaktadır. İtalya Avrupa'da en fazla göçmen barındıran ülkelerden biridir. Avrupa Birliği'nin hazırlamış olduğu istatistiklere göre 2015 yılında Avrupa'da en çok göçmene sahip ülkeler sırasıyla Almanya(1. 543.8 bin), Birleşik Krallık (631.5 bin), Fransa (363.9 bin), İspanya (342.1 bin) ve İtalya'dır (280.1 bin) (European Union, 2017). İtalya genel anlamda Afrika'dan çok fazla mülteci kabul etmekte ve Avrupa Birliği tarafından yalnız bırakıldığı yönünde yorumlara sık sık rastlanmaktadır.⁸ Benzer şekilde Türkiye'de de Suriyeli mültecilerin bir tek Türkiye tarafından kabul edildiği ve başka ülkeler ve Avrupa Birliği gibi organizasyonlar tarafından maddi bakımdan yalnız bırakıldığı şeklinde içerikler medyada yer almaktadır.⁹

Bu çalışmada İtalya'nın karşılaştırılacak ülke seçilmesinin nedeni bu ülkenin yasadışı göçe coğrafi konumu nedeniyle diğer Avrupa ülkelerinden daha fazla maruz kalmasıdır. Dolayısıyla İtalya'da göçmenlere yönelik olumsuz algının dünyadaki diğer pek çok ülkeden fazla olmasıdır. Ipsos Global Advisor tarafından 25 ülkede 65 altı

⁸ Aşağıdaki linklerde İtalya'nın göçmen meselelerinde Avrupa Birliği tarafından yeterince destek almadığına ilişkin haberler yer almaktadır

<http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-40630264>

<http://tr.euronews.com/2017/07/23/italyanin-gocmen-sorunu-buyuyor>

<https://www.thelocal.it/20171218/italy-populism-immigration-europe>

⁹ http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/12/141205_suriye_multeci_zengin_ulkeler_turkiye

http://arsiv.dha.com.tr/suriyeliler-konusunda-turkiye-yalniz-birakildi_962969.html

yetişkinlerle yapılan araştırmaya göre Türkiye ve İtalya göçmenlere karşı en negatif tutum sahibi ülkeler olarak belirlenmiştir. Göçmenlerin ülkelerinde çok fazla olduğunu düşünenlere yönelik bir sıralama yapıldığında Türkiye % 83 gibi bir oranla birinci, İtalya ise % 66 ile ikinci sırada yer almaktadır (ÜNLÜ, 2017). (Göçmenlere karşı en negatif ülkeler: Türkiye, İtalya ve Rusya)

Türkiye ile İtalya arasındaki göçmenlerle ilgili benzerliklerin çok olmasından dolayı iki ülkeye yönelik olarak böylesi bir karşılaştırma tercih edilmesine rağmen İtalya’da göçmen/mülteci meselesi daha uzun bir süredir gündemdedir. Türkiye’de nispeten yeni ve çok sıcak bir konu olması nedeniyle nefret söyleminin nitelik ve niceliğinde farklılık olma ihtimali yüksektir. İtalya’da bu sıralarda yayınlanan video ve bu videolara yapılan yorumların doğrudan, göç etmiş kişileri değil Birleşmiş Milletler, sivil toplum örgütleri ve devlet kurumları gibi çeşitli tarafları hedefleme oranı daha yüksektir. Daha uzun zaman dilimi “göçmen” meselesinde daha fazla düşünüp tartışarak sadece “göçmenlerin” günah keçisi olmadığını, üçüncü tarafların da sorumlu olduğunu ele alan içerikleri artırmaktadır. Türkiye’deki videolarda ve yorumlarda çoğunlukla “Suriyeli göç etmiş” kişiler nefret söyleminin daha fazla hedefindedir. Bu durumda Suriye’deki iç savaştan hemen sonra ve kısa bir zaman dilimi içinde milyonlarca Suriyelinin Türkiye’ye göç etmesi ve gündemde bu sorunun yoğun bir şekilde yer bulması etkili olmuştur.

Ayrıca İtalya’da Avrupa Birliği, ulusal ve yerel kamu kuruluşları ile sivil toplum örgütleri nefret söylemiyle mücadelede daha etkili çalışmaktadır. Bu durum nefret söylemi oranını etkileyen faktörlerden biridir.

Bu tez çalışmasında iletişim aracı olarak YouTube'un seçilme nedeni, dünyanın en çok video barındıran ve ziyaret edilen site olması, diğer bir ifadeyle en popüler site olmasıdır.¹⁰ (Alexa Top 500 Global Sites, 2017) Diğer bir neden de YouTube'un anonim kullanıcı yorumlarına ve video yüklemelerine izin vermesi başta olmak üzere nefret söylemini diğer mecralardan daha fazla barındırma potansiyelinin yüksek olmasıdır. YouTube bir sosyal medya platformu olarak aynı zamanda global ölçekte yayın yapan bir kitle iletişim aracıdır (KİA). Tıpkı bir televizyonda olduğu gibi YouTube'da da kanallar ve abonelikler vardır. Geleneksel kitle iletişim araçlarından farklı olarak tek yönlü olmayıp aynı anda veya farklı zamanlarda izleyicilerin yorumlarının paylaşılması olanağı ile interaktif bir özellik taşımaktadır. Böylelikle kullanıcıların/izleyicilerin nefret söylemi barındıran ifadeleri de dâhil olmak üzere farklı görüşlerini anlamak mümkündür.

YouTube; Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal arkadaşlık ağlarından farklı olarak kullanıcıların daha anonim olmalarına olanak veren, gerçek kimliklerinden farklı profil resimleri ve isimleri tercih ederek içerik paylaşımında bulunabildikleri bir medyadır. Yorum yapan kullanıcıların, diğer sosyal arkadaşlık ağlarında olduğu gibi arkadaşlarıyla paylaşım yapmaktan ziyade hiç tanımadıkları kişilerin bile yayınladığı videolara yorum yaptıkları gözlenmektedir. Kişilerin birbirlerini çoğunlukla tanımadıkları, yapılan yorumların içeriğinden anlaşılmaktadır.¹¹ Kullanıcıların gerçek kimliklerini gizleyerek bir anlamda anonimleşerek küfretmeleri, hakaret etmeleri ve gerçek düşüncelerini filtreden geçirmeden paylaşmaları olasılığı daha fazladır. Gerçek

¹⁰ Bir Amazon şirketi olan Alexa'ya göre YouTube Dünya'daki en çok ziyaret edilen ikinci web sitesidir. <https://www.alexa.com/topsites>, erişim tarihi:26/12/2017

¹¹ Yapılan yorumların içeriklerine ilişkin veriler 3. ve 4. bölümlerde yer verilmiştir.

kişilere, gerçek ortamlarda söylenemeyen pek çok duygu ve düşünceyi kişiler anonimliğin bulunduğu sanal ortamlarda ifade özgürlüğü sınırlarında, kimi zaman da bu sınırları aşarak nefret barındıran söylemlerle paylaşabilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL OLARAK NEFRET SÖYLEMİ ve SUÇU

Bir kişinin ya da grubun iyiliğini değil; tam tersine kötülüğünü ve mutsuzluğunu isteyip, ondan tiksirmek yani nefret etmek tüm dünyada yaygın görülen bir duygudur. Nefret kimi zaman sadece bir duygu, tutum ve önyargı olarak kişilerin ya da grupların içinde statik bir şekilde dururken bazen de eylem haline dönüşerek söylem, şiddet ve suç haline gelebilmektedir. Nefretin böylesi olumsuz fiillere neden olması bireysel ve toplumsal boyutta zararlı etkilere yol açabilmektedir. Düşmanca tutum ve davranışlar; ırkçılık, ötekileştirme, önyargılar, dışlama ve ayrımcılık nefretle ilişkilendirilen kavramlardır. İnsan hakları ve eşitlik, kurban ve topluluk üzerindeki etki ve güvenlik meseleleri gibi etkileri nedeniyle nefret söylemi ve suçu önem taşıyan meselelerdir. Bu bölümde, nefret söylemi ve suçunun ne olduğu, türleri, ifade özgürlüğü ile ilişkisi yer almaktadır.

Bu bölümün konusu YouTube mecrasındaki nefret söylemi analizi yapmaya yönelik olduğu için öncelikli olarak söylem boyutu ele alınacaktır. Nefret suçu kavramı ise söylemin eylemsel sonuçlarından biri olması nedeniyle bu konuyla yakından ilgili bir kavram olarak tartışılacaktır.

Bölüm, nefret söyleminin medya ile ilişkisi incelendikten sonra yeni medya, sosyal medya ve YouTube kavramları ile nefret söylemi arasındaki karşılıklı ilgi ele alınarak devam edecektir. Geleneksel medya ile yeni medyanın benzerlikleri ve farklılıkları ortaya konularak daha önce yapılmış çalışmaların ışığında özellikle kullanıcı tarafından üretilmiş içeriklerin sosyal medyadaki nefret söyleminin üretimi-yeniden üretimindeki etkilerine

bakılacaktır. İfade özgürlüğü ile bir ikilem olarak beliren nefret söyleminin Gresham'ın yasa haline gelmiş “kötü para iyi parayı kovar” teorisi ile benzerliği sorgulandıktan sonra bu tezin önemli bir yapı taşını oluşturan anonimliğin nefret söylemine etkileri meselesi incelenecektir. Son olarak nefret söyleminin paylaşılmasına olanak veren işlevleri bakımından YouTube'un özellikleri ele alınacaktır.

1.1. Nefret Söylemi ve Suçunun Tanımı

Nefret söylemi ve suçunun tanımlanmasında Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) gibi kurumların vermiş olduğu tanımlardan yararlanılmıştır.

Söylem kavramının tanımlanmasında konumuzla ilgili olması bakımından Türk Dil Kurumu'nun “kalıplaşmış, klişeleşmiş söz, ifade” anlamı dikkat çekmektedir. Nitekim YouTube yorumlarının nefret söylemi analizinde küfür, hakaret ve iftira niteliği taşıyabilecek kalıplaşmış ve klişeleşmiş ifadelere rastlanabileceği bu çalışmanın alt hipotezlerinden biridir. Bir söylem türü olarak nefret söylemi kavramı kitle iletişim araçlarının ve yeni medya platformlarının yaygınlaşmasıyla yüzyılımızda üzerinde çok çalışılan bir konu haline gelmiştir. Sosyal bilimler alanında hukuk, iletişim, sosyoloji, felsefe gibi çeşitli bilim dallarında nefret söylemiyle ilgili çok sayıda çalışma yapılmaktadır. Edibe Sözen, söylemin eylem ve etkileşimleri belirleyip dille inşa edilen sosyal bir geçeklik olduğu için önemli bir kavram olduğunu belirtir. Söylemde anlamlı olan kimin neyi, nasıl, ne zaman, nerede ve neden söylediğidir (1999, s. 12-13). İnsanların

neyi söyledikleri kadar nasıl söyledikleri de önemli olduğu için nefret söylemi analizinin şiddetinin ölçülmesinde bir sınıflandırma modeli geliştirilebilmektedir.

“Söylem değişen toplumun nasıl değiştiğiyle ilgili açıklamalar şeklinde, insanların doğru olana göre değil, yaşadıkları dünyayı tasvir edişlerine göre gelişme gösterir.” (Akt. Sözen, 1999, 37) Nefret söylemi de bu bağlamda kişilerin kendi doğrularını, subjektif biçimde sergiledikleri bir ifade biçimidir. Bir anlamda yaşadıkları sosyal olayları kendi alımlamalarına göre nefretli ifadelerle tasvir ve yorumlama biçimleridir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği nefret söylemi için “cezai suç teşkil eden bir ifade”, “cezai suç teşkil etmeyen ancak sivil bir dava konusu olabilecek olan ifade” ve “herhangi bir dava konusu olamayacak olmakla birlikte tolerans, medeniyet ve başkalarının haklarına saygı duymak bakımından tedirginlik yaratan ifade” şeklinde bir tanımda bulunmaktadır (Akt. Çelik, 2013, s. 212). Birleşmiş Milletler’in bu tanımlamasından nefret söyleminin dava konusu olsun ya da olmasın cezai suç teşkil edebilecek ya da etmeyebilecek bir ifade barındırabildiği anlaşılmaktadır. Çalışmamızda Suriye’den Türkiye’ye göç etmiş kişilerle ilgili olarak yapılan nefretli yorumların bireylere değil geniş bir gruba yönelik olduğu görülmektedir. Nefretli ifadeler “Suriyeliler” sözcüğünün geçtiği videolarda “onlar” ve “siz” zamirlerine yönelik olarak yazılmıştır. Birleşmiş Milletlerin tanımındaki cezai suç teşkil edip etmemesi ya da dava konusu olup olmaması bu tezin kapsamında incelenmemiştir. Fakat cezai boyutların her ne kadar başkalarına zarar verici söylemleri önlemede etkisi olsa bile nefretli ifadeler tolerans, medeniyet ve başkalarının haklarının korunması konusunda tedirginlik

yaratmaktadır. Dolayısıyla nefret söyleminin önlenmesinde hukuki ve cezai yaptırımların dışında YouTube gibi çeşitli sosyal medya platformları için çeşitli teknik ve eğitsel yöntemlere başvurulması gerekmektedir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin nefret söylemi üzerine imzalamış olduğu tavsiye yazısında şu şekilde bir tanım yer almaktadır:

Nefret söylemi, ırkçı nefret, yabancı düşmanlığı, anti-semitizm ve hoşgörüsüzlüğe dayalı diğer nefret biçimlerini yayan, teşvik eden ya da haklı gösteren her türlü ifade biçimidir. Hoşgörüsüzlüğe dayalı nefret, saldırgan milliyetçilik, etnik merkezîyetçilik, ayrımcılık ve azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenlilere karşı düşmanlık yoluyla ifade edilen hoşgörüsüzlüğü içermektedir (Recommendation No. R (97) 20 of the Committee of Ministers to Member States on "Hate Speech", 1997).

Avrupa Konseyinin tanımında daha çok milliyetçilik, ırkçılık ve etnik farklılık kavramlarına dayalı düşmanca ve hoşgörüden yoksun ifadeleri göze çarpmaktadır.

Nefret söylemi cezai yaptırım taşımayıp bir dava konusu olmayacak özellikler taşısa bile nefret suçuna dönüşme ihtimali bakımından önem taşımaktadır. Söylem-suç, sebep-sonuç ilişkisi içinde nefret suçunun tanımını yapmak gerekirse Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), nefret suçunu şöyle tanımlamaktadır:

Mağdurun, mülkün ya da işlenen bir suçun hedefinin, gerçek veya hissedilen ırk, ulusal ya da etnik köken, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, zihinsel ya da fiziksel engellilik, cinsel yönelim veya diğer benzer faktörlere dayalı olarak benzer özellikler taşıyan bir grupta gerçek ya da öyle algılanan bağı, bağlılığı, aidiyeti, desteği ya da üyeliği nedeniyle seçildiği, kişilere veya mala karşı suçları da kapsayacak şekilde işlenen her türlü suçtur (OSCE-ODIHR, 2005, s. 12).

1.2. Nefret Söylemi ve Suçu Nedenleri

Avrupa Güvenlik İşbirliği Teşkilatı (AGİT)'in tanımında bir önceki başlıktaki tanımında nefret suçunun etnik ve ırksal kökenlerin de ötesinde dil, renk, din, yaş ve cinsel yönelim gibi farklılıklara da yönelik hasmane duygularla işlenen bir suç türü olduğu görülmektedir. Nitekim önyargılar, ırkçılık, yabancı korkusu/düşmanlığı, ayrımcılık, cinsiyetçilik nefret söyleminin de en önemli nedenlerindedir. İtalya'da genel anlamda göçmenlere, Türkiye'ye Suriye'den göç etmiş kişilere yönelik nefret söylemlerinde tıpkı *Medyada Nefret Söyleminin İzlenmesi* isimli raporda belirtildiği gibi sadece kültürel kimlikler ve grup özellikleri gibi unsurların nefret söyleminde bulunulmasını etkilemediği yükselen milliyetçilik ve farklı olana hoşgörüsüzlük ortamlarında, nefret dilinin geliştiği ve etkisini artırdığı görülmektedir (Hrant Dink Vakfı, 2013, s. 1).

Nefret söylemi ile nefret suçunu karşılaştıran bir çalışmaya göre her ikisi de önyargı/nefret saikiyle işlenmektedir. Ancak Nefret suçunda “suç” sabitken nefret söyleminde “suç” işlenmiş olabilir ya da olmayabilir (Sosyal Değişim Derneği Yayınları, 2010, s. 6). Diğer bir ifadeyle nefret suçunun nefret söylemini kapsayabileceği belirtilebilir. Nitekim nefret suçu türlerine bakıldığında sosyal medya ve kitle iletişim araçlarındaki bir takım sözel ve yazılı ifadelerin suça girebildiği görülmektedir. Örneğin konumuz açısından Suriye'den göç etmiş kişilere yönelik olarak YouTube izleyici yorumlarındaki nefret suçları nefretli konuşma, ad veya lakap takma, iletişim araçlarıyla saldırı gibi belli başlı aşağıdaki eylemlerle somutlaşabilmektedir;

Nefret suçları kapsamında saldırganların saldırı amaçlarıyla ilgili daha önce gerçekleştirilmiş bir takım çalışmalar mevcuttur. Saldırgan, hedefindeki kurbanı kişisel olarak bir duygu beslemiyor olabilir, ancak kurbanın ait olduğu gruba karşı hasmane duygular veya düşüncelere sahip olabilir. Ayrıca saldırgan, kullanıcıların zihinlerinde olumsuzluk çağrıştıran, örneğin göç veya mülteci gibi kavramları temsil ediyor olabilmektedir (A.g.e., s. 7). YouTube videolarında yapılan yorumlarda “Suriyeliler” bir kişi olarak değil, bir grup olarak düşmanca duygu ve düşüncelere hedef alınan kişiler topluluğu olarak görülmektedir. Yorumlarda nefret söyleminde bulunulmasıyla ilgili en olumsuz çağrışımın mültecilerin ekonomik ve toplumsal tehdit olarak algılandığı görülmektedir.¹² Nitekim van Dijk (Discourse analysis as ideology analysis, 1995, s. 17-33) Batı medyasında konu bakımından tanımlayıcı söylem biçimlerinde “olumlu kendi”, “olumsuz öteki” sunmanın genel ideolojik stratejinin bir şekli olduğunu ve mültecilere ilişkin geliştirilen yaygın temanın “ekonomik yük” olduğunu belirtmektedir.

AGİT nefret suçları ile ilgili bir çalışmada nefret suçu nedenlerini şu şekilde sıralamaktadır:

Fail kızgınlık, kıskançlık veya akranlarından onay alma arzusu gibi nedenlerle eylemi gerçekleştirebilir; fail, suçun hedefi olan kişiye özel herhangi bir duygu beslemiyor, ancak hedefin dâhil olduğu gruba yönelik düşmanca fikirlere veya hislere sahip olabilir; fail, kendisini içinde tanımladığı grubun dışındaki herkese karşı düşmanlık besliyor olabilir veya daha da soyut düzeyde, hedef sadece, failin düşmanlık beslediği bir fikri temsil ediyor olabilir; göçmenlik gibi (Nefret Suçu Yasaları Pratik Kılavuz, 2009, s. 16).

¹² Nitekim söylem analizi modeli ile ünlü van Dijk mülteci ve göçmenlere yönelik nefret söylemi nedenlerinden birinin ekonomik ve toplumsal nedenler olduğunu iddia etmektedir.

Mülteciler ve göç etmiş kişilere yönelik nefret söyleminde bulunulmasında ya da suçu işlenmesinde kızgınlık (mültecilerin işsizlik nedeni olarak algılanması), kıskançlık (mültecilerin sınavsız üniversiteye alındığı şeklinde bir algı), video başlıklarından ve yorum içeriklerinden “Suriyeliler” ve “onlar” zamirinin bir bireyden daha çok bir gruba yönelik hasmane duygu ve düşünce beslenmesi ve işsizliğe, ev kiralalarının yükselmesine neden olması gibi düşüncelerinden ötürü yukarıda AGİT’in nefret suçu nedenleri benzerlik göstermektedir. Failin içinde yer aldığı grubun dışında gördüğü herkese karşı düşmanlık beslemesi nedeni daha çok milliyetçilik ve ırkçılıkla ilgilidir. Böylesine bir yaklaşım mülteciler ve göç etmiş insanlar açısından çok yaygın olarak geçerli değildir. Yorumlarda daha çok sosyo-ekonomik tehdit unsuru olarak görülen mülteci ve göç edenlerle ilgili nefret söylemleri yer almaktadır.

Nefret söylem analizi konusunda ünlü bir modeli bulunan Teun A. van Dijk, medyanın haberlerde yeniden üretimine katkıda bulunduğunu iddia ettiği yeni ırkçılık kavramı eski tür esirlik, yasalarda ya da toplumlardaki ırk ayrımcılığı gibi belirgin uygulamalardan farklı olarak daha demokratik bir görünümde azınlıkların biyolojik olarak değil kültürleriyle, eksiklikleri ve patolojik özellikleri ile farklı olduklarını söyler. Bu bağlamda yeni ırkçılık daha çok söylem düzeyinde yaşam bulur. Günlük hayattaki sohbet ve tartışmalardan eğitim ortamlarındaki okul kitaplarına, televizyon programları ve haberlere kadar geniş bir ortamlarda eskisi kadar güçlü ve şiddet içeren uygulamalar içermese de toplumun çoğunluğu tarafından azınlıkların dışlanmasında etkilidirler (New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach, 2000).

Nefret söylemi dünya hukuk ve iletişim literatüründe yeni bir kavram olup, nelerin nefret söylemini kapsadığı ve ceza boyutu tam olarak netlik kazanmış değildir. Ancak nefret söyleminin ifade özgürlüğü sınırlarına girip girmemesi boyutuyla ilgili literatürde çalışmalar mevcuttur.

Kişilerin duygu ve düşüncelerini rahatça dile getirebilmelerine olanak tanıyan, demokratik toplum ve insan haklarının bir gereği olan ifade özgürlüğü kapsamında nefretli söylemler yer almamaktadır.¹³ İfade özgürlüğü korunan bir hak iken nefret söylemi engel olunmaya, zararlı etkilerinden insanları ve toplumu, bir anlamda ifade özgürlüğünün kendisini korumaya çalışılan bir durumdur. Dahası nefret söylemi demokrasiye zarar verebilecek bir kavramdır. “Kevin Boyle, nefret söyleminin politik bir boyutunun olduğunu önermektedir. Demokratik mücadele ile mağlup edilen tüm gerici fikir ve teorileri yeniden canlandırma amacı güden, dolayısıyla demokratik mücadelenin kazanımlarını yıkmayı amaçlayan bir söylemdir.” cümlesini aktaran Nayat Karaköse, makalesinde nefret söyleminin bu boyutuna değinmektedir (2011).

İfade özgürlüğüyle nefret söylemi ikilem olarak belirmiş bir kavramdır. Bu bağlamda “nefret söylemi ifade özgürlüğü değildir” önermesi rahatlıkla kullanılabilir. Nitekim ulusal ve uluslararası kanunlar nefret söylemini, hedef aldığı kişi ve grupları korumak amacıyla ifade özgürlüğü kapsamı dışında tutmaktadır. Yani insanların güvenliğini ve en önemlisi yaşama hakkını korumak için ifade özgürlüğü hakkının

¹³ Bu konuyla ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin bir takım içtihatları bulunmaktadır.

istismardan korunması için nefret söylemini önlemeye ve cezalandırmaya yönelik hukuki ve idari uygulamalar mevcuttur.

1.3. Nefret Söylemi Türleri

Tuğrul Çomu ve Mutlu Binark, nefret söylemini hedef aldığı kişi ve gruplar açısından 6 türe ayırmaktadır (2013, s. 209-210). Bunlar siyasal nefret söylemi, kadınlara yönelik nefret söylemi, yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi, cinsel kimlik temelli nefret söylemi, inanç ve mezhep temelli nefret söylemi ile engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik nefret söylemidir.

Yukarıdaki nefret söylemi türlerine bakıldığı zaman kanun önünde de bunları engellemeye yönelik çalışmalar ve düzenlemeler bulunmaktadır. Örneğin 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanuna göre en başta eşitlik ilkesinden yola çıkarak halkı ırkçılık, ayrımcılık ve şiddet gibi eylemlere teşvik edecek yayınlar yapılması yasaklanmıştır. Bu kanundaki Madde 2'ye göre anayasanın genel ilkelerine, temel hak ve özgürlüklere, millî güvenliğe ve genel ahlâka uygun olarak, nefret söyleminden uzak durarak yayın yapılması gerekmektedir. Madde 2'nin b, d, ı, k, u ve v bentleri nefret söylemi türlerini engellemeye yöneliktir:

- b) Toplum şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkân verilmemesi,
- d) İnsanların dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri nedenlerle hiçbir şekilde kınanmaması ve aşağılanmaması,
- ı) Kişilerin manevî şahsiyetlerine eleştiri sınırları ötesinde saldırıda bulunulmaması, cevap ve düzeltme haklarına saygılı olunması, soruşturulması basın meslek ilkeleri çerçevesinde mümkün olan haberlerin soruşturulmaksızın veya doğruluğuna emin

olunmaksızın yayınlanmaması, saklı kalması kaydıyla verilen bilgilerin kamu yararı ciddi bir biçimde gerektirmedikçe yayınlanmaması,
k) Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimsenin suçlu ilân edilmemesi veya suçluymuş gibi gösterilmemesi; kişileri suç işlemeye yönlendirecek veya korku salacak yayın yapılmaması,
u) Kadına, güçsüzlere ve küçüklere karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi,
v) Yayınların karamsarlık, umutsuzluk, kargaşa ve şiddet eğilimlerini körükleyici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması (3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, 1994).

1.3.1. Siyasal Nefret Söylemi

Siyasal nefret söylemi daha çok siyasi partilerin dil, ırk, renk, cinsiyet gibi sebeplerle ayrımcılık yapmasını, halkın ırkçılık ve bölgecilik gibi amaçlarla kullanılan nefret söylemi ifadelerini içermektedir. Siyasal nefret söylemini engellemeye yönelik çalışmalar 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda da yer bulmaktadır. Bununla ilgili olarak Kanunun 82. Maddesi ırkçılık ve bölgeciliği, 83. Maddesi ise ırkçılık ve ayrımcılığı yasaklamaktadır (1983).

82. Maddeye göre “Siyasi partiler, bölünmez bir bütün olan ülkede, bölgecilik veya ırkçılık amacını güdemezler ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.” Eşitlik İlkesinin korunmasını hedefleyen 83. Maddeye göre ise “Siyasi partiler, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu prensibine aykırı amaç güdemez ve faaliyette bulunamazlar.”

İtalya'nın da üye olduğu Avrupa Parlamentosu, hoşgörüsüzlük ve ayrımcılığa dayanan aşırı sağcı, ırkçı ve popülist siyasi söylemlerin bazı siyasi partiler tarafından körüklenmesi nedeniyle Avrupa Birliği Komisyonu, Avrupa Konseyi ve üye devletlere

nefret suçları ile ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılıkla mücadelenin güçlendirilmesi çağrısında bulunup bununla ilgili olarak bir karar imzalamıştır (Strengthening the fight against racism, xenophobia and hate crime, 2013).

AB Komisyonu'nun ırkçı, aşırı sağcı ve popülist siyasi söylem hakkında uyarıda bulunduğunu belirten AP, Avrupa Birliği'nde her türlü hoşgörüsüzlüğün ve ayrımcılığın hiçbir şekilde kabul edilmemesi gerektiğini belirtmiştir. AP, AB Komisyonu, Avrupa Konseyi ve üye devletlere nefret suçları ile ayrımcı tutum ve davranışlar ile mücadelenin güçlendirilmesi çağrısında bulunmuştur.

1.3.2. Kadınlara Yönelik Nefret Söylemi:

Kadınlara yönelik nefret söylemini internet ya da medya ortamında genel olarak kadına yönelik şiddet ifadeleri içeren ve teşvik eden kadınlara yönelik olumsuz genellemelerde bulunmak, kadınların özne olduğu hakaretler, küfürlü ve tehditli ifadeler oluşturmaktadır.

Kadınlara yönelik nefret söyleminin engellenmesinde hukuki dayanak olarak Anayasa gösterilebilmektedir. Anayasanın 10. Maddesine göre herkes dil, ırk, siyasi düşünce, cinsiyet vb. sebeplerle ayırım gözetmeksizin kanun önünde eşittir. Bu madde kadın ve erkeklerin de eşit haklara sahip olduğunu belirterek devletin bu eşitliğin hayat bulmasında yükümlü olduğunu, devlet ve idare makamlarının tüm işlemlerde "eşitlik" ilkesine uygun hareket etmesi gerektiğini güvence altına almaktadır. Anayasa'da yer alan eşitlik ilkesine ilaveten kitle iletişim araçları açısından kadınları ilgilendiren bir diğer kanun hükmü de kadınlara, güçsüzlere ve küçükler karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik

edilmemesi yönünde yayınlardır (3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, 1994).

1.3.3. Yabancılara ve Göçmenlere Yönelik Nefret Söylemi

Yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi bu tezin dayandığı nefret söylemi türüdür. İtalya’da göçmenler, Türkiye’de ise Suriye’den zorunlu göç etmiş kişiler bu kategoriye giren nefret kurbanlarıdır. Van Dijk’a göre “yük olma durumu” mültecilere ilişkin geliştirilen söylemin birincil temasıdır. Söylemlerde mültecilerin barınması, istihdam ve eğitim gibi temel ihtiyaçları topluma mali bir külfet getirdiği sık sık belirtilmektedir (Ideologie. Discorso e costruzione sociale del pregiudizio, 2004, s. 78-107). Yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi türü 3. Bölümde İtalya ve Türkiye’deki göçmenler üzerinden ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

1.3.4. Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi

Cinsel kimlik temelli nefret söylemi toplumlarda baskın ve geleneksel heteroseksüel kimlik dışında kalan “homoseksüel” yönelimlerin sapkın ve öteki olarak tanımlanmasına dayanmaktadır. Bir diğer anlamıyla homofobik ya da transfobik nefret söylemi olarak adlandırılan bu söylem türünde eşcinsel eğilimler lanetlenmekte ve geçerli sistemlerin dışında tutularak bir nefret söylemi hedefine gelmektedir (Bilge, 2016, s. 4).

Homoseksüellikle ilgili olarak “ibne”, “top”, “dönme” gibi ifadelerle onların özne ya da konu olduğu haberlerde kullanılan dil nefretin yeniden üretilmesine yol açabilmektedir.¹⁴

1.3.5. İnanç ve Mezhep Temelli Nefret Söylemi

İnanç ve mezhep temelli nefret söylemi farklı dinlere ve mezheplere mensup kişileri hedef alan söylemlerdir (Çomu, 2012, s. 120). Türkiye’de en yaygın olarak Alevilik mezhebi aidiyetlerine, inanç türü olarak ateistlere “inançsız”, dinsiz” “kâfir”, “imansız”, Hristiyanlık ve Musevilik gibi farklı dinlere mensup olanlara yönelik ise “gâvur”, “kâfir”, “Yahudi” gibi tabirlerle ile nefretli ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. İtalya gibi Hristiyanlığın yaygın din olduğu ülkelerde ise son yıllarda özellikle İslamafobi’nin en başta gelen inanç temelli nefret söylemi olduğu görülmektedir. Müslümanlıkla terörizmin ilişkilendirildiği haber ve içeriklere yönelik analizler bulunmaktadır. Çalışmamızda Türkiye’de Suriyelilerle aynı inanç ve mezhep olunması nedeniyle bu tür bir nefret söylemini yansıtan ifadelerle pek fazla rastlanılmamaktadır.

1.3.6. Engellilere ve Çeşitli Hastalıklara Yönelik Nefret Söylemi:

Engelliler ve çeşitli hastalıklarla ilgili olarak ayrımcılık ve nefret söylemlerinin hedefinde özellikle HIV/AIDS gibi bulaşıcı hastalık sahipleri ile mental ya da psikolojik hastalıklara sahip kişiler gelmektedir. Mentalizm ya da sanizm, mental rahatsızlığı olan ya da olduğu sanılan kişilere karşı ayrımcılık türüdür. AIDS hastalarına karşı önyargı ve damgalama ülkelerin mevzuatlarına göre değişkenlik gösterebilmektedir (Mentalism

¹⁴ Nitekim nefret söylemi analizi yaparken zaman zaman Suriyeli göç etmiş kişilere yönelik olarak kullanılan kelimelerde “homoseksüelleri” tanımlamakta kullanılan argo ifadelerle rastlanmıştır. Tablolardaki yorumlarda bulunan yazım yanlışları ve cümle düşüklükleri yazan kişilere aittir.

(discrimination), 2016). HIV virüsü ile ilgili bir vaka örneği vermek gerekirse 1998 yılında Amerika'nın ünlü eşcinsel nefret cinayetinde öldürülen Matthew Shepard'ın (Bindel, 2014) cenaze töreninde Kansas'taki bir kilisenin papazlarından Fred Phelps ve takipçileri "Matthew cehennemde yanar" ve "Aids eşcinsel erkekleri iyileştirir" yazıları ile sloganlar atmışlardır (Cortese, 2006, s. 14).

Doğrudan engellilere ya da çeşitli hastalıklara olmasa bile toplumda nefret edilen kişilere bile "sakat", "deli", "geri zekâlı", "çürük", "aptal" gibi hakaret sözcüklerinin kullanılması engelli ya da özellikle mental rahatsızlığı olan kişilere dolaylı olarak bir nefretin göstergesidir.

Yukarıda açıklanan söylem türleri her zaman keskin sınırlarla ayrılmamaktadır. Örneğin göç edenlere/mültecilere yönelik nefret söylemi yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi kategorisinde yer alsa da yorumlarda zaman zaman siyasal bir içeriğe büründüğü özellikle iktidar partisi/hükümeti politikalarının argo, küfür ve hakaret barındıran bir dille eleştirildiği görülmektedir. Literatür çalışmalarına referans vermek gerekirse Suriye'den göç etmiş kişilerin ülkede gelip geçici yabancı olmalarından ziyade göçmen olup toplumsal, ekonomik ve güvenlik meselelerinde bir tehdit oluşturmaları daha etkili olabilmektedir. Burada yabancı kavramı daha çok öteki, bizden olmayan anlamında bir nefret hedefi olabilmektedir.

Suriyelilerle kadınların ilişkilendirilip "kadınlara yönelik" hakaret ve aşağılama sözcükleriyle nefret söylemine dönüştüğü de görülmektedir.¹⁵ Ancak yine de en başta

¹⁵ Suriyeli göç etmiş kişilerle ilgili olarak video taraması yapılırken özellikle "Suriyeli" arama sözcüğü yazıldığında dans eden kadınların Suriyeli oldukları iddia edilen videoların altına, genel

ekonomik ve toplumsal tehdit olarak algılanmaları yükselen ırkçılık akımının da etkisiyle yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemine dönüşmektedir.

1.3.7. Türçülük Temelli Nefret Söylemi

Mutlu Binark ve Tuğrul Çomu'nun (2012, s. 120) nefret söylemi kategorileri referans alınarak göçmenlerle ilgili nefretli ifadelerin sınıflandırılmasına ırkçılık ve cinsiyet ayrımcılığı ile ilişkilendirilen türçülük kategorisi de eklenmiştir. İnsan türünün diğer türlerden üstün olduğu varsayımı ile diğer canlıların ayrımcılığa maruz bırakıldığı ve sömürüldüğü "Türçülük" 1970'lerde Richard Ryder tarafından ortaya atılmış bir kavramdır (All beings that feel pain deserve human rights, 2005). "Ayı", "köpek", "öküz", "maymun", "eşek" gibi ifadeleri kötü huyların yakıştırıldığı hayvanlarla bir insana hakaret etmek ve aşağılamak türçülük kavramında değerlendirilebilecek davranışlardır. Çünkü bu durumda bir insanı aşağılamaktan ziyade bir hayvanı aşağılamak söz konusudur. Nitekim diğer bir tanıma göre (Türk Dil Kurumu, tarih yok) türçülük; "Zekâ, bilişsel farklılıklar, algılama yeteneği gibi farklılıklardan yola çıkarak oluşturulan üstünlük varsayımına dayanarak insanların diğer canlı türlerine üstünlüğü olduğunu savunan görüştür."

İtalya Ve Türkiye'ye Göç Etmiş İnsanlarla İlgili Youtube Video Yorumlarında Nefret Söylemi: Karşılaştırmalı Bir Analiz isimli çalışmada İtalya'daki göçmenlerin çoğunlukla Afrikalılardan oluşması ve Siyahilere/ Afrikalılara geçmişten beri

anlamda Suriyeli kadınları hedef alan nefret söylemi ifadelerinin yer aldığı yorumların yapıldığı gözlenmiştir. Bu durum akademik bir çalışma olarak önem arz etmektedir ancak bu tez kapsamından dolayı burada sadece dipnot olarak yer almıştır. Gelecekte başka akademik çalışmalarda yer alması göçlerin kadınları nefret söylemi bağlamında da etkilediğini sergilemek açısından faydalı olacaktır.

“Maymunlar” şeklinde hitap edilmesi ve onların bir maymun türü olduğunu iddia etmek bir çeşit türçülük davranışdır. Avrupa’da siyahileri maymunlarla karşılaştırmak uzun ve karanlık bir geçmişe sahiptir (Hund, Charles W., & Sebastiani, 2015, s. 13). Bu nedenle incelenen video yorumlarıdaki nefretli ifadelerde İtalya’daki göçmenlere hala maymunlar denilmesi dikkat çekmiştir ve ifadelerin analiz edilmesinde “türçülük” kategorisinin eklenmesine karar verilmiştir.

1.4. Nefret Suçu Türleri

Gürler, Nefret Suçu türlerini Nefretli Konuşma, Manevi Taciz, Tehdit edici davranışlar, Ad veya Lakap Takmak, İletişim Araçlarıyla Saldırı, Duvar Yazısı, Mağdura fiziksel saldırı, Mağdurun Malvarlığına Saldırı başlıkları altında sekiz kategoriye ayırmaktadır (Nefret Suçları ve İş Hayatı, 2010/1, s. 264-265).

Mülteci, sığınmacı ve göçmenlerin ırk ve ulus konusunda aşağılanması, küfür edilmesi ve tehditli tarzda nefret içeren konuşma yapılmaktadır. Nefret söyleminde bulunan kişilerin YouTube videoları gibi herkesin okuyabileceği yorumlar alanında (iletişim araçlarıyla saldırı) Suriyeliler grubunun Türkiye’yi terk etmesi yönünde fikrini değiştirmesi için nefret içeren ifadeler (nefretli konuşma, tehdit edici davranışlar ve lakap takmak) başvurulmaktadır. Ad veya Lakap Takmak; Sözlü hakaret ve küçültücü sözler ve incitici şakalardır. İletişim Araçlarıyla Saldırı; postayla veya e-postayla, telefonla, mesajla

rahatsız etmek, Duvar Yazısı, hakaret içerikli yayın basmak, poster veya bildiri dağıtmak gibi vandalist eylemlerde bulunmaktır (a.g.e s.265).¹⁶

Bu tezin analiz ettiği izleyici yorumlarında ırk ve ulus konularında nefret içeren konuşma, manevi taciz, ad veya lakap takmak, tehdit edici davranışlar iletişim araçlarıyla saldırı gibi somutlaştırılmış şekilde nefret suçları biçimleri görülmektedir. Gürler'in Nefret Suçları ve İş Hayatı isimli makalesinde açıklamış olduğu nefret suçu türlerinin sıralanışı giriş bölümünde yer alan Şekil 1'de ki Nefret Piramidindeki sırayla benzerlik göstermektedir. Nitekim Nefret Piramidinin en alt basamağında önyargılar, ikinci basamakta zorbalık, isim takma, iftira/hakaretler ve alay etmenin de yer aldığı nefret suçu türleri, üçüncü basamakta ayrımcı uygulamalar, dördüncü basamakta önyargı nedenli şiddet ve son olarak en üstte nefretin en kötü hali savaş suçu da sayılan soykırım yer almaktadır (Pyramid of Hate, 2016). Önyargılar ayrımcılığı, ayrımcılık nefreti ve nefret de şiddeti beslemektedir.

1.5. Sosyal Medyada Nefret; Anonimliğin Sonuçları

1.5.1. Nefret Söylemi Medya İlişkisi

Nefret söyleminin üretilip dağıtılmasında medyanın önemli bir rolü bulunduğu yönelik olarak sosyal bilimler alanında çok sayıda çalışma mevcuttur. İletişim, sosyoloji gibi bilim dallarının araştırmaları yanı sıra kitle iletişim araçları aracılığıyla yayılan nefret

¹⁶ Nitekim çalışmanın alanı 21. Yüzyılın kitleleri aynı anda buluşturan internetteki YouTube videoları ve bu videolara yapılan yorumlardan oluşmaktadır.

söylemi hukuk alanındaki akademik çalışmalara, davalara ve yasal düzenlemelere konu olmaktadır.¹⁷ 1920’lerde medyanın çok güçlü etkileri olduğuna yönelik ana akım çalışmalara ilaveten sonraki dönemlerde sınırlı etkiler yaklaşımı benimsenip ardından tekrar güçlü etkilere dönüş doğrultusunda savlar görülmektedir.¹⁸ 1950’lerden sonra izleyicilerin medya karşısında “pasif” şekilde içerikleri algılayan kişiler değil hem medya okuru hem de tepki üretici potansiyellerinden dolayı medya yazarı olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Günümüz internet teknolojileri ise kullanıcı içerikli medya platformlarına olanak verdiği için izleyiciler çok daha aktif içerik üreten medya yazarları haline gelmiştir.

Medyanın izleyiciler üzerinde etkileri sınırlı ya da güçlü olsun, iki şekilde de kitlelere ulaşan içerikler “nefret söylemi” barındırdığı takdirde bireyler ve toplum üzerinde tehlikeli etkiler doğurabilmektedir. Medya, aracı rolü ile zaman zaman masum ya da haksızlıklara maruz kalmış kişilerden bile nefret edilmesine yol açabilmektedir.

Engin Sarı çalışmasında (2017, s. 55) Afroamerikan insan hakları savunucusu Malcom X’in

¹⁷ Bu konuyla ilgili olarak örneğin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine(AİHM) başvurulmuş içtihat niteliğinde davaların kararları nefret söylemi ile ifade özgürlüğü ayrımını yapmaya referans olabilmektedir. Ulusal mahkeme kararlarına “ifade özgürlüğü” maddesi kapsamında temyiz niteliğinde başvurulmuş AİHM’nin nefret söylemi barındırdığı nedeniyle bazı davaları ifade özgürlüğünün kapsamından çıkıp nefret söylemine girdiği gerekçesiyle reddettiği görülmektedir (Çelik, 2013, s. 231).

¹⁸ Denis Mcquail kitle iletişim araştırmalarının gelişimindeki üç evreyi tarihsel olarak belirtmektedir: (Mcquail, 1969, s. 82-87) 1. Birinci Evre: 1900-1940: Bu dönemde kitle iletişim araçlarının insanları manipüle etme gücü (güçlü etkiler dönemi) olduğuna inanılır. Bu güç nedeniyle kitle iletişim araçları propaganda aracı olarak siyasal kampanyalarda iktidar tarafından ve devlet yöneticilerince etkin biçimde kullanılır. 2. İkinci Evre: 1940-1960’ların başı: (Sınırlı Etkiler Dönemi) Bu dönemdeki iletişim çalışmalarında kitle iletişim aracı içeriklerinin tutum ve davranışlar üzerindeki etkileri (tutum oluşumu, tutum değişimi) açıklanmaya çalışıldı. 3. Üçüncü Evre: 1960 sonrası: (Güçlü etkilere geri dönüş Dönemi) Kitle iletişim araçlarının ölçülebilir, kısa dönem etkilerini saptamaya çalışan ampirik araştırma geleneği yerine, kitle iletişim araçlarının içinde bulunduğu toplumsal gerçeğin uzun dönemde tanımlanmasına yönelik, eleştirel araştırma geleneği yaygınlık kazandı. Bu dönemde söz konusu araçlar birer kurum olarak düşünüldü. Kitle iletişim araçlarının diğer kurumlarla etkileşimde bulunduğu, siyasal ve toplumsal sistemler doğrultusunda biçimlendiği kabul edildi.

Türkiye’de okutulan Medya Okuryazarlığı ders kitabında yer alan “Eğer dikkatli değilseniz, gazeteler sizin zulüm gören insanlardan nefret etmenizi ve zulmeden insanları sevmenizi sağlar.” alıntısını örnek göstermektedir.

Eskiden kronolojik sıraya göre gelişim gösteren gazetelerin, sinemanın, radyonun ve televizyonun başlıca araçları olan medyaya internet teknolojilerinin gelişmesiyle yeni medya araçları ve sosyal medya platformları ve ağlar eklenmiştir. Sosyal medya, “YouTube, Instagram, Facebook, Twitter gibi en çok kullanılan araçlarla kitle iletişim araçlarının tanıtım, tekrar izlenme ve üretilme, bilgi ve haber kaynağı olma gibi içerik paylaşımının yapıldığı kimi zaman bir radyonun dinlenebildiği, bir gazetenin okunabildiği, canlı televizyon yayınının takip edilebildiği ve tekrarlarının da rahatlıkla izlenebildiği bir mecra haline gelmiştir. Üstelik internet bağlantısının sağlanabildiği her yerde ve insanların ceplerinde ya da çantalarında taşıyabildikleri küçük bir akıllı telefonla kitlesel iletişim sağlanabilmektedir. Bu bağlamda nefret söylemine ulaşmak, dağıtmak, paylaşmak, yeninden üretmek çok daha kolay bir hale gelmiştir. Elbette internette nefret söylemi ile mücadele eden ya da nefret söylemini engelleyecek doğrultuda empatik, önyargıdan ve ayrımcı dilden yoksun materyallere de ulaşmak mümkündür. Ancak ünlü Gresham kanunundaki “kötü para iyi parayı kovar” yasasının çağrıştırdığı gibi sosyal medyada da “kötü bilgi iyi bilgiyi kovar”¹⁹ şeklinde bir teori üretmek mümkün olabilir. Kaya (İktidar Yumağı : Medya Sermaye Devlet, 2009, s. 93) söz konusu kanunu işaretleyerek

¹⁹ Kraliçe Elizabeth’in mali danışmanlığını yapmış Sir Thomas Grasham’ın ekonomideki gözlemlerine göre kötü para iyi parayı kovar önermesi sonradan kanun halini almıştır. Buna göre gümüş ya da altın değeri yüksek olan paraları insanlar yastık altında saklamak, metal değeri düşük olan paraları ise harcamaya meyilli oldukları için “kötü paranın dolaşımı” arttığında piyasada iyi parayı kovmaktadır (Gresham’s law, Economics, Britannica.com, 1998).

yanlışın doğruya üstün gelebileceğini dolayısıyla ortak iyiyi bulmada bir anlamda kamu yararı sağlamada devletin müdahalesinin beklendiğini savunmaktadır. Bu tez çalışmasında kötü bilgidен kastedilen “nefret söylemidir”, nefretin karşılığı olan iyi bilgi ise “ifade özgürlüğü” olabilir.²⁰ Çünkü bir insan hakkı olarak ifade özgürlüğü, sınırları kapsamında nefret söylemi barındırmamaktadır.²¹ Ancak küfürlerle, şiddetle, hakaretle dolu içerikler diğer kullanıcıların fikirlerini özgürce ifade etmeleri konusunda çekinceler duymalarına yol açabilmektedir²² (Moor, Heuvelman, & Verleur, 2010). En doğal hakları olan ifade özgürlüğünü kullanmak yerine kendilerine küfür edilmesini istemedikleri için bile susmayı tercih edebilirler. Özellikle YouTube başta olmak üzere kullanıcı yorumlarına açık içeriklerde yer alan nefret söylemlerinin diğer kullanıcılara karşı bile susturucu etkisi olabilecektir. İnsanlar küfredip, saldırgan yorum yapanlar karşısında polemige girmemek için bile nefret içermeyen düşüncelerini paylaşmak istemeyebilmektedirler. Bu anlamda Elisabeth Neumann’ın Suskunluk Sarmalı teorisinde belirttiği tehdit ve korku nedeniyle fikirleri serbestçe söyleyememe nedeni örnek gösterilebilir (Noelle-Neumann, 1993).

²⁰ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 10/2. maddesi ile ifade özgürlüğünün sınırlanması için meşru amaçlarını şu şekilde sıralanabilir: Ulusal Güvenlik, Toprak Bütünlüğü ve Kamu Emniyetinin Korunması, Sağlığın veya Ahlakın Korunması, Başkalarının Şöhret ve Haklarının Korunması, Gizli Bilgilerin Yayılmasının Önlenmesi veya Yargı Gücünün Otorite ve Tarafsızlığının Korunması. Nitekim nefret söylemiyle ilgisi açısından, “Gizli Bilgilerin Yayılmasının Önlenmesi veya Yargı Gücünün Otorite ve Tarafsızlığının Korunması” amaçları hariç diğerlerinin nefret söylemini de engellemeye yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

²¹ Bu konuyla ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarıyla ilgili yapılmış akademik çalışmalardan detay bilgi alınabilir. Bkz: (Çelik, 2013)

²² Yorum yapma ya da içerik paylaşımı psikolojisi ile ilgili olarak Literatür Taraması bölümünde yer alan Analiz 10 başlıklı “YouTube’da Saldırgan Yorum Yapma (Flaming on YouTube) (Moor, Heuvelman, & Verleur, 2010) isimli videoda bazı kullanıcıların saldırgan yorum almaktan çekindiği için video yüklemekten çekindikleri ortaya çıkmıştır.

Bir haberin başlığı bile geniş izleyici kitlelerinin görüşlerinin ya da duygularının oluşmasında etkili olabilmektedir. Yalan ya da yanlış biçimde üretilmiş içerikler de dikkatli olmayan ya da gerçek bilgilere ulaşma olanağı olmayan izleyiciler üzerinde yanıltıcı, önyargı üretici niteliğe sahip olabilmektedir.²³ Çoğu başlıkta “Suriyeliler, mülteciler” gibi bir grubu suçlayıcı ifade yer almaktadır. Bu tarz başlıklar direkt bir grubun tamamını birden hedef almaktadır. Kullanıcılar da yorumlarında “Suriyelilerin” tamamını birden hedef alarak yorumlar yapmaktadır. Bir grubun bütününe hedef alarak, suçlayarak küfürlü, hakaretli ve tehditli konuşmalar yapmak sadece hedef kurban grubu değil toplumun güvenliğini tehdit edebilen davranışlardır.²⁴ Ayrıca hukukta yer alan Masumiyet/Suçsuzluk Karinesi ilkesine göre suçluluğu kanıtlanmadığı sürece herkes masumdur. Bir grubun içinden birkaç kişinin kavga ve arbede gibi şiddet olaylarına karışmış olması ile olayların nedenini, kimin masum kimin suçlu olduğunu bilmeden “bütün bir grubu” suçlamak ve onlardan nefret etmek ve nefret edici cümleler kurmak Masumiyet Karinesini çiğnediği için Anayasa’nın 38/4. maddesinde (1982) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 6/2. maddesi (1950) tarafından da güvence altına alınmış bir temel hak olarak insan haklarına aykırıdır. İtalya’da ise “göçmen” sözcüğüyle arama yapıldığında Türkiye’deki videolara benzer şekilde video başlıklarının saldırganlık, ekonomik ve sosyal tehditlerle ilişkilendirildiği gözlenmektedir. Söylemlerdeki temsiller gerçek hayatta neden olabileceği suçlardan dolayı önem taşımaktadır. Fairclough’un “Tek

²³ Bu konuyla ilgili olarak Nefret Dolu Konuşma Ve Sosyal Medya Eleştirmenler, Stratejiler Ve Müdahale Uygulamaları (Scaramella, 2017) isimli çalışmada mülakat yapılan kullanıcılar ve uzmanlar İtalya’da çoğunlukla Lega Nord, CasaPound Italia e Forza Nuova’yı nefret dolu içerikten sorumlu tutmaktadırlar.

²⁴ Bkz. Şekil 1: Nefret Piramidi

başına bir metin oldukça önemsizdir: Medyanın etkisi, nedensellik ve faillik konularını ele almanın ve okuyucuyu konumlandırmanın vb. belirli şekillerinin tekrarı aracılığıyla birikerek oluşur” ifadesini aktaran Efe (Türk Basımında Suriyeli Sığınmacılar, 2015, s. 9) nedensellik ve faillik konularını şu şekilde özetlemektedir. Medya sığınmacıların genelini mağdur ya da sığınılan ülkeyi tehdit eden topluluklar olarak temsil eder. Bu temsiller sığınılan toplumda sığınmacılara karşı davranışları etkiler. Sonuç olarak böylesine temsil ve davranış biçimleri medyanın temsilcisi olduğu gücü elinde tutan grupların politikaları üzerinde tamamlayıcı etkiye sahiptir.

Bu tezin kaleme alınmaya başlandığı yıl olan 2017 yılı itibariyle Türkiye’de üç milyonun üzerinde Suriyeli mülteci bulunmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2017). Bu oldukça yüksek bir sayıdır ve aralarından suça karışanların çıkması olasıdır. Elbette ki suçla ilgili konular medyada işlenmelidir ancak orantılılık ilkesi gözetilmelidir. Çünkü nefret söylemleri zamanla nefret suçuna dönüşebilmektedir.²⁵ Bu bağlamda çalışmanın araştırma kısmında medyanın içerik başlıkları, kullandıkları dilin kullanıcı yorumları üzerinde etkili olduğu örneklerle ele alınacaktır.

Sosyal medyanın cep telefonları sayesinde artık yaşamın her alanında bir kantinde, kuaförde, evde ya da otobüste bile insanların hayatında yer alması içerikleri üretmeyi ve izlemeyi yaygınlaştırmıştır. Söz konusu internet platformlarda profesyonel kameraların yanı sıra cep telefonlarıyla çekildiği anlaşılan milyonlarca görüntü paylaşılmaktadır. Bundan on beş yıl öncesine kadar televizyonlarda büyük oranda profesyonel kameralarla

²⁵ Bkz: Şekil 1: Nefret Piramidi

çekilmiş görüntüler izlenmekteydi. Kitle iletişim araçlarında sadece video bağlamında değil fotoğraf, haber ya da müzikler çoğunlukla profesyoneller tarafından üretilip paylaşıldı. Böylesi bir bağlamda medyada nefretli içeriklerin sayısı günümüzde internetteki milyonlarca içeriğe oranla daha azdı ve daha denetimli şekilde paylaşıldı. Şimdi ise sosyal medyada her ne kadar içerik denetimlerine yönelik teknik, idari ve hukuki düzenlemeler olsa da sansür ve kontrol mekanizmaları geleneksel kitle iletişim araçlarındaki gibi sıkı bir şekilde işlememektedir. Özetle sosyal medya platformları nefret söylemi açısından filtreden geçmemiş, sansürlenmemiş, profesyonel ya da amatör çok sayıda nefretli içeriği barındırmaktadır.

1.5.2. Anonimlik ve Nefret Söylemi İlişkisi

David Davenport anonim iletişimlerin ifade özgürlüğünü teşvik eden internet kültürünün köşe taşı olduğunu ifade etmektedir (Anonymity on the internet: why the price may be too high, 2002, s. 33). Anonimliğin özellikle kendini gerçek kimlikleri ile ifade edemeyen dezavantajlı gruplar için (örneğin kadın hakları savunucuları, etnik azınlıklar) demokratik toplumlarda olumlu bir özelliği bulunmaktadır. Ancak sonuçları negatif özellikler taşıyabilecek sınırsız bir konuşma özgürlüğü vermesi gerektiği anlaşılmamalıdır.

Sosyal medyada kimliği saklayarak, anonim şekilde paylaşımlar yapabilme olanağı ifade özgürlüğüne hizmet ettiği gibi nefret söylemine de hizmet etmektedir. Örneğin YouTube’da topluluk kurallarına göre nefretli ya da uygunsuz ifadeleri YouTube çalışanlarına şikâyet etme olanağı bulunmasına rağmen pilot araştırma süresince 2014 yılından beri bile hala yayında olan videolarda “küfürlü, tehditli” yorumlar bulunduğu

gözlenmiştir.²⁶ Bu durum akla ya hiçbir şikâyetin olmadığını, videoyu yükleyen kişinin ya da YouTube'un böylesi şikâyetleri dikkate almadığını göstermektedir.

Anonimlik meselesi YouTube'da nefret söyleminin oluşmasında en büyük etkenlerden biridir. İnternetin sağladığı anonimlik dışlanma korkusunu azaltarak kullanıcıların görüşlerini daha rahat ifade edebilmelerine olanak tanımaktadır. Bununla birlikte çevrimiçi platformlarda anonim olmayı tercih edip gerçek kimliğini saklayabilme özelliği ve ihtiyacı bulunduğu anlaşılabilir. Bazı kişiler anonim olmanın sağladığı rahatlıkla hakaret barındırabilen mesajlar paylaşabilmektedirler:

Bulgularımız SIDE teorisi (Kimlik Belirsizliği Etkilerinin Sosyal Kimlik Modeli / The social identity model of deindividuation effects) için imalar taşır. Bu araştırmanın sonuçları, tartışmaya açık / katılımcı bağlamlarda vatandaşların daha adsız YouTube platformunda (anonimlik), Facebook üzerinde olduğundan daha kaba ve küçümseyici mesajlar kullandıklarını göstermektedir (Halpern & Jennifer, 2013, s. 1166).

Öte yandan yukarıdaki çalışmada araştırmacılar benzer şekilde SIDE teorisinin, kimlikleri belirsiz katılımcıların sıklıkla güçlü bir grup kimliği ve normları geliştirdiklerini gösterdiğini Carter'in "*Civility: Manners, Morals, and the Etiquette of Democracy*" isimli kitabına atıfta bulunarak belirtmektedir. Söz konusu grup içi kimlik, grup üyelerinin basmakalıp düşünceler oluşturulmasına yol açmaktadır. Bu da insani ve düzeyli olan iletişimlerini etkileyip diğer grup üyelerine saygı gösterilmemesi ve beraberinde bireyler için hoşgörüsüzlük oluşturulmasına yol açmaktadır.

Anonimlik konusunda her ne kadar kanunlarda uygunsuz içeriklerle ilgili hukuki ve cezai yaptırımlar yer alsada özellikle gerçek kimliklerini saklama olanağı da dâhil

²⁶ Bu tezin video yorumlarının analiz edildiği bölümde çeşitli örnekler yer almaktadır.

olmak üzere anonim kimlikleri olan kullanıcıların çok daha rahat nefret söyleminde bulunabildikleri gözlenmiştir. Kaldı ki özellikle arkadaşlık ya da tanıdıklık temasından uzak olan video paylaşma sitesi YouTube’da gerçek kullanıcı isimleri ya da profil resimleri bile sahte olabilmektedir,²⁷ ayrıca diğer sosyal medya platformlarında da kimliklerin gerçek olup olmadığını kontrol eden bir mekanizma bulunmamaktadır. İstenilen sahte isimle içerik oluşturup yorum yapabilmek, bir tür “anonimlik” anlamı taşımaktadır.

Tıpkı Unesco’nun 2015 yılında online nefret söyleminde bulunan kalıcılık, gezgincilik, ulusötecilik, anonimlik ya da takma ad özelliklerinde olduğu gibi anonimlik kriteri YouTube’daki nefret söylemlerinde önem taşıyan bir boyuttur:

Anonimlik veya takma ad (sahte adlar): Anonim olma imkânı ile insanlar keşfedilmeyeceklerini düşünerek ya da herhangi bir sonuçla uğraşmayacaklarını düşünerek nefreti ifade etmede daha rahat hissetme eğilimindedirler. Anonimlik, özellikle sosyal medyada kovuşturmanın önünde bir engel teşkil edebilir (Jubany & Roiha, 2015, s. 6-7).

1.5.3. Yeni Medya, Sosyal Medya ve YouTube

Yeni Medya, Sosyal Medya ve YouTube kavramlarını matematiksel bir ilişki içinde formüle etmek gerekirse yeni medyanın sosyal medyayı, sosyal medyanın da YouTube’u kapsadığı ifade edilebilir.²⁸ Aslında özellikle sosyal medya kavramı bu mecralar sanal teknolojiler olarak gelişmeden önce gerçek anlamda yüzlerce yıldır

²⁷ Anonimlik etkisiyle ilgili olarak daha önce yapılmış bir çalışma için bkz: (Halpern & Jennifer, 2013, s. 1166)

²⁸ Böylesi bir matematiksel önerme aşağıdaki (Akyüz & Aydoğan, 2010, s. 177) tanım referans alınarak yapılmıştır.

toplumlarda sosyalleşilen mecralar olarak yer alıyordu.²⁹ Örneğin günümüzde de var olan kahvehaneler, kiliseler, camiler, okullar insanların sosyalleşip “içerik paylaşımı” yaptığı ortamlar, diğer bir ifade ile sosyal medya idi. Bunların farkı coğrafi ve zaman yönünden daha kısıtlı olup, sayısallığın olmadığı ve teknolojinin dolayımının ve içerik çeşitliliğinin çok daha az olmasıydı. YouTube insanların hayatına girmeden yüzlerce yıl önce, hatta sinema teknolojisinin gelişmediği yıllarda tiyatro, dans, opera gibi sanat türleri aracılığı ile eğlence ve kültür ürünleri ya da daha yakın bir zaman önce kitlesel boyutta gazetelerle bilgi, haber ve diğer kültür içerikleri paylaşılmaktaydı. Şimdi ise YouTube gibi video barındırma sitelerinin gerçek “içerikleri” dijital ortamlarda paylaşımına olanak veren sanal sosyalleşme, eğlenme ve bilgilenme platformları olduğu görülmektedir.

Yeni medya kavramı yaşadığımız yüzyılda bankacılık işlerinden, sınav ve okul kayıtlarına, alışverişlerden, iş başvurularına, film izlemekten müzik dinlemeye günlük hayatın neredeyse vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Akyüz ve Aydoğan (2010, s. 177) yeni medyanın; internet, bloglar, multimedya, bilgisayar oyunları, cep telefonları ve e-postalar gibi çok geniş içerikli bir medya platformunu ifade ettiğini belirtmektedir.

“Yeni medya” hızla gelişen bilgisayar, internet ve akıllı telefon teknolojileriyle yaygınlaşmış ve insanların günlük iletişim aktivitelerinin önemli bir aracı durumuna gelmiştir. Croteau ve Hoynes yeni medyanın özelliklerini şu şekilde özetlemektedir:

²⁹ Sosyal medya ve sosyal ağlar kavramı televizyondaki programlardan günlük konuşma diline kadar bir ayırım gözetilmeksizin aynı mecralar için kullanılmaktadır. Ancak literatür taraması sırasında İtalya’da yapılan Eşit Muamelenin Teşvik Edilmesi Ve Irksal Veya Etnik Kökene Dayalı Ayrımcılığın Kaldırılması Ofisinin (UNAR) Sosyal Medya Ve İnternette Nefret Söylemi (Materassi, Tiezzi, Cerretelli, Giannoni, & Renzi, 2017) isimli çalışmada sosyal medya (Bloglar, Forumlar, Çevrimiçi Gazeteler ve ilgili yorumlar vb.) ve sosyal ağlar (Twitter, Facebook, YouTube, Instagram vb.) ayrımı yapıldığı gözlenmiştir.

Coğrafi bağlamda uzaklık anlamının değişimi, iletişim kurmada ve hızında büyük bir artış ve interaktif iletişimin güçlenmesi, önceden ayrı ve bağlantı kurulamayan iletişimin farklı formlarının oluşumuna katkı sağlaması (Media society : industries, images, and audiences, 2002, s. 303).

İnternet teknolojilerinin gelişmesi, kullanıcılar arasında sanal da olsa iletişim ve etkileşimlerin artmış olması ile bir yandan demokrasiye hizmet etmekte bir yandan temel insan haklarına aykırı olan nefret söyleminin doğup büyümesi için zemin hazırlamaktadır. Nitekim internetteki sanal ağlar ve ilgi toplulukları ile vatandaşları birbirine bağlayarak ve işbirliği platformlarına katılarak bilgi akışı ve farklı görüşlerin ifade edilmesini kolaylaştıracağı yönünde internet savunucularının (Noveck, 2005) iddiaları olsa da Fidaner geleneksel medyanın tersine internet teknolojilerinin etkileşimli kamusal alanlar oluşturarak nefret söylemini yaratılabileceği ve yeniden üretime sokulacağı en uygun ortamı hazırladığını savunmaktadır (Nefret Söylemi ve Yeni Medya, 2010).

Sosyal medya yeni medyanın bir parçası olup Joseph tarafından Web 2.0'ın teknolojik ve ideolojik temellerine dayanan ve kullanıcı tarafından oluşturulmuş içeriklerin ³⁰ değişimine izin veren internet temelli bir grup uygulama olarak tanımlanmaktadır. Web 2.0 sosyal medya kullanıcıların interaktif katılımına izin veren internet platformlarını ifade etmektedir (Joseph, 2012, s. 146). Burada nefret söylemi açısından kullanıcı tarafından oluşturulmuş içerik ve interaktif katılım kavramları önem

³⁰ Google'ın tanımına göre Uygulama veya siteler için kullanıcı tarafından oluşturulan içerik, bir uygulama veya siteye kullanıcının katkısı olan ve uygulama veya sitenin diğer kullanıcılarının en az bir alt grubuna görünen içeriktir. Kullanıcı tarafından oluşturulan içeriğe örnek olarak metinler, yorumlar, resimler, videolar, profiller, kullanıcı adları, oylar, beğeniler, kalpler, +1'ler veya diğer medyalar gösterilebilir. (Bkz: <https://support.google.com/adsense/answer/1355699?hl=tr>)

taşımaktadır. Zira YouTube bir sosyal medya platformu olarak söz konusu kavramlarla ayrılmaz bir bütünlük göstermektedir.

YouTube, 2.0 web teknolojileri ile hizmet veren bir video barındırma sitesi olarak bir sosyal medya platformudur. Lange YouTube’u şu şekilde tanımlamaktadır: “YouTube kişilerin videolarla etkileşimde bulunduğu, toplumsal ilişkileri sürdürmek için günlük görüntülemekten videoları paylaşmaya kadar değişen deneyimlerin bulunduğu genel bir video paylaşım web sitesidir” (2007, s. 361). Bu tanımda YouTube’un videoları yükleyip paylaşmakla birlikte sadece izlemek ya da onların altına yorum yapmak seçeneklerinin kullanıcılara sunulduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak nefret söylemiyle ilişkisine kılavuzluk etmesi açısından sosyal medyanın özelliklerini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1-Sosyal medyaya erişimin akıllı telefonlar ya da bilgisayarlarla kolay olması,

2-Sosyal medyada gerçek kimliği saklayarak “anonimliğin” sağlanabilmesi,

3-Hızla ve kolaylıkla nefret söyleminin yeniden üretilerek dolaşıma sokulması,

4-Geleneksel medyadan farklı olarak anında interaktif şekilde yorum yapabilme ve cevap yazabilme ve bunları paylaşarak çoğaltabilmesi,

5-Gerçek mekânların aksine sanal ortamların farklı coğrafyalarda aynı görüşten kişilerin gruplar oluşturarak “nefret söylemlerini” aynı grupların içinde üretilip çoğaltabilmesidir.

2005 yılında kullanıma sunulan video tedarik sitesi YouTube, milyarlarca kullanıcının çeşitli türde videoları izlemelerini ve paylaşımlarını sağlamaktadır (Youtube, 2016). YouTube isminin anlamından bile interaktif ve kullanıcı odaklı olduğu varsayımında bulunulabilir. Zira YouTube “televizyon sen” ya da “sen televizyonsun” anlamına gelerek bireylere adeta birer çevrimiçi televizyon kanalı kurma olanağı sunmaktadır.

Ağırlıklı olarak ekonomi üzerine içerik üreten paylaşılan CNBC medya kuruluşu haberine göre YouTube Google tarafından 2006 yılında 1.65 milyar Amerikan dolarına satın alınmıştır. YouTube Google’ın hisse senetlerinin halka ilk kez arzından bu yana satın aldığı 145 şirketten biri olup en çok kar ettiği iştiraklerinin başında gelmektedir. Google’ın diğer şirketleri arasında işletim sistemi Android, Doubleclick ve Deepmind yer almaktadır (Lipton, 2014). Böylesine büyük yatırımların sahibi olan Google’ın bir anlamda YouTube’u diğer iştiraklerinin sistemleriyle de destekleyerek dünyanın en güçlü video barındırma sitesi haline getirmesinde ve bunu korumasında sahiplik yapısının muhakkak etkisi bulunmaktadır.

YouTube’da bir milyardan fazla kullanıcı vardır, bu sayı internetteki bütün kullanıcıların hemen hemen üçte biridir (Statistics-Youtube, tarih yok). Aynı istatistiklere göre YouTube’ta her gün yüzlerce milyon saat videolar izlenmekte ve milyarlarca görüntü paylaşılmaktadır. Bu görüntülerden kimilerinin daha çok izlendiği, kimilerinin altına daha çok yorum yapılabildiği kimilerinin de hem izlenme hem yorum yapma eylemlerinin bir arada yoğunlukla yapıldığı izlenme ya da yorum sayısı gibi nicel veriler aracılığıyla görülmektedir.

Dünya çapında, Google sitesinden sonra en çok tıklanan site olan YouTube (Alexa Top 500 Global Sites, 2017)³¹ diğer sosyal medya platformları gibi haftanın yedi günü, günün yirmi dört saati yayında açık; yani çevrimiçi olup, nefret söylemini üretip paylaşmada yaygın kullanılan bir platformdur. Hakaret, aşağılama, küfür, tehdit gibi nefret söylemi ifadelerinin üretilip hızlıca dağıtılmasında YouTube sitesinin bu denli popüler olmasının etkisi büyüktür.

Türkiye, İtalya ve diğer ülkelerde aslında YouTube başta olmak üzere uygunsuz içeriklerle ilgili hukuki, teknik ya da idari işlemler yapılmaktadır. Örneğin Türkiye’de bir takım hukuki ihlaller nedeniyle mahkeme kararıyla YouTube’a ya da YouTube’daki bazı videolara erişim engeli konulmaktadır.³² YouTube’un kullanıcı ve içerik üreticilerinin bazı ihlaller gerekçesiyle içerikleri şikâyet etme hakkı vardır. Nitekim YouTube kullanıcılara (YouTuber) bu içerikleri ya da içeriklere yapılan yorumları kaldırma olanağı tanımaktadır. Aynı zamanda YouTube’un kendisi de yaptığı incelemenin ardından şikâyet edilen içerikle ilgili olarak videoyu kaldırma yetkisine sahiptir.³³ Ancak tüm bu önlemlere

³¹ Bir Amazon şirketi olan Alexa’ya göre YouTube Dünya’daki en çok ziyaret edilen ikinci web sitesidir. <https://www.alexa.com/topsites>, erişim tarihi:26/12/2017
Bir Amazon şirketi olan Alexa’ya göre YouTube Türkiye’de ve İtalya’da en çok ziyaret edilen ikinci web sitesidir.
<https://www.alexa.com/topsites/countries/IT> ve <https://www.alexa.com/topsites/countries/TR>
erişim tarihi:26/12/2017

³² Bkz:
<http://www.hurriyet.com.tr/son-dakika-YouTubedaki-4-feto-videosuna-erisim-engeli-karari-40550639>
http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/04/140409_YouTube_karar
<http://www.milliyet.com.tr/facebook-twitter-ve-YouTube-a-gundem-2039805/>

³³ Nitekim bu tez kapsamında incelenmek üzere seçilen Türkiye’deki videolardan biri “Bu video taciz ve zorbalık ile ilgili YouTube’un politikasını ihlal ettiği için kaldırılmıştır.” “This video has

rağmen bu araştırma sırasında nefret söylemi de dâhil olmak üzere uygun olmayan içeriklerin uzunca bir süredir bile dünyanın en popüler video barındırma sitesi olan YouTube'da barındığı gözlenmiştir.

YouTube geleneksel kitle iletişim araçları gibi reklam gelirleriyle hizmet veren bir platform olduğu için nefret söylemi konusunda reklam verenlerle de zaman zaman kriz yaşamaktadır. Basında çıkan bir habere göre bazı videoların terör, anti-semitizm, ırkçılık ya da nefret söylemi barındırdığı nedeniyle Volkswagen, Audi ve L'Oreal gibi bir takım büyük reklam veren şirketler şirket değerlerine zarar verdiği gerekçesiyle reklamlarını YouTube'dan çekmişlerdir. YouTube bu gelir krizinden sonra videoların reklam dostu olup olmadığı konusunda bir sistem geliştirmiştir (YouTube artık saldırgan içeriklere reklam sağlamayacak!, 2017). Böylesi bir girişimin izleyicileri saldırgan içerikten korumaktan daha çok reklam veren büyük firmaların değerlerini korumaya yönelik olduğu varsayımına ulaşılabilmektedir. Yine de buna benzer bir uygulama reklam geliri elde eden içerik yayıncısı YouTuberların da uygunsuz içerik konusunda nispeten dikkatli olmasını sağlayabilecektir.

Sonuç olarak tüm önlem ve engellere rağmen nefret söyleminin yer aldığı izlenme ve yorum yapılma oranı yüksek videolar nefret söyleminin popülerlik kazanmasına hizmet edebilmektedir. Nitekim Avrupa Konseyi "Nefret Söylemine Hayır Hareketi" danışmanı László Földi internetteki nefret söylemi ile ilgili olarak bir açıklama yapmıştır:

Kamusal alan olarak internete baktığımızda, internet siteleri, dijital oyunlar, sosyal ağlar nefret söyleminin yayıldığı yerler. Nefret söyleminden en çok gençler etkileniyor, bu söylemi en çok gençler üretiyor ve çoğu zaman da yine gençler nefret söyleminin kurbanı oluyor (Akt. Akgül, 2013).

been removed for violating YouTube's policy on harassment and bullying.” İngilizce ifadesiyle izlenmemiştir.

Bu açıklama YouTube'daki nefret söyleminin toplum üzerindeki özellikle de gençler üzerindeki olumsuz etkilerini de kapsamaktadır. Tıpkı geleneksel medya gibi sosyal medya da çocukluktan ve gençlikten itibaren anlamlandırma, önyargı ve kalıp yargı oluşturmada etkilidir. Bu bağlamda Kaya'nın (İktidar Yumağı : Medya Sermaye Devlet, 2009, s. 404) henüz internet teknolojileri gelişip yaygınlaşmadan önce medyanın insanlara iyinin, güzelin, doğrunun ya da normalin ne olduğunu çocukluktan itibaren kulaklara fısıldadığı tezine başvurulabilir. Medya yanlış ve doğrunun ne olduğunu inşa ederken bir anlamda birçok sorunun kaynağı olarak gösterilen günah keçileri oluşturmaktadır. Oluşturulan böylesine günah keçilerinden yabancı ve öteki olarak nitelenen mülteciler ve göçmenler de haberlerin başlıkları ve içeriklerinden nasibini almaktadır. Günah Keçisi kavramı ile ilgili çalışmalar yapan Kearney'den alıntı yapılan çalışmada (Göker & Keskin, 2015, s. 236) medyanın modern toplumlarda yabancı etiketlemesi ile ayrımcı söylemlere maruz bıraktığı birey veya azınlıkların dışlanmasında önemli bir rol oynadığı belirtilmektedir. Kearney aynı zamanda mültecilerin korunmasız olmaları ve asıl yerlerinde bulunmamaları nedeniyle günah keçisi olarak görülmesinin toplumsal dayanışmayı sağladığını ve kolektif bir rahatlama getirdiğini savunmaktadır (A.g.e., s. 232).

YouTube dünyanın en çok trafik akışı bulunan video barındırma sitesidir³⁴ (Alexa Top 500 Global Sites, 2017). YouTube bir ticari şirket olarak ve bazı YouTuberlar da belli

³⁴ Bir Amazon şirketi olan Alexa'ya göre YouTube Dünya'daki en çok ziyaret edilen ikinci web sitesidir. <https://www.alexa.com/topsites>, erişim tarihi:26/12/2017
Bir Amazon şirketi olan Alexa'ya göre YouTube Türkiye'de ve İtalya'da en çok ziyaret edilen ikinci web sitesidir. <https://www.alexa.com/topsites/countries/IT> ve <https://www.alexa.com/topsites/countries/TR> erişim tarihi:26/12/2017

oranda reklam gelirleri ile ekonomik kazanç elde etmektedir. İzleyiciler bir takım reklamlara maruz kalarak videonun başlamasından önce ya da farklı video aralarında reklamın tamamı ya da bir kısmı izlendikten sonra seyretmek istedikleri videoyu izleyebilmektedir. Yani bir anlamda reklamın tamamını ya da bir kısmını izlemek tercihe bırakılmayıp zorunlu hale getirilmiştir (YouTube'da yeni reklam dönemi başladı, 2016).

YouTube'da izlenilmek istenilen görüntüler izlenme sayısı, popülerlik, yorum sayısı, yüklenme tarihi, video kalitesi, teknik özellikler vb. filtreleme seçenekleriyle sıralanabilmektedir. YouTube, kendi tavsiyesine göre, daha önce kullanıcının izlediği videolara ya da kendi oluşturduğu sıralamaya göre bir playlist (çalma listesi) oluşturabilmektedir.

YouTube'da nefret söylemi de dâhil olmak üzere uygunsuz içerikle ilgili şikâyet etme hakkı bulunmaktadır. Sitenin topluluk kuralları isimli sayfasında uygunsuz içeriğin ne olduğuna dair açıklamalar yer almaktadır. YouTube'da çalışanlara ilaveten otomatik sistem de nefret söylemini YouTube'dan kaldırmada ilerleme kaydetmiştir, ancak zaman zaman uygun içerikleri de yanlışlıkla kaldırabilmektedir (Vijayan, 2017).

YouTube'da tıpkı bir televizyonda olduğu gibi eğlence, haber, bilgi, spor, moda ve güzellik, oyun vb. kategorilerinde kanallar yer almaktadır. YouTube'da video paylaşımı yapmak ve yayınlanmış videoları izlemek ücretsizdir. Bulunulan ülkenin dilinde bu platformu kullanmak mümkündür. YouTube'da geleneksel medya kanallarının da hesapları bulunmaktadır. Canlı yayınlardan farklı olarak söz konusu medya işletmelerinin program tekrarlarına çevrimiçi ulaşabilmek mümkündür. Aynı zamanda canlı video yayınlama uygulaması bulunmaktadır.

“Verified”, Türkçe karşılığı ile “onaylanmış” hesaplar olanağı mevcuttur. Onaylanmış hesap diğer kullanıcıların özgün ve daha güvenilir bir hesabın kanalını ve videolarını takip ettiği anlamına gelmektedir. Telefon numarası vererek hesaplar onaylanmakta ve onaylanmış hesaplar 15 dakikadan fazla süreli videolar yükleyebilmektedir (Verify your account by phone - Youtube Help, tarih yok).

YouTube’da video yükleyicilerin yoruma kapatma seçeneği bulunmaktadır. YouTube’un “Top comments” şeklinde adlandırdığı videoların altında yer alan “en üstte 20 yorum” bulunmaktadır. Bu yorumlar diğer YouTube kullanıcılarının en iyi şekilde oy verdiği, etkileşime girmiş kullanıcı ve çoklu konuşma sayısına göre popülerlik kazanmaktadır (Combe & Codreanu, 2016, s. 121).

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ SORUNU BAĞLAMINDA İKİ AKDENİZ ÜLKESİNİ

KARŞILAŞTIRMA

Türkiye ve İtalya arasında göçmen meseleleri konusunda bir karşılaştırma yapıldığında nefretin hedefindeki gruplar açısından çeşitli ifade farklılıkları görülmektedir. Bu bölümde öncelikli olarak Youtube’da anahtar arama sözcüğü olarak Türkiye için neden “Suriyeliler”, İtalya için neden “Göçmenler” kelimeleri tercih edildiği açıklanacaktır. İki ülkede daha önce yapılmış literatür çalışmaları referans alınarak göç etmiş kişilerin hedef alındığı nefret söylemi gerekçeleri karşılaştırılacaktır.

Önce İtalya’nın sonra Türkiye’nin göç konusunda yakın tarihi ele alındıktan sonra genel bilgilerle birlikte göçmen/Suriyeli meseleleri incelenecektir. İtalya’da nefret söylemi meseleleriyle ilgili olarak gerek Avrupa Birliği’nin gerekse kamusal kurumlarla birlikte özel sivil toplum örgütlerinin Google ile işbirliği içinde buldukları çalışmalara bakıldıktan sonra Google Şeffaflık Raporuna göre iki ülkenin resmi mercilerince yapılan içerik kaldırma talepleri özellikle nefret söylemi açısından ele alınacaktır.

2.1. İtalya’ya Göç etmiş İnsanlar

2.1.1. Göç etmiş Kişiler Üzerine Genel Bilgiler

İkinci Dünya savaşından sonra Avrupa’nın yeniden yapılanma sürecinde işgücüne ihtiyaç duyulduğu için gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkelerden en fazla göçmen sağlamış ülkelerin başında Avrupa Birliği’ne üye, ileriye sanayiye sahip ülkeler gelmektedir. İtalya

20 yıl öncesine kadar Amerika ve Kanada gibi gelişmiş ülkelere göç veren bir ülke iken özellikle 90'lı yılların başında itibaren göçmen alan bir konuma gelmiştir.

Aslıhan P. Turan, 2010 yılında yayınlamış olduğu çalışmasında İtalya topraklarında 50.000 göçmenin yasal yollardan çalışıp yaşadığını belirtmektedir. İtalya'da Romanya'dan göç eden Roman vatandaşlara ilaveten örneğin her yıl narenciye işlerinde çalışmak üzere yaklaşık 4.000 Afrikalı göç etmektedir. Ancak göçmenler yasal olarak çalışsalar bile İtalyan işçilerden daha düşük maaş almakta, sağlık ve barınma konularında yetersiz koşullara maruz kalmaktadır. Bunlara ilaveten yasadışı göçmen sayısında da artış bulunmaktadır. AGİT, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği gibi organizasyonlar göçmenlere karşı olumsuz uygulamalar nedeniyle zaman zaman İtalya'yı uyarmıştır (2010).

Maurizio Ambrosini, İtalya'daki göçmenlerin ekonomik kabulü ve politik reddi üzerine olan makalesinde inşaat, tarım, sanayi, turizm, ev işçiliği gibi sektörlerin emek yoğun bölümlerinde işgücü piyasasına uluslararası göçmenlerin entegre olmalarından ancak kamu sektörü ve uzmanlık gerektiren alanlarda istihdamlarında dışlandıklarından bahseder (2011, s. 180). Bir anlamda beyaz yakalı işleri daha çok yerlilerin yaptığı, onların tercih etmedikleri emek yoğun mavi yakalı işleri ise çoğu zaman enformel ekonominin bir parçası olarak yabancı göçmenlerin yapmak zorunda oldukları anlaşılmaktadır. 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz sonrasında İtalya göçmenler için hedef ülke konumundan daha çok İngiltere, Almanya, İsveç gibi Kuzey Avrupa ülkelerine göç etmek için transit ülke konumuna geçmiştir.

Fabio Salomoni, İtalya'ya göçün üç özelliğinden bahseder, Birincisi kota ya da göç politikaları olmadığı için plansız ve kendiliğinden gelişmiştir, İkincisi, göç politikaları planlı olmadığı için af politikalarıyla birlikte yürütülen bir politika şeklinde gelişmiştir. Üçüncüsü ise göçmenlerin işgücüne kayıt dışı ve kırılgan bir katılımı ortaya çıkmıştır. Göçmenlerin aileleriyle birlikte kısa süre içerisinde ülkeye çok sayıda gelmesi iş, konut ve eğitim meselelerinde bir entegrasyon sorununu ortaya çıkarmıştır. Göçmenlere toplum bazında işçi olarak ihtiyaç duyulsa da istenmeyen ve kalıcı görülmeyen kişiler gözüyle bakılmaktadır (Göç ve Uyum Çalıştayında Öne Çıkan Hususlar, 2015, s. 4-5).

İtalya'ya son yıllarda deniz yoluyla gelen göçmen sayısındaki önemli artış bulaşıcı hastalıklar, terörizm, kültürel ve fiziksel tehlikeler bağlamında "işgal" söylemine hız kazandırmıştır. 1990'ların başından buyana Arnavutlar, Faslılar, Romanlar, Çinlilerin İtalya'ya göçü söz konusu olmasına rağmen son yıllarda nefret söylemi en fazla Müslümanlar kategorisini hedef almaktadır (Scaramella, Discorsi d'odio e Social Media Criticità, strategie e pratiche d'intervento, 2017). Zira 2011 yılında Libya'daki iç karışıklığın ardından Eritre, Mali, Gambiya, Mısır ve Suriye vatandaşlarından oluşan insan kaçakçılığı bağlamında değerlendirilebilecek büyük bir göç dalgası yaşanmıştır.

Akdeniz'de kaçak göçmenleri taşıyan teknelerin batması ve yüzlerce göçmenin hayatını kaybetmesi İtalyan medyasına ilaveten zaman zaman uluslararası medyada gündeme gelmektedir. TBMM Komisyonunun inceleme raporuna göre yakalanan yasadışı göçmenler kalabalık kabul merkezlerine alınmakta ve farklı ülkelerden gelen göçmenler arasında bazen kültürel veya dini gerginlikler yaşanarak güvenlik sorunları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca heyetin incelemede bulunduğu iki hapisanede mahkûmların önemli

bir kısmını göçmenler oluşturmaktadır (İtalya İnceleme Raporu, 2014, s. 5,7,10). Söz konusu rapordan İtalya’da bu iki hapishanedeki uluslararası göçmen mahkûm oranının yüksek oluşu dikkat çekicidir.³⁵

2.1.2. İtalya’da Göçmen Karşıtlığı ve Nefret Söylemi

YouGov kamuoyu araştırmasına göre İtalya 12 Avrupa ülkesi içinde en göçmen karşıtı (anti-immigrant) ülke olarak birinci sırada yer almaktadır. Görüşme yapılan insanların %52’si “Burada çok fazla yabancı var, daha fazla kendi vatanımmış gibi hissetmiyorum.” cümlesine katılmaktadır. Ekteki Tablo 1’de görüldüğü üzere birinci sırada olan İtalya’yı göçmen karşıtlığı sıralamasında Fransa (% 47), Almanya (% 44), İspanya (% 38), Birleşik Krallık (% 37), Hollanda (% 36), İsveç (% 33), Danimarka (% 25), Romanya (% 18), Litvanya (% 17), Polonya (% 15) takip etmektedir (Osborne, 2016). Böylesine bir sıralamadan göçmen sayısı, göçmen gündemi ve politikardan dolayı bir göçmen karşıtlığı oranının bağlantılı olduğu çıkarımı yapılabilmektedir.

İtalya, temel bir hak olarak internete erişim sağlamayı ve tarafsızlık hükümlerini içeren "İnternet Hakları Deklarasyonu" nu 2015 yılında mevzuatına kabul eden ilk Avrupa ülkesidir. Söz konusu mevzuat genel olarak olumlu bir gelişme olarak görüldüğü halde şifreleme, anonimlik ve veri saklama meseleleri konusunda eleştiriler bulunmaktadır. Son yıllarda mülteci sorunu medyanın gündeminde sıklıkla olumsuz “düşman” imajı şeklinde yansıtılmaktadır. “Mülteciler” ve “teröristler” terimleri arasında net bir ayrım

³⁵ Bu tezin çalışma alanının hukuk olmaması nedeniyle ayrıntılı bir analize tabii tutulmamaktadır ancak mahkûmların suçla ilişkilendirilmeleri nefret söyleminin de bir kategorisini oluşturduğu için bu verilere yer verilme gereksinimi duyulmuştur.

bulunmayışı, önyargılar, terör saldırıları ve mülteci krizlerinden dolayı da Müslüman toplumuna yönelik kademeli bir nefret söylemi görülmektedir (Palazzetti, Liuti, Ferilli, & Zavarrone, 2017, s. 14).

2.1.3. İtalya’da Nefret Söylemi Karşısında Uygulamalar

Bir Avrupa Birliği üye ülkesi olan İtalya her ne kadar göçmenler karşıtlığı konusunda önde gelen ülkelerden olsa da sosyal medyada nefret söylemi problemi ile ilgili olarak bir takım uygulamalar başlatılmıştır. Bu tezin yazılmasından önce ve tez yazımı süresince yapılan pilot araştırmalarda daha önceki literatür çalışmalarından biraz daha az sayıda nefret söylemiyle karşılaşılacağı varsayımında bulunmaktadır. Türkiye’deki YouTube video başlıkları ve yorumlarındakine oranla çok daha az ve düşük düzeyli nefretli ifadeler barındığı gözlenmektedir. Bu durumda Avrupa Birliği’nin YouTube da dâhil olmak üzere çeşitli sosyal medya platformlarıyla yaptığı sözleşmelerin ve çeşitli sivil toplum örgütlerinin çalışmalarının etkili olması muhtemeldir.

Sosyal medyada nefret söylemi, saldırganlık, terör ve şiddet barındıran içerikle ilgili olarak İtalya ve Avrupa Birliğinde yapılan çalışmalara göz atmakta fayda vardır. 2010 senesinde “İtalya'nın Google kararı nefret söylemini durdurmayacak” başlıklı CNN köşe yazısında çevrimiçi kültürün "kibar/nazik (İngilizce kaynak kelime karşılığı “nice”) insanların" bile nefret dolu şeyler yapmaya izin verdiği için siber zorbalığa uğramış bir salgın yaşadığı belirtmektedir. İtalya’da üç Google yöneticisinin İtalya’nın gizlilik yasasını ihlal ettiği gerekçesiyle hapis ve para cezasına çarptırılmasına karar verilmiştir. YouTube’a engelli gençlerin zorbalığa uğradığını gösteren bir video yüklenmesinden

dolayı İtalyan polisinin resmi şikâyeti üzerine video YouTube tarafından birkaç saat içinde kaldırılmıştır. Fakat mahkeme kurbanın gizliliğini ve haysiyetini istila eden bir videoyu YouTube’ta yayınlanmasının önlenmesinde Google’ın yasal yükümlülüğü olduğunu belirtmiştir (Wolf, 2010). Yazar her ne kadar böylesi hapis ve para cezalarının ifade özgürlüğünün önünde bir engel olduğunu savunsa da bu vaka internette nefret söylemiyle ilgili bir konuya dikkat çekmeye başlamıştır.

2.1.3.1. Avrupa Birliği’nin Dâhil Olduğu Uygulamalar

2010’lu yıllarda artan göç ve beraberinde getirdiği nefret söylemiyle birlikte Avrupa Birliği nefret söylemiyle mücadele için bir takım çalışmalara başlamıştır. Bunlardan biri 2016 yılında AB hükümetlerinin göç krizi ve terör saldırılarından sonra artmakta olan çevrimiçi ırkçılık üzerine sosyal platformlar kurmak ve Facebook, Twitter, YouTube, Microsoft gibi dev sosyal medya şirketleri ile bir anlaşma imzalamak olmuştur. Buna göre söz konusu şirketler Avrupa’da çevrimiçi nefret söylemi ile baş etmek için Avrupa Birliğinin birtakım kurallarını kabul etmiştir. Anlaşma çerçevesinde sosyal medya devleri geçerli taleplerin çoğunu 24 saatten daha kısa sürede inceleyip gerektiğinde içeriğe erişimi devre dışı bırakacaktır.

Avrupa Komisyonu, söz konusu uygulamanın başlangıcından kısa bir süre sonra, yasadışı nefret söyleminin ihbarında IT şirketlerinin ne kadar hızlı tepki vereceğini değerlendirmeye almıştır. Altı hafta süresince, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Almanya, İtalya, İspanya, Hollanda ve Birleşik Krallık’tan örgütler IT şirketlerine ihbarda bulunmuşlardır. Toplamda 600 ihbar gönderilmiş olup bunlardan 270’i Facebook, 163’i

Twitter ve 123'ü YouTube'a gönderilmiştir. İhbarlardan çoğu Müslüman karşıtı, etnik köken veya ırk nefreti gerekçesiyle yapılmıştır. Sonuçlara göre vakaların % 28'inde içerik kaldırılmıştır: Twitter ve YouTube, "güvenilir bayraklar"³⁶ içeriğini kaldırmak için daha istekliken, Facebook "normal kullanıcılar arasında çok fazla fark yaratmadı" savunmasında bulunmuştur. Bu % 28'lik içerikten yalnızca ihbarı takip eden 24 saat içinde % 40'ı kaldırılmıştır (Hate speech online: could the EC Code of Conduct limit freedom of expression?- MEDIA AGAINST HATE, 2016). Fioretti'nin haberine göre 2017 yılında YouTube, bildirimlerin % 42,6'sını 24 saatten daha kısa bir sürede inceleyip kaldırarak bir önceki dönem olan aralık ayına göre % 60,8 yavaşlama göstermiştir (Fioretti, REFILE-Social media companies step up removals of online hate speech - EU, 2017). Yine de başlangıca göre dikkate değer bir ilerleme kaydedildiği görülmektedir. Fioretti, 1 Haziran 2017 tarihli haberin devamında "Geçen hafta AB bakanları nefret dolu içerikli videoları engelleme amaçlı tedbirleri almak için sosyal paylaşım ağlarını zorlama planlarını onaylarken, Alman hükümeti nefret dolu mesajların hızlı bir şekilde kaldırılmaması durumunda Nisan ayında 50 milyon avroya kadar para cezası için bir plan hazırladı." bilgisini paylaşmaktadır.

2.1.3.2. Sivil Toplum Örgütü ve Kamu Kuruluşlarının Dâhil olduğu Uygulamalar

Avrupa Birliği ile ayrıca sivil toplum örgütleri arasında nefretli içeriği işaretlemeleri ve nefrete karşı söylem geliştirmede işbirliğini güçlendirecekleri yönünden karar alınmıştır. Buna göre çeşitli sivil toplum örgütleri uygun olmayan içeriği işaretleme

³⁶ İngilizce orijinal kelime kökeni "trusted flags" ifadesidir.

konusunda Google tarafından yetkilendirilmiştir (Fioretti & Chee, Facebook, Twitter, YouTube, Microsoft back EU hate speech rules, 2016). Böylesi bir idari düzenlemenin örnekleri literatür taraması yaparken görülmüştür. Örneğin Eşit Muamelenin Teşvik Edilmesi Ve Irksal Veya Etnik Kökene Dayalı Ayrımcılığın Kaldırılması Ofisinin (UNAR) kurumu şiddeti açık bir şekilde teşvik eden, ayrımcı içeriği barındıran sosyal ağ ve sitenin yöneticisine söz konusu içeriği işaretleyerek kaldırılmasını talep edip, yargı makamlarına rapor etmektedir (Materassi, Tiezzi, Cerretelli, Giannoni, & Renzi, 2017, s. 17). Kurumunun bu yönde bir çalışmasını örnek vermek gerekirse, 2014 yılında UNAR sosyal ağlarda 347 ırkçı ifade örneği kaydetmiştir. Bunlardan 185'i Facebook'ta ve diğer 162'si Twitter ve YouTube'da izlenmiştir. 2015 yılında ırkçı ifadelerin artan bir eğilime sahip olduğu gözlenmiş olup toplamda 700 ayırım hoşgörüsüzlük ifadesine rastlanılmıştır (Notizie, 2016).

Eşit Muamelenin Teşvik Edilmesi Ve Irksal Veya Etnik Kökene Dayalı Ayrımcılığın Kaldırılması Ofisi (UNAR) 2013 yılında kurulmuş olup Kurulu Başkanlığı Eşit Fırsatlar Dairesi bünyesinde faaliyet göstermektedir (Ufficio Unar, 2014). UNAR, yargının tam özerkliği ve tarafsızlığı koşullarında, kişilerin eşit muamele görme ilkesinin etkinliğini garanti altına alan, ayrımcılığa karşı yürürlükte olan koruma araçlarının etkinliğini denetleme ve çıkarılmaya yardımcı olma işlevine sahiptir. Irk ve etnik kökene dayalı ayrımcılık, toplumsal cinsiyet üzerindeki farklı etkilerini ve diğer kültürel ve dini yapıdaki ırkçılığın ilişkilerini analiz ederek incelemektir. Kuruluş, iletişim kampanyaları düzenlemekte, medya ve interneti izlemekte ve ayrımcılıkla mücadele eden 300 civarında derneğe finansman, danışmanlık hizmeti ve diğer işbirliklerini sağlamaktadır. Avrupa Birliği'nin fonları ve UNAR'ın finans ve danışmanlık katkıları ile çeşitli sivil toplum

kampanyalar, araştırmalar ve nefret söylemiyle m¼cadele etkinlikleri d¼zenlemektedir. UNAR son birkaç yıldır, nefret söylemine karşı m¼cadelede aktif yer almış olup 2016'dan itibaren Medya ve İnternet'te Ayrımcılıkla M¼cadele Ulusal G¼zlemevi³⁷ vasıtasıyla, geleneksel medyada hâlihazırda bulunan izleme faaliyetlerini genişleterek, sosyal medyada ayrımcı olan içeriğin araştırılması, izlenmesi ve analizini yapmaktadır. Disiplinler arası bir yaklaşım sergileyerek konuyla ilgili sivil toplum örgütleri ile işbirliği geliştirip ayrımcılık ve şiddetle m¼cadelede nefrete karşı söylem mekanizmaları geliştirmektedir. Ayrıca, UNAR sosyal medya ve ağ yöneticileri ile günlük deneyimleri paylaşmakta ve yetkili ulusal ve AB kurumlarıyla (Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı - OSCAD ve Posta Polisi) önemli işbirliği ilişkileri kurmaktadır.³⁸ Bir ayrımcılık kurbanı ya da şahidi yardım istemek için UNAR'ın ücretsiz telefon numarası hattını arayabilmektedir.³⁹ İnternet ve medyadaki ayrımcılıkla ilgili her üç vakadan ikisinin ırkçılıkla olduğunu belirten UNAR'ın işlemleri ile konuyla ilgili 2939 şikâyetten 2652'si hakkında soruşturma başlatılmıştır.⁴⁰ Genel olarak ulusal ve uluslararası düzeyde nefret söyleminin tek bir tanımının yokluğu ve mevcut mevzuat göz önüne alarak UNAR, talep geldiğinde şiddeti açıkça teşvik eden kişileri adli makamlara rapor edebilmekte ve sosyal ağa veya ayrımcı içeriğe ev sahipliği yapan sitenin yöneticisine kaldırılması konusunda bildirimde bulunmaktadır.⁴¹ UNAR sosyal ağlara yönelik olarak şiddet gibi uygun olmayan içerikler için bu ağlara bildirimde bulunurken aynı anda OSCAD (İçişleri

³⁷ Bkz. (Materassi, Tiezzi, Cerretelli, Giannoni, & Renzi, 2017)

³⁸ http://www.unar.it/unar/portal/?page_id=7794

³⁹ <http://www.unar.it/unar/portal/?lang=en>

⁴⁰ Soruşturma oranının %90 civarında olması Unar'ın başlattığı işlemlerin hukuki yönden geçerli olduğu yönünde fikir verebilmektedir.

⁴¹ <http://www.unar.it/unar/portal/?p=8483>

Bakanlığının Ayrımcı Vakalara Karşı Güvenlik Gözlemevi) kuruluşuna raporlama yapmaktadır. Sosyal medyadaki online gazete makaleleri, bloglar ve sahte haber siteleri ve buralarda yapılan yorumlar gibi söz konusu uygunsuz içerikle ilgili olarak ise ilgili derginin/sitenin editörüne mevzuata dayanarak bir işaret bildirimini göndermektedir. UNAR ilgili mevzuat çerçevesinde ilgili sosyal medya kurumunun sorumlu olduğu konusunda uyarıda bulunmaktadır. Çevrimiçi gazetelerin makaleleri için gazetenin Müdürü'ne bildirme; Roma Tüzüğü için raporlama; makalenin yazarını Bölgesel Gazeteciler Cemiyetine rapor etme işlemlerini gerçekleştirmektedir (Osservatorio Social Media & Internet – UNAR, 2017).

2.1.3.3. Google'un Dâhil Olduğu Uygulamalar

İdari olarak bu düzenlemelere, teknik olarak da YouTube'un sahibi olan Google'ın otomatik sistem ekleyip, 20 ülkeden 35 sivil toplum kuruluşunu YouTube için Trusted Flagger (Güvenilir İşaretçiyi) programına dahil etmiştir (Vijayan, 2017) Ayrıca 10 bin civarında personel istihdam ederek yasal olmayan içerikle mücadele etmektedir (Shields, 2017).

“The Freedom House” isimli Amerikan insan hakları, demokrasi ve ifade özgürlüğü savunucusu sivil toplum örgütüne göre İtalya internet özgürlüğü sıralamasında dünyada 25. Sırada yer alarak “özgür Ülke” durumundadır (Italy Country Profile Freedom on the Net 2017, 2017). Siyasal tartışmalar giderek artan bir şekilde dezenformasyon ve nefret söyleminin çevrimiçi yayılımıyla baş etmenin en iyi yoluna odaklanmış olup İtalyan politikacılar sahte haberleri yasaklamak için yeni bir yasama önerisi başlatmışlardır.

Google'ın en son Şeffaflık Raporuna göre, İtalya'daki resmi merciler Ocak-Haziran 2017 arasında iftira gerekçeli içerik için % 50 ve nefret dolu konuşma için % 38 oranında içerik kaldırma isteği göndermiştir (2017). Ekte yer alan Tablo 2'nin de doğruladığı şekilde 2017 yılının ikinci yarısında İtalyan mercilerin nefret söylemi ile mücadele içerisinde yer aldıkları anlaşılmaktadır

2.2. Türkiye'ye Zorunlu Göç etmiş Kişiler

Türkiye'de geleneksel ve sosyal medya platformlarında İtalya'dakinden farklı olarak göçmenler ya da sığınmacılar ifadelerinden ziyade Mülteciler sözcüğü kullanılmaktadır. Türkiye'de başka uyruklu mülteciler/göçmenler/sığınmacılar yaşıyor olsa da sayıca fazlalıklarından dolayı mülteciler sözcüğü büyük çoğunlukla Suriyeliler çağrışımını yaparak bu kelimeyle eş anlamlıymışçasına kullanılmaktadır.

Türkiye gündeminde Suriye iç savaşının 2011 senesinde patlak vermesine kadar gerek medyada gerek kamuoyunda “göç edenler” ya da “mültecilerle” ilgili olarak çok fazla gündem oluşmamaktaydı. Ancak 2011 yılından sonra bu tezin kaleme alındığı sene olan 2017 yılına kadar süreçte milyonlarca mülteci Türkiye, Lübnan, Irak, Ürdün gibi komşu ülkelere ve Avrupa'ya göç etmeye başlayıp kayıtlı ya da kayıt dışı şekilde buralara yerleşmiştir. Ancak bu ülkeler içerisinde Suriyeli göç edenlerin yarısından fazlasına Türkiye'nin ev sahipliği yaptığı belirlenmiştir (Türkiye'de mülteci sayısı tahmin edilenden yüksek Türkiye DW 20.06.2017, 2017). “Suriye'deki iç savaştan kaçan mültecilerin yarısından fazlasına ev sahipliği yapan Türkiye'de Birleşmiş Milletler verilerine göre 2 milyon 900

bin sığınmacı yaşıyor. Uzmanlara göre mülteci sayısı kâğıt üstündekinden çok daha fazla.”

Çatışma, şiddet, savaş gibi nedenlerle ülkelerinden zorla yerinden edilen Suriyeli mültecilerin büyük çoğunluğuna ev sahipliği yapan Türkiye aynı zamanda Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü'nün açıklamasına göre 2016 yılının sonunda ardı ardına 3 yıl boyunca dünyada en fazla mülteciyi barındıran ülke konumunda yer almıştır. Türkiye 3 milyondan fazla kayıtlı Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapmakta olup (2017) 2017 yılında toplam nüfusunun yaklaşık % 5'ini Suriyeli göç eden oluşturmaktadır. Türkiye'de aynı zamanda Afgan, Iraklı ve İranlı mülteciler başta olmak üzere Nijerya gibi ülkelere de gelmiş 300 bin civarında diğer kayıtlı uyruklu mülteci ve sığınmacı yaşamaktadır (Leghtas & Hollingsworth, 2017). Ancak geleneksel ve sosyal medya içeriklerinde diğer uyruklu göçmenlerden ziyade Suriyeli mülteciler daha fazla yer almaktadır. Bu durumda diğer ülke vatandaşlarının sayısının 10 katı olmasının etkisi büyüktür. Suriyeli mültecilerin kitlesel bir biçimde göç etmesi medya ve siyasi söylemlerde sık sık baş edilmesi gereken büyük bir mesele olarak görülmekte ve gündem konularından birini oluşturmaktadır.

Ülke dışından göç edenlerin hedef alındığı nefret söylemi içeriklerinin en fazla Suriyeli göç edenlere yönelik olarak yayınlandığı literatür taraması yapılırken fark edilmiştir. Gerek geleneksel gerek sosyal medyada 2011 yılından bugüne Suriye'den Türkiye'ye göç eden insan sayısındaki artışla paralel şekilde nefret söylemi oranının da

arttığı gözlenmiştir.⁴² Nefret söylemi analizi ile ilgili literatür çalışmalarında çoğunlukla “Suriyeli mülteciler” betimlemesi kullanılmaktadır.

Ulusal haberlere yönelik bir içerik analizinin yapıldığı çalışmada (Efe, 2015) Suriyeli göç edenlerin ekonomik külfetleri ve güvenlik meselelerinin fazla olduğu, konuyla ilgili politikalar konusunda hükümete yönelik eleştirilerin yer aldığı saptanmıştır. Türkiye’nin en çok ziyaret edilen sitelerinden biri olan Ekşisözlük.com’da Suriyeli mültecilerle ilgili yorum analizinin yapıldığı çalışmada (Yazıcı, 2016) “Türkiye’de Suriyeli İstemiyoruz” başlığı altında incelenen yorumların nefret söylemi içerme oranı % 43 olarak saptanmıştır. Söz konusu söylemlerde öne çıkan tema devlet/iktidar ilişkisi ardından ekonomik ve toplumsal tehdittir. Sosyal sözlüklerdeki kullanıcı yorumlarında Suriyeli mültecilerin temsillerini analiz eden diğer bir çalışmada Suriyelerin olumsuz temsil özellikleri de ilaveten benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır (Özdemir & Öner-Özkan, 2016). Gerek Efe’nin ulusal gazete haberlerine yönelik gerek Yazıcı ve Özdemir & Öner-Özkan’ın okur yorumlarına yönelik analizi nefret söylemi temaları açısından benzerlik göstermektedir. Bu durum kitle iletişim araçlarının izleyici/okurların görüşlerinin şekillenmesinde ve gündemlerinin belirlenmesinde etkili olduğunun bir kez daha göstergesidir.

Google’ın ülkelere göre hazırlamış olduğu Şeffaflık Raporundaki Türkiye’de nefret söylemi önlenmesi ya da azaltılması ile ilgili resmi mercilerin içerik kaldırma taleplerine ilişkin veriler ekte Tablo 3’te yer almaktadır. Gerekçelerin yarısından fazlasını

⁴² Özellikle Suriye’den göç edenlerin hedef alındığı nefret söylemi analizleriyle ilgili olarak literatür taraması bölümünde ayrıntılı bilgi yer aldığı için bu bölümde sadece konuyla bağlantı kurmak için kısa bir bilgi verilmiştir.

oluşturan iftira birinci sırada, yaklaşık üçte biri gizlilik ve güvenlik gerekçesiyle ikinci sırada yer almış olup % 87 oranına sahiptir (2017).

2.3. Önceki Araştırma Bulgularında Nefretin Yaygınlığı

Bir başka ülkeden göç etmiş kişiler ve nefret söylemi ile ilgili içerik analizi, söylem analizi, metin madenciliği ve mülakat/anket yöntemleriyle daha önce Türkiye’de, İtalya’da ve uluslararası düzeyde yapılmış araştırmalarla ilgili özet bilgi vermek bu bölümün konusunu oluşturmaktadır. Farklı yöntemlerle yapılmış çalışmaları inceleyerek nitel ve nicel verilerle birlikte konu üzerinde derinlemesine bir literatür taraması yapmak ve sorunun doğrulanması amaçlanmıştır.

Literatür taraması yapılırken özellikle içerik analizlerinin nefret söylemi ve İtalya’da göçmenler, Türkiye’ye Suriye’den göç edenlerle ilgili olmasına özen gösterilmiştir.⁴³ Burada yer verilen çözümleme çalışmalarında yazarların tez, makale ya da raporlarında kullandığı ifadeler aynen onların kullandığı şekilde yer verilmiştir. Örneğin bir araştırmacı “Suriyeli sığınmacı” derken diğeri “Suriyeli mülteci” bir diğeri ise “Suriyeli göçmen” ifadesini tercih edebilmektedir.

⁴³ Literatür taramasının kapsamı konusunda sayısal yönden bir sınırlama getirmekle birlikte tür olarak tez, makale ya da rapor olmasında bir ayırım gözetilmemiştir. İtalya başta olmak üzere Avrupa’da yapılan bazı araştırmaların Avrupa Birliği, Ayrımcılığa karşı İtalyan Ofisi gibi nefret söylemiyle mücadele eden mercilerin desteğiyle yapıldığı dikkat çekmektedir. Türkiye’de ise Uluslararası Hrant Dink Vakfı’nın bu konu üzerine yaptığı çalışma Friedrich Naumann Vakfı, Global Dialogue, İngiltere Büyükelçiliği ve Danida gibi organizasyonlar tarafından desteklenmiştir.

Bu bölümde 9 adet içerik analizi, 2 adet mülakat/anket yöntemi, 4 adet söylem analizi ve 1 adet metin madenciliği yöntemiyle yapılmış toplam 16 literatür örneği yer almaktadır. Araştırmalar 9 Türkçe, 3 adet İtalyanca ve 4 adet İngilizce çalışmadan oluşmaktadır. Bunlardan 7 tanesi makale, 6 tanesi rapor ve 3 tanesi tezdir..3.1.İçerik Analizi Çalışmalarında Nefret

Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Dil Mayıs - Ağustos 2013 Raporu (Engindeniz & Aytemur Nüfusçu, 2013) isimli çalışmada eleştirel söylem ve nicel analiz yöntemleri kullanılmış; tüm ulusal gazeteler ve 500'e yakın yerel gazete önceden belirlenen anahtar kelimeler üzerinden medya takip merkezi aracılığıyla taranmış; ulusal, etnik, dini, cinsiyet ve homofobik temelli nefret söylemi analizi toplamda 77 haber ve köşe yazısı içeriğine uyarlanmıştır. Nefretin hedefindeki grupların Ermeniler, Yahudiler, Rumlar, Kürtler, Yezidiler, Batı gibi gruplarla birlikte Suriyeli mülteciler de olduğu belirtilmiştir.⁴⁴ Suriyeli mültecilerle ilgili iki yerel gazetede yer alan içeriğe göre “2 polis, 4 asker, 6 vatandaş yaralı, 1 polis şehit” başlığı ile Küfür / Hakaret /Aşağılama ve “Hainlik Yapmayın” başlığı ile Abartma / Yükleme/ Çarpıtma kategorilerinde nefret söylemi tespit edilmiştir (2013, s. 16).

⁴⁴ Çalışmanın 2013 yılında yapılmış olmasından dolayı o dönemde Suriyelilerin Türkiye'ye göç etme oranı sonraki yıllara göre daha düşük olduğu için haberlerde ve köşe yazılarında yer bulma sayısı ve şekli de daha farklı olabilmektedir. Nitekim diğer çalışmaların ve kendi tez çalışmamızın da gösterdiği üzere 2014 yılından sonra geleneksel ve sosyal medyada daha çok içerik ve nefret söylemi yayımlandığı anlaşılmaktadır. Nitekim bu çalışmada toplam hedef grup içinde Suriyeli mültecilerin oranı %3 olarak tespit edilmiştir.

Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar (Efe, 2015) isimli raporda belli siyasi duruşu temsil ettiği düşünölen 8 tane ulusal gazetenin⁴⁵ internet haber kaynakları kullanılarak içerik analizi çalışması yapılmıştır. Yakın oldukları siyasi duruş gazetelerin haber diline ve içeriğine yansımaktadır. Araştırma 15 Mart 2011 ile 31 Mayıs 2015 dönemini kapsayan toplam 1678 haber metni üzerinde gerçekleştirilmiştir. Haber temalarının dağılımına bakıldığında genel olarak % 44⁴⁶ sığınmacıların sorunları, % 35 siyaset⁴⁷, % 12 yerel sorunlar⁴⁸ ve % 9 sınır güvenliği⁴⁹ temalarının işlendiği görölmektedir. Ancak her bir gazetenin tema oranı farklı olabilmekte ve hükümetin politikalarını onaylayan ya da eleştiren bir söylem kullanmaktadır. Örneğin Birgün, Evrensel ve Hürriyet gazetelerinin haberlerinde sığınmacı sorunları hükümet eleştirisi için araçsallaştırılmaktadır. Tam tersine Sabah gazetesi ise sığınmacılarla ilgili haberlerde hükümetin bu konuya yönelik politika ve çalışmalarını onaylayan bir bakış açısı sunmaktadır.

⁴⁵ Birgün, Evrensel, Cumhuriyet, Hürriyet, Ortadoğu, Sabah, Yeni Şafak ve Zaman Gazeteleri söz konusu çalışmanın haber derlemine dahil edilmiştir.

⁴⁶ Sığınmacı sorunları temasının altında Sığınmacıların şehirlerde ve kamplarda yaşadıkları barınma sorunları, kötü çalışma koşulları, ucuz iş gücü olarak kullanılmaları, dilencilik yapmaları, konuyla ilgili politikalar, çocukların yaşadıkları dramlar, eğitim sorunları ve çocuklara yönelik kampanyalar, entegrasyon projeleri, Türkiye'ye sığınmak zorunda kalan Ermeni, Ezidi, Alevi, Kürt, Türkmen ve Süryani'ler, Suriyelilerin maruz kaldığı istismar, güvenlik, sağlık, sorunları, sığınmacıların hukuki statüleri ve onlarla ilgili düzenlemeler ve uluslar arası kuruluşların raporları vb. gibi içeriklere örnek verilmiştir.

⁴⁷ Çalışmada siyaset temasının altındaki içeriklere 7 Haziran 2015 seçiminde sığınmacıların oy kullanacağı iddiaları, seçimlerde sığınmacılara yönelik politikaları vb. ve muhalefet partilerin hükümete Suriye ve sığınmacı politikalarına yönelik eleştirileri, Türkiye'nin ve diğer ölkelerin sığınmacı politikaları, politikacı ve kamu görevlilerinin konuyla ilgili alıntıları, Türkiye'nin ve diğer ölkelerin Suriye iç savaşı nedeniyle politikaları örnek gösterilmiştir.

⁴⁸ Yerel sorunlar teması altında sığınmacıların yol açtığı düşünölen, ekonomik külfet, entegrasyon, işsizlikte artış, güvenlik ve adli sorunlar, konut fiyatları ve kiralarda artış, Reyhanlı Patlaması, sayılarının çok fazla olması, Suriyeli kumalar ve şehirlerdeki dilencilik ve tahliyeler içerik olarak örnek gösterilmiştir.

⁴⁹ Sınır güvenliği temasının altındaki içeriklere sınır geçmeye çalışırken ölen göçmenler, sınır ihlalleri, sığınmacıları Avrupa'ya kaçırarak insan kaçakçıları, DAİŞ'in sınır kentlerinde yarattığı tehdit örnek olarak verilmiştir.

“Yeni Medya’da Korku ve Tehlike Söylemlerinin Kurbanları Suriyeli Mülteciler: Bir YouTube Analizi” (Sayımer & Rabenda Derman) isimli çalışma 2017 yılında yayınlamıştır. İçerik analizi yöntemi kullanılan araştırmada Türkiye ve Polonya’daki YouTube videolarına yapılan çalışmada nefret söylemini “koku ve tehlike söylemi” şeklinde daraltarak incelemiştir. Araştırmacı “Suriyeliler” ve “mülteciler” etiketlerini kullanarak 10 binden fazla izlenmiş 10 Lehçe ve 10 Türkçe videoya Aralık 2015 ve Aralık 2016 yılları arasında yapılmış 123 bin 73 Türkçe ve 6 bin 190 Lehçe yorumun % 13,8 nefret söylemi barındırdığını belirtmektedir. Çalışmada korku söylemi Türkçe yorumlarda 4,88, lehçe yorumlarda ise % 2,03 olarak belirtilmiştir. Yazar Türkiye ve Polonya’nın etnik ve dinsel açıdan homojen olmaları yönünden ve Suriyeli mülteci barındırmaları bakımından çok farklı olduklarını ifade etmesine rağmen içerik analizinin sonuçları oldukça benzerlik göstermektedir. Diğer çalışmalar ve bu araştırmanın hipotezinden farklı olarak bu çalışmanın korku ve tehlike söylemi oranı çok daha düşüktür.

“Mülteci Krizi Sürecinde Avrupa’da Artan Milliyetçilik Söyleminin Sosyal Medyaya Yansıması” (Seçim, 2015) isimli çalışmada Avrupa’nın en çok okunan haber sitesi euronews.com’un YouTube kanalındaki Eylül 2015- Ekim 2015 arasında Suriyeli göçmenlerle ilgili yayınlanan haberlerin altında kullanıcıların İngilizce yorumları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. “Suriyeli”, “mülteci” ve “göçmen” sözcükleri ile arama yapılarak kartopu örneklem modeli ile ilgili videolar da izlenerek en çok beğeni almış 10 yorum değerlendirmeye alınmıştır. Chon, A. vd. (2012) tarafından geliştirilen, “Sosyal Ağlarda Nefret Söylem Analizi” metoduna göre abartma/yükleme/çarpıtma, küfür / hakaret / aşağılama, düşmanlık / savaş söylemi ve kimlik / mezhep / din nefreti

kategorilerine göre düzenlenerek yorumlar incelenmiştir. Kategorilendirilen nefret söylemi türlerine göre, sırasıyla özetlemek gerekirse kimlik nefreti, hakaret, din nefreti, aşığılama ve küfür olarak çoktan aza ortaya çıkmıştır. Yazar yorumda nefret söylemi arttıkça beğeni sayısının da arttığını iddia etmektedir. İncelenen tüm yorumlarda söylemin hedefinin % 38 ile Suriyeli mülteciler, en çok beğeni alan 10 yorumda ise % 50,5 ile Müslümanlara yönelik bir nefret söylemi olduğu savunulmaktadır.

“Nefrete Karşı Söylemin Altında Nefret Etmek mi? Nefrete Karşı Söylem Videolarıyla İlgili YouTube'daki Kullanıcı Yorumlarıyla İlgili Nitel Bir İçerik Analizi”⁵⁰ (Ernst vd., 2017) isimli çalışma ile Almanya’da İslam’ın Kavramları (Concepts of İslam) isimli bir kampanya doğrultusunda karşıt konuşma videoları YouTube’da yayınlanarak ekstremist içerik karşısında demokratik ve alternatif perspektifler sunmak amaçlamıştır. Çalışmada nitel bir içerik analizi yapılarak bu videoların altındaki yorumlarda nefret söylemi olup olmadığı, nefret söylemlerinin önlendiği mi yoksa daha fazla teşvik ettiği mi araştırılmıştır. Nefretle mücadele amaçlanan videolarda baskın şekilde Müslümanlara ve İslam’a yönelik önyargı ve kalıp yargıların değerinin düşürülmesiyle ilgili yorumlar bulunmuştur. Ancak videoların içeriklerini geniş ölçüde tartışan kullanıcılar da gözlenmiştir. Ayrıca nefret söylemi yorumlarda ya da yorumların gömülü olduğu söylemlerde de saptanmıştır. Çalışmada 12 Ekim 2015 ile 16 Ocak 2016 tarihleri arasında yayınlanan #whatIS etiketi ile yayınlanmış İslam’ın içerikleri isimli 8 YouTube videosuna

⁵⁰ Counter Speech kavramı ile ilgili olarak Türkçe ’de tam olarak bir karşılık yer almamaktadır. Karşıt söylem çevirinin tam olarak bu kavramı ifade etmemesinden dolayı daha anlaşılır olması için nefrete karşı söylem çevirisi kullanılmıştır. Türkiye’de yapılan nefrete karşı söylem örneğine “Hepimiz Hrant’ız, Hepimiz Ermeni’yiz” sloganları örnek gösterilebilir.

yapılmış 5798 yorumun içinde rastgele seçilmiş 155 kullanıcı yorumu incelenmiştir. Sonuç olarak 48 tema ve konu yorumlarda bulunup en fazla işlenen 8 kategori belirlenmiştir. Bu kategoriler: (1) Müslümanlara ve / veya İslam'a yönelik önyargılar ve önyargıların değerinin düşürülmesi, (2) Alman Federal Eğitim Sivil Topluluğunun (BQB) uzmanlarına yapılan atıflar, (3) İslamiyet ve Hıristiyanlığın karşılaştırılması, (4) Komploteorileri, (5) Genel olarak din ve inanç, (6) İslam ve İslam Devleti, (7) Kur'an, (8) YouTuber'lar (YouTube yayıncıları). Araştırmacılar özel bir öneme sahip olduğunu düşündükleri aşağılayıcı dil kategorisini belirlemişlerdir. İncelenen yorumlarda bu göstergelerden bir ya da bir kaçını aynı anda bir yorum içerisinde yer alabilmiştir.

Eşit Muamelenin Teşvik Edilmesi Ve Irksal Veya Etnik Kökene Dayalı Ayrımcılığın Kaldırılması Ofisinin (UNAR) Sosyal Medya Ve İnternette Nefret Söylemi⁵¹ (2017) üzerine düzenledikleri gözlem raporuna göre Ocak 2017 ayında nefret, küçümseme, yabancı düşmanlığı veya diğer hoşgörüsüzlüğü teşvik eden veya haklı kılan 26bin 821 içerik tespit edilmiştir. Saldırgan içeriğin % 67.1'i sosyal ağlarda⁵² (Twitter, Facebook, YouTube, Instagram) yayınlanırken kalan% 32.9'u Sosyal Medya'da (Bloglar, Forumlar, Çevrimiçi Gazeteler ve ilgili yorumlar) yayınlanmıştır. Çalışmada nefret söylemi hedefindeki profil temaları 8'e ayrılmıştır. Bunlar, Hristiyanofobi (Cristianofobia), Anti-semitizm, İslamo-fobi, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği, Romanlar, mülteciler/göçmenler, deri rengi, Irk / etnik köken profilleridir. Nefret söylemi en yoğun olarak sırasıyla Romanlara (% 89,3), Hristiyanofobi (% 77,8), İslamo-fobi (%

⁵¹ Medya ve İnternette Ayrımcılıkla Mücadele Ulusal Gözlemevi

⁵² Diğer çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada sosyal ağ ve medya ayrımının yapılmış olması dikkat çekmektedir.

75,3), etnik-ırksal köken (% 72,3) ve deri rengi(% 70,9) profillerine yönelmiştir.⁵³ Anlambilimsel (sematik) yöntemle hazırlanan grafikte pozitiflik, negatiflik ve tarafsızlık (nötrlük) parametrelerine göre iletilerin sentiment (duygusal) kutupluğu gösterilmiştir. Buna göre incelenen iletilerin % 63,5'i negatif, % 26,5'i nötr, % 10'u ise pozitiftir.

Nefret Dili Üzerine Medya İçeriği Analizi Ulusal Rapor – İtalya isimli (Palazzetti, Liuti, Ferilli, & Zavarrone, 2017) çalışmada 5 İtalyan gazetesindeki⁵⁴ yazılar ve okuyucu yorumlarının göçmen olgusuna ve nüfusuna karşı nefret söylemini analiz ederek (Ocak ile Mart 2015 arası) okur toplumu içinde ırkçılığa dayalı nefret söylemlerinin yarattığı önemli olayları tespit ve analiz etmek amaçlanmıştır. 5 makale “göç” teması doğrultusunda nefret söylemi biçiminin birer örneği olduğu ve farklı boyutları vurguladığı için seçilmiştir. Nefret söyleminin yaygınlaşması ve bunu önleyici çabalar politikacıların ve kamuoyunun dikkatine özellikle 2015 yılında sunulmaya başlanmıştır. Avrupa ve Balkan ülkelerini etkileyen göç hareketleri basında içerik, gündelik dilde nefret ifadelerinin sloganlara ve ırkçı kalıp yargılara dönüşmesi raporun girişinde ele alınmaktadır. Bu çalışmada gazete editörlerinin çok ağır bir dile bile denetleme aracı uygulamadığı görülüp bazı başlıkların tek bir yoruma karşı sansür yapıp ilgili yorumları bırakarak tartışmayı okumak ve yeniden yapılandırmak için somut bir zorluk yarattığı belirtilmiştir. Tartışmayı uygun bir ses tonunda yürütecek başka hiçbir "aktif" ya da “proaktif” denetleme aracı yani yönetici veya denetleyici tanımlanmamıştır. Ayrıca, okuyucular topluluğunun tartışmayı ve ırkçı salgına

⁵³ Tezimizin İtalya'daki nefret söyleminin hedefindeki profiller göç etmiş kişiler/mültecilere yönelik olduğu için etnik-ırksal köken, Afrikalı göçmen sayısının fazla olması nedeniyle de deri rengi profilleri oranları önem taşımaktadır.

⁵⁴ Çalışmada 5 internet haber sitesi incelenmiştir. Il Tirreno Corriere della Sera (www.corriere.it), Il Post (www.ilpost.it), Il Fatto Quotidiano (www.ilfattoquotidiano.it), FanPage (www.fanpage.it), Il Tirreno (www.iltirreno.it)

karşı doğal panzehirleri ele alacak "kendi üreten" araçlara sahip olup olmadığı da sorulmaktadır. Araştırmacılar bilinçli ve nesnel müdahalelerin arabulucu rolü üstlenerek konuşmaların tonunu değiştirip aşırı uçtaki yorumları azaltabileceğini gözlemlemişlerdir.

“Çevrimiçi Sosyal Medyada Nefret Hedeflerini İnceleme” (Silva, Mondal, Correa, Benevenuto, & Weber, 2016) isimli çalışma ile Whisper⁵⁵ and Twitter isimli sosyal medya platformlarında nefret söyleminin temel hedeflerini büyük ölçekli analiz etmek hedeflenerek önleme ve tespit etme yaklaşımları sunmak amaçlanmıştır. Whisper’da 6 Haziran 2014 - 6 Haziran 2015 arası sadece İngilizce yazılmış iletilerin yer aldığı sondan başlatılarak filtrelenen 27.55 milyon whispers (fısıltılar) incelenmiştir. Twitter’da ise yine aynı dönemde paylaşılmış sadece İngiliz dilindeki 512 milyon tweet incelenmiştir. Araştırmacıların geliştirdiği metodolojiye göre "Siyah insanlar", "Beyaz insanlar" veya "Zenci" gibi ırkçı nefret kelimeleri en çok nefret edilen hedefi göstermektedir. Irka dayalı nefret hedefi, % 48 ile Tweeter’da ve % 35,81 ile Whisper’da yer almaktadır.

“Türkiye’de Sosyal Medya Kullanıcılarının Suriyeli Mültecilere İlişkin Sosyal Temsilleri” (Özdemir & Öner-Özkan, 2016) isimli makalede dört farklı popüler sosyal sözlükteki⁵⁶ “Suriyeli mülteciler” başlığı altındaki rastlantısal olarak seçilen 98 girdi yedi ana tematik kategori ve otuz dört alt-tematik kategori altında çalışılmıştır. Söz konusu kategorilendirmeye göre birinci sırada Suriyeli mültecilerin olumsuz özellikleri (düzeni bozan, asi, ne olduğu belirsiz), ikinci sırada Suriyeli Mülteciler sebebi ile Türkiye’de

⁵⁵ Whisper popüler bir sosyal medya sitesi olup kullanıcıların anonim şekilde kısa iletiler yayımlayabildiği, Mart 2012’de mobil uygulama olarak başlatılmıştır. Whisper sözcüğü Türkçe ‘ye çevrildiğinde fısıltı, söylenti, ima anlamına gelmektedir.

⁵⁶ Bu sözlükler Ekşi Sözlük, İnci Sözlük, İTÜ Sözlük ve Uludağ Sözlük’tür.

algılanan tehditler (geleceğe ilişkin, kontrol edilemeyecekler, huzura ilişkin), üçüncü sırada Türkiye Hükümetinin Suriyeli mülteciler politikasına ilişkin eleştiriler (mültecilerin kabulü, gereğinden fazla mülteci kabul edildi, mültecilerin sayısını kontrol altına alacak önlemlerin yetersizliği, mültecilere ilişkin pozitif ayrımcılık) temsiller yer almaktadır. Dördüncü sırada yer alan Suriyeli Mültecilere ilişkin pozitif tutumlar (mülteciler masum insanlar, aşırı miktarda ırkçı söylem mevcut) yer alıp toplam temsilin % 13'ünü oluşturmaktadır.

2.3.2. Diğer Araştırma Yöntemlerinde Nefret

Nefret Dolu Konuşma ve Sosyal Medya Eleştirmenler, Stratejiler ve Müdahale Uygulamaları (Scaramella, 2017) isimli çalışmada siyasi parti / aşırı sağ hareketlerinin web siteleri; antisemitik siteleri⁵⁷; "karşı bilgi" olarak adlandırılan yabancı düşmanlığı ve ırkçı siteler olarak tanımladıkları 6 siyasi parti, hareket ve organizasyonun web sayfası⁵⁸, Facebook, YouTube ve Twitter hesaplarındaki Mart-Nisan 2015 dönemlerindeki nefret söylemi çalışmasını 20 genç ile ve uzmanlarla yaptığı mülakat ile incelemiştir. İzlenen gruplarla ilgili olarak, ankete katılanlar (hem gençler hem profesyoneller ve uzmanlar) çoğunlukla Lega Nord, CasaPound Italia e Forza Nuova'yı nefret dolu içerikten sorumlu tutmaktadırlar. Araştırmayı yapanların gözlemlerine göre gençler ve uzmanlar sosyal medyanın isimsizlik ve dokunulmazlık hissini kolaylaştırdığını ve çevrimiçi nefret söyleminin sıradan ve yaygın bir fenomen haline geldiğini kabul etmektedirler. Bununla

⁵⁷ Neo-Naziler ve / veya Kattointegralist, anti Siyonist ve Holokaust'tan inkârcıların Kospirativist
⁵⁸ Söz konusu 6 siyasi parti, hareket ve organizasyon Lega Nord (İtalyan radika sağ), CasaPound Italia (İtalyan radika sağ), Forza Nuova (Neo-faşist siyasi hareket yabancı düşmanlığı, antizigane (anti çingene), anti-semitizm, homofobi), Resistenza Nazionale (karşı-bilgi "yabancı düşmanlığı, ırkçılık), Losai.eu/Radio Spada (genç Katolik ekstremistler) Lega Nord (siyasi parti)

birlikte, profesyoneller asıl meselenin ağ olmadığını, siyasi ve kamusal tartışmaların giderek daha fazla ırkçılık ve yabancı düşmanlığı alanı haline geldiğini işaret etmektedirler. Yazar, gözlemine ağı gerçek hayatla birbirini zehirleyen dairesel bir süreci olduğunu internetteki nefret dolu konuşmaların gerçek hayattaki kültürel ve toplumsal bağlamda bir tezahür olduğunu belirtmektedir.

“YouTube’da Saldırgan Yorum Yapma” (Flaming on YouTube) (Moor, Heuvelman, & Verleur, 2010) isimli keşif çalışması YouTube kullanıcılarına anket yapılarak gerçekleştirilmiştir. Saldırgan yorumlarda bulunma (flaming) hakaret, küfür veya saldırgan dili kullanarak düşmanlık gösterme olarak tanımlanmıştır. Çalışmada üç genel sonuca ulaşılmıştır. Birincisi, pek çok kullanıcı kendilerinin saldırgan yorumlarda bulunmadığını söylese de, böylesi bir dil kullanımı YouTube’da çok yaygındır. İkincisi, saldırgan yorumlar hakkındaki görüşler olumlu olmaktan çok olumsuzdur. Bazı insanlar saldırgan yorumlar almaktan çekindikleri için video yüklemekten kaçınmaktadır, ancak çoğu kullanıcı saldırgan yorumlar almayı kendileri için bir problem olarak düşünmemektedir. Çalışmada “YouTube’da saldırgan yorumlar yaygın mıdır” sorusuna katılımcıların % 64,8’i sık sık yanıtını vermişlerdir. Böylesine söylemlerin can sıkıcı olduğunu belirtenlerin sayısı % 44,4 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların çoğu, saldırgan yorumların kendileri için gerçek bir problem teşkil etmeyip video yüklemeye engel olmadığını ancak çoğu diğer YouTube kullanıcısı için bir sorun olduğunu düşünmektedirler.

“Yeni Medyanın Nefret Dili: Suriyeli Mültecilerle İlgili Ekşi Sözlük Örneği” (Yazıcı, 2016) isimli çalışma Ekşi Sözlük’te “Türkiye’de Suriyeli İstemiyoruz” başlığıyla

başlatılan kampanya altında 17 Şubat 2014 - 7 Mart 2015 tarihleri arasında yapılmış 112 adet entry’de (yorum) Türkiye’de yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik nefret eleştirel söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir. Nefret söylemi içerme oranı % 43⁵⁹ olup yorumlarda en çok öne çıkan tema devlet/iktidar partisi eleştiri ardından ekonomik tehdit ve sonra toplumsal kültüre tehdittir.⁶⁰ Nefret söylemi kategorilerinden Düşmanlık/Savaş söylemi” sayıca en çok olan kategoridir.⁶¹

Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi: YouTube Örneği (Çomu, 2012) isimli yüksek lisans tezinde van Dijk’in haberlerde uyguladığı makro analiz ve mikro analiz yöntemi ile YouTube videolarını çözümlene yaparak çalışma gerçekleştirilmiştir. Anahtar kelime ile ve kartopu örneklem metoduyla seçilen (ilgili videolar) 1 Ekim 2009

⁵⁹ Bu makalede sayısal verilere rağmen oransal bir analiz yer almadığı için yüzde oranı tez çalışması içerisinde hazırlanmıştır.

⁶⁰ Ekonomik tehdit temasında artan işsizlik, ucuz iş gücü, dilencilik gibi meselelerle birlikte serbest dolaşım, ücretsiz barınma ve eğitim imkanlarına sahip oldukları için bu tip imtiyazların toplumsal ve ekonomik yönden tehdit oluşturduğuna ve bu durumun gelecekte daha da tehlikeli olacağına dair yorumlar örnek olarak gösterilmiştir.

İç ve dış güvenliğe yönelik tehdit temasına yönelik olarak yorumlarda Suriyeli mültecilerin suç işleme potansiyeline sahip olup can ve mal güvenliğini tehdit ettiği, göç eden nüfusun fazlalığının ileride nüfus yapısında yozlaşma yaşanmasına yol açacağı belirtilmektedir.

Suriyeli mültecilerle ilgili nefret söylemlerinde Kurtuluş Savaşı’na karşı yapılan atıflar nispeten daha az olmasına rağmen Kurtuluş Savaşı ile Suriye’de yaşanan savaşla karşılaştırılarak, Türklerin hiçbir şekilde canları pahasına bile olsa ülkelerini bırakıp savaştan kaçmayacakları, bununla birlikte Suriyelilerin korkak oldukları vurgulanmaktadır.

Toplumsal-kültürel tehdit temasının yer aldığı yorumlarda nüfus olarak fazla oldukları ve gittikçe çoğaldıkları için Türklük yapısının bozulacağı, mültecilerin daha aşağı özellikleri olduğu kabul edilip aile ve toplum düzenin bozulacağına yönelik ifadeler görülmektedir.

Devlet/İktidar Partisi Eleştirisi temasıyla ilgili yorumlarda mülteci meselesinden dolayı iktidar partisinin yanlış politikaları sorumlu tutulmaktadır. Yorumlarda iktidar partisinin oy toplamak ve ülkenin Araplaşması için bilinçli olarak böyle bir politika yürüttüğüne yönelik eleştiriler bulunmaktadır.

⁶¹ Bu çalışmada Uluslararası Hrant Dink Vakfı’nın nefret söylemine ilişkin hazırladığı raporlarda yer alan, Türkiye’ye özgü dil ve kültürel özelliklere göre saptanmış 4 nefret kategorisi kullanılmıştır. 1) Abartma / Yükleme / Çarpıtma, 2) Küfür / Hakaret / Aşağılama, 3) Düşmanlık / Savaş Söylemi, 4) Doğal kimlik ögesini nefret - aşağılama unsuru olarak kullanma / Simgeleştirme

– 1 Mayıs 2012 tarihleri arasında yayınlanmış 5 videonun ara yüzdeki içerik temsili bir metin gibi ele alınarak makro, videolarda bulunan cümle, kelime ve görsel uyumları mikro analiz yöntemiyle incelenmiştir.⁶² Çalışmanın sonuç kısmında videolarda çeşitli hedef gruplarına yönelik nefret söylemleri gözlenmiş olup kullanıcılara eleştirel yeni medya okuryazarlığı kazandırılması ve sanal ortamları nitelikli şekilde kullanmalarının teşvik edilmesi önerilmektedir.

Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği (Aygül, 2013) isimli çalışmada 7 adet gönderide Facebook'ta Siyasal Nefret Söylemi, Etnik Milliyetçi/ırkçı, ayrımcı nefret söylemi, Siyasi kimliklere yönelik nefret söylemi, Facebook'ta Yabacılara ve Göçmenlere yönelik nefret söylemi, Facebook'ta İnanç ve Mezhep Temelli Nefret Söylemi, Anti-semitist nefret söylemi, Ateist karşıtı nefret söylemi, Facebook'ta Cinsel Kimlik Temelli Nefret Söylemi, Eşcinsellere Yönelik Nefret Söylemi, Kadınlara Yönelik Nefret Söylemi kategorilerinde van Dijk'in söylem analizinin Facebook içeriklerine uyarlanması ile çözümlenmiştir⁶³.

İnternet Gazeteciliğinde Nefret Söylemi: Ensonhaber Sitesi Örneği (Özcan, 2016) isimli tez çalışmasında van Dijk'in söylem analizi modeli uygulanarak Ensonhaber sitesi isimli sitedeki siyasal nefret söylemi, cinsel kimlik temelli nefret söylemi, inanç temelli nefret söylemi, kadınlara yönelik nefret söylemi, engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik

⁶² Video paylaşım ağlarında söylem analizi uygulama modeli van Dijk'in haberlere uyguladığı söylem analizi modelinin YouTube videoları için Tuğrul Çomu tarafından uyarlanmış hali tezde sayfa 134'te yer almaktadır.

⁶³ Facebook Ortamında Söylem Analizi Uygulama Modeli van Dijk'in haberlere uyguladığı söylem analizi modelinin Facebook iletileri için Aygül tarafından uyarlanmış hali tezde sayfa 116'da yer almaktadır.

nefret söylemi, yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi kategorilerinde birer haber örneği analiz edilmiştir. Son kategoride Suriyeli mültecilere yönelik “Tacizci Suriyeli uçan tekmeli meydan dayacı” başlıklı 3 Kasım 2016 tarihinde yayınlanmış haberde taciz olayından ziyade failin bir Suriyeli olmasının temalaştırıldığı ve taciz vakası ile ilişkilendirildiği savunulmaktadır. Haberde Suriyeli kelimesinin dokuz kere yinelenmesinin “tacizciyi” nitelediği belirtilmektedir.

“Dijital Nefret Söylemini Anlamak: Suriyeli Mülteci Krizi Örnek Olayı Bağlamında BBC World Service Facebook Sayfasına Gelen Yorumların Metin Madenciliği Tekniği İle Analizi” (Kuş, 2016) isimli çalışmada BBC World Service’in Facebook’ta mültecilerle ilgili haberlerinin altındaki kullanıcı yorumlarına yönelik duygu analizleri yapılmış ve nefret söylemi türleri kategorize edilmiştir. Yorumların çoğunda mültecilere karşı bireylerin yaşadığı bölge sebebiyle üstünlük hissetmesi, güvenlik, inanç ve ekonomik yönelimli dijital nefret söylemleri tespit edilmiştir. Metin madenciliği yöntemi ile çalışma yapıldığı için belge ve cümle kutupsallık sınıflandırılması ile içerikler pozitif ve negatif olarak sınıflandırılmıştır. Ocak 2015- Ekim 2015 döneminde Suriyeli mültecilerle ilgili haberler yapılmış 7000’den fazla yorum incelenerek Liu ve arkadaşlarının oluşturduğu İngilizce negatif ve pozitif kelimeler listesine göre yorumların % 56’sının negatif % 44’ünün pozitif duygu taşıdığı ortaya çıkmıştır.

2.3.3. Bulguların özeti

Chon, A. vd. (2012) tarafından geliştirilen “Sosyal Ağlarda Nefret Söylem Analizi” metodu ile oluşturulan kategorilerin taranılan literatürde 2 ayrı çalışmada

kullanıldığı gözlenmiştir. Bunlar Hrant Dink Vakfının medyada nefret söylemi ve ayrımcı dil kullanımına yönelik olarak hazırladığı raporlar, “Mülteci Krizi Sürecinde Avrupa’da Artan Milliyetçilik Söyleminin Sosyal Medyaya Yansıması” ve “Yeni Medyanın Nefret Dili: Suriyeli Mültecilerle İlgili Ekşi Sözlük Örneği” isimli çalışmalardır.

Nefret söyleminin fazla olduğunu savunan Türkçe çalışmalar: “Türk Basınında Suriyeli Mülteciler”, “Mülteci Krizi Sürecinde Avrupa’da Artan Milliyetçilik Söyleminin Sosyal Medyaya Yansıması”, “Yeni Medyanın Nefret Dili: Suriyeli Mültecilerle İlgili Ekşi Sözlük Örneği”, “Türkiye’de Sosyal Medya Kullanıcılarının Suriyeli Mültecilere İlişkin Sosyal Temsilleri”, “Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği”, “İnternet Gazeteciliğinde Nefret Söylemi: Ensonhaber Sitesi Örneği” “Dijital Nefret Söylemini Anlamak: Suriyeli Mülteci Krizi Örnek Olayı Bağlamında BBC World Service Facebook Sayfasına Gelen Yorumların Metin Madenciliği Tekniği İle Analizi”

Nefret söyleminin fazla olduğunu savunan İtalyanca çalışmalar: Nefret Dili Üzerine Medya İçeriği Analizi Ulusal Rapor – İtalya, Nefret Dolu Konuşma Ve Sosyal Medya Eleştirmenler, Stratejiler Ve Müdahale Uygulamaları, Sosyal Medya Ve İnternette Nefret Söylemi. Nefret söyleminin fazla olduğunu savunan İngilizce çalışmalar: Çevrimiçi Sosyal Medyada Nefret Hedeflerini İnceleme, YouTube’da Saldırgan Yorum Yapma.

Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Dil Mayıs - Ağustos 2013 isimli raporun tarihi 2013 olduğu için çalışmamızda da görüldüğü üzere Suriye’den göç etmiş kişilerle

ilgili YouTube videoları ve basında çıkan haber oranının 2014 senesinden önce belirgin biçimde az olduğu görülmektedir. Dolayısıyla nefret söylemin de niteliksel ve niceliksel oranlarının o dönemde daha az olması anlaşılır bir durumdur.

Nefrete Karşı Söylemin Altında Nefret Etmek mi? Nefrete Karşı Söylem Videolarıyla İlgili YouTube'daki Kullanıcı Yorumlarıyla İlgili Nitel Bir İçerik Analizi isimli çalışmada diğer videolara oranla daha az nefret söylemi yer almaktadır. Nefret söyleminin % 5'ten az olduğu çalışmalar: Yeni Medya'da Korku ve Tehlike Söylemlerinin Kurbanları Suriyeli Mülteciler: Bir YouTube Analizi

Burada ele alınan Türkiye'deki araştırmaların sadece biri hariç hepsinde farklı nefret hedef gruplarıyla birlikte Suriyeli göç edenlere yönelik nefret söylemi oranının fazla olduğu ortaya çıkmıştır⁶⁴. Onlar Türkiye'ye diğer göç etmiş kişilere kıyasla büyük bir oranı oluşturduğu için genellikle azınlıklar ve göçmenler kategorisindeki nefret söylemi çalışmalarının “Suriyeliler” üzerinden yapıldığı görülmüştür.⁶⁵ İtalya'da ise çalışmaların çoğunda genel anlamda göçmenler/mülteciler/Afrikalılar grubuna yönelik nefret içeren ifadelerin çoğunluğu oluşturduğu gözlemlenmiş olup çalışmalardan birinde “Romanların” en fazla nefret söylemine maruz kaldığı belirtilmiştir. Yine de bu çalışmada bile göçmenlerin de ilk sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir.

⁶⁴ Analiz 4: Yeni Medya'da Korku ve Tehlike Söylemlerinin Kurbanları Suriyeli Mülteciler: Bir YouTube Analizi

⁶⁵ Avrupa Komisyonunun 2017 tarihli raporuna göre Türkiye'de 3.4 milyonun üzerinde kayıtlı mülteci barınmakta olup bunların 3 milyondan fazla bir kısmını sadece Suriyeli göç etmiş kişi oluşturmaktadır (2017).

Sonuç olarak yöntemler değişiyor olsa bile çalışmaların geneli nefret söyleminin geleneksel ve soysal medya mecralarında yaygın şekilde yer aldığını savunmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE SOSYAL MEDYASINDA SURİYE'DEN ZORUNLU GÖÇ ETMİŞ KİŞİLERE YÖNELİK NEFRET SÖYLEMİ

3.1. Video Başlıklarının Analizi, Şiddetle İlişkilendirilen Suriyeliler

Mutlu Binark ve Tuğrul Çomu'nun geliştirmiş olduğu nefret söylemi türleri kategorisi (Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi, 2013, s. 209-210) referans alınarak nefret söylemi içeren yorumların hangi temele dayanan bir nefret içerdiği incelenmiştir. Siyasal nefret söylemi, kadınlara yönelik nefret söylemi, yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi, cinsel kimlik temelli nefret söylemi, inanç ve mezhep temelli nefret söylemi ile engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik nefret söylemi kategorilerinden “kadınlara yönelik nefret söylemi” ve “cinsel kimlik temelli nefret söylemi” bu iki kategoride bir birine çok yakın küfürlü ve hakaret içeren olmasından dolayı cinsiyet temelli başlığı olarak birleştirilmiştir. Hayvan türleri ile ilgili de hakaret niteliği taşıyan ifadelerin kategorize edilmesi sonucuna ulaşılarak türcülük temelli nefret ifadeleri içeren altıncı bir kategori açılmıştır.

Nefretin temellerine yönelik oranlar belirlenirken bir yorumda hem küfür, hem yabancı ve göçmen temelli, hem de siyaset temelli ifadelerin birarada olduğu yorumlara rastlanmıştır. Türkiye'deki video yorumlarında cinsiyet temelli nefret söylemi oranı yüksek olduğu aşağıdaki başlıkta bu durum belirtilme gereği duyulmuştur. Bir yorumda baskın kategori almak yerine bütün bunları veya birkaçını içeren yorumlarda iki ya da

daha fazla kategoriye birden yer verilmiştir. Bu nedenle bir istatistiki analiz yapılırken bu kategoriler nefret söylemi içeren yorum sayısına göre hesaplanmıştır. Örneğin 2. Videodaki 20 yorumdan 15’inde (% 75) nefret söylemi bulunmaktadır. Nefret içeren bu 15 yorumdan 14’ünde cinsiyet temelli nefret içeren yorumlara rastlanmıştır. Yani nefret söylemi içeren yorumların % 93’ü (14/15) cinsiyet temelli nefret içermektedir. Videodaki nefret söylemi içeren 15 yorumdan tamamı yabancı ve göçmen temelli nefret barındırmakta olup dolayısıyla % 100’lük bir oranı oluşturmaktadır.

Nefret temelli kategorilerinin bir arada bulunduğu yorumlara örnek vermek gerekirse, “ey antepililer istediğiniz kadar ... yırttın.. ama seçim zamanı geldimi koşa koşa ... oy vermesini bilirsiniz.. sürünün” ifadelerinin yer aldığı yorumda hem siyaset hem cinsiyet temelli nefret ifadeleri yer almaktadır.⁶⁶ Diğer bir örnek olan “... ülkelerinde gebermedi bizim ülkede milletinde başına bela oluyolar alanları esefle kınıyorum” yorumunda üç kategori türü yer almaktadır; bunlar yabancı ve göçmen temelli, cinsiyet ve siyaset temelli nefret söylemleridir. İtalya’daki yorumlardan bir örnek vermek gerekirse “Hangi ... konuşuyor bu maymunlar Bir ... anlamıyorum.” yorumu türçülük ve yabancı ve göçmen temelli kategoride nefreti barındırmaktadır.

Yorumlarda nefret söylemi olup olmadığı tablolarda “V”kısaltması ile var anlamında, “Y” kısaltması ile yok anlamında kullanılmıştır. Bu video başlıklarından 5 tanesi Suriyelilere yönelik nefret söylemi açısından nötr/objektif olup diğer 25 tanesinin farklı temalarda nefret söylemi barındırdığı anlaşılmaktadır. İstatistiki açıdan video

⁶⁶ Bu çalışmanın akademik bir çalışma olmasından dolayı küfürlü ve uygunsuz içeriklere sansür uygulanarak üç nokta(...) işareti getirilmiştir.

başlıklarının % 83'ü nefret söylemi içermektedir. Nötr/objektif video başlıkları sıra numaralarına göre ekteki Tablo 4'te sıralanmıştır:

Videoyu kaynaklarının logo, amblem, haber spikeri vb. görüntülerden yola çıkılarak yapılan bir sınıflandırmaya göre videoların % 49'u medya kuruluşları (haber ajansı, televizyon kuruluşu veya internet gazetesi vb.), % 50'si bireysel kullanıcılar tarafından üretilmiştir.

Bu bölümde Türkiye'deki videolar için "Suriyeliler" arama sözcüğü ile yapılan aramada çıkan ilk otuz videonun başlıkları ile ilk dört videoya yapılan yorumlar incelenecektir. Dört video seçilmesinin nedeni konuyla ilgili en üstte çıkan videoların ve bunlara yapılan yorumların nefret söylemi barındırma oranı ve şeklinin benzer olmasıdır. Yorumların analizinde tekrara düşmemek için incelenen video sayısı dört ile sınırlı tutulmuştur.⁶⁷

YouTube'da uygun olmayan içeriğin kaldırılması ya da video yükleyen kişilerin silmesi dışında yayınlar çoğu zaman çevrimiçi erişilebilir niteliktedir. Bu durum diğer kullanıcılara farklı zamanlarda izleyip yorum yapabilme veya okuyabilme olanağı

⁶⁷ Örneğin Suriyeliler arama sözcüğü yazıldığında 13/11/2017 tarihinde izlenme sayısı bakımından ilk 30 sıradaki video başlığının %83 oranında kendisi bile yorumlarda nefret söylemine neden olabilecek ifadeler içermektedir. Aşağıda bu video başlıkları yer almaktadır. Ayrıca rastgele örnek vermek gerekirse örneğin izlenme sırası bakımından 6. sıradaki "Samsun'da denize giren kadınları görüntülediği iddia edilen Suriyeliler linç edilmek istendi" isimli videoya yapılan yorumlarda 20 tane en öne çıkan yorumdan 17 tanesi nefret söylemi ifadesi barındırmaktadır. 16. sırada yer alan "Suriyeliler Urfa'da düğün bastı 8 yaralı var" isimli videoya yapılan en üstteki yorumlar içinde 18 yorum (%90) nefret söylemi ifadesi barındırmaktadır. Yine rastgele seçilen 18. sıradaki "suriyeliler tarafından çekilen "Türk kızı tavlama" adlı video.!!!" isimli videoya yapılan en üstteki 20 yorum içerisinde %50'den fazla nefret söylemi ifadesi yer almaktadır.

sağlamaktadır. Tezin kapsamının ve incelenecek videoların tez danışmanına sunulduğu tarihte en çok izlenme sırasına göre üst sıralarda yer alan bir videonun uygun olmayan içerik nedeniyle belli bir süre sonra yayından kaldırılmış olduğu dikkat çekmektedir. Bu video ile ilgili yorumlar ve video görüntüleri tamamen kaldırıldığı için çalışmada sadece bilgi vermek amacıyla değinilmiştir.⁶⁸

⁶⁸ Video Başlığı: Suriyeliler Adana'da Yaptıkları Hırsızlık Sonrası Dayak Yedi

Video Linki: <https://www.YouTube.com/watch?v=WcwovPIKgYc>

Bu hesaba tıklanıldığı zaman “This video has been removed for violating YouTube's policy on harassment and bullying” İngilizce ifadesi ile karşılaşılmaktadır. Video yayından kaldırıldığı için analiz uygulanamamaktadır. Şeklinde Türkçe 'ye çevrilebilir.

3.2. Video Yorumlarında Cinsiyetçi Nefret Söylemi

3.2. 1. Video

Şekil 2: 1. Videodan Bir Görüntü: “Suriyeliler ile askerler arasında kavga çıktı-1”



Başlık: Suriyeliler ile askerler arasında kavga çıktı-1⁶⁹

İçerik: Küfürlü bağrışlar, polis telsizleri, uzaktan Arapça olduğu tahmin edilen konuşmalar. Polis Türkçe konuşan bir erkeği polis aracına bindirerek gözaltına almaya çalışmaktadır. Bu kişinin asker olduğu "15 günüm" kaldı demesinden ve videoyu yayınlayan Radyo bir inci haber sitesindeki⁷⁰ bilgilerden anlaşılmaktadır. Bu arada

⁶⁹ Yükleyen Kişi/Kuruluş: RADYO BİR-İNCİ

Yükleyen Kişi Kuruluş Rado “KATAMONU RADYO BİR-İNCİ FM & BİR-İNCİ WEB TV” açıklaması ile 12 Ekim 2012’den beri YouTube’da yayımlayan bir kullanıcıdır.

(https://www.YouTube.com/channel/UCzMFY1xREsZo_IRQTYorutQ/about)

Erişim Tarihi: 19/12/2017 Yükleme Tarihi: 18/05/2015

Şekil erişim tarihi: 15/ 05/2018

İzlenme Sayısı: 788,330 Yorum Sayısı: 891

Süre: 1,32 dk Yayın durumu: Halen yayındadır. (14/02/2018)

Lisans Türü: Standard YouTube License Türü: Science & Technology

⁷⁰ <http://www.kastamonubirincihaber.com/suriyeli-multeciler-ile-askerler-arasinda-kavga-cikti-video-haber/2269/>

kaçmaya çalışan birini polis yakalamaya çalışır. Açıkça duyulur şekilde hiç bir sansürün uygulanmadığı küfürler yer almaktadır. Görüntüler içerisinde çoğunluk erkektir. Haberde iki Suriyeli ve iki askerin birbirlerini darp etmesi nedeniyle polisin geldiği ve bunları ayrı ayrı ekip araçlarına bindirilerek karakola götürüldükleri yazmaktadır. YouTube videosunda ise bu habere ilişkin detaylar yer almamaktadır. Sadece haber başlığı bulunmaktadır.

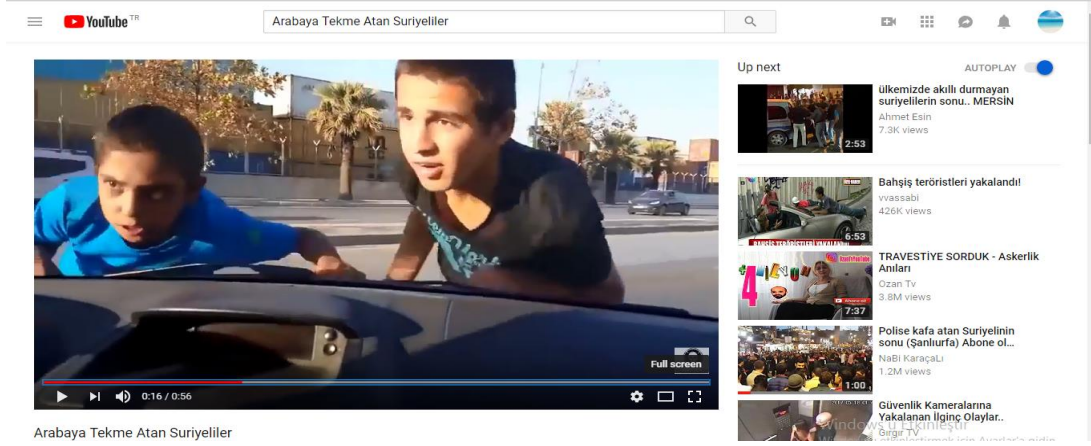
Nefret Söylemi Oranı: % 100

Bu videoya yapılan yorumlardan nefret söylemi barındıranlarda küfür ve cinsiyet temelli nefret söylemi oranı % 85 ve yabancı ve göçmenlere yönelik nefret söylemi oranı % 90'dır. Suriye ve Türkiye'de ağırlıklı mezhebin Sünni olması nedeniyle inanç ve engelliler ve çeşitli hastalıklar temelli nefret söylemi ifadesine rastlanmayıp Suriyelilerin ülkeye kabul edilmesini sağlayan siyasilere küfretmek dolayısıyla olan siyaset temelli nefret söylemi içeren 4 adet yorum (% 20) bulunmuştur.

“Suriyeliler ile askerler arasında kavga çıktı-1” başlıklı bu videodaki yorumların neredeyse tamamı nefret söylemi barındırmaktadır. Başlık ve içerikle yorumlardaki nefret söylemi uyumludur. Yorumların hemen hemen hepsinde cinsiyetçi ifadeler olarak tanımlanabilecek küfür bulunmaktadır. Bunlara örnek vermek gerekirse, 1. “olum bu suriyelilere acımayın biz onların ülkesine gitsek bizi”, 2. “bu sureyilileri başımıza bela edenin”, “Butun suriyelilerin

3.2.2. Video

Şekil 3: 2. Videodan Bir Görüntü: Arabaya Tekme Atan Suriyeliler !



Başlık: Arabaya Tekme Atan Suriyeliler !⁷¹

İçerik: Düğün konvoyunda giden bir araç içinde çekim... Önde gelin arabası gitmektedir. Arabanın önünü 10 yaş civarında erkek çocukları kesmektedir. Araba ilerlemesine rağmen iki çocuk arabanın kaputundan inmemektedir. Çocuklar arabaya tekme atarlar. Sürücü inip “arabada bir şey var mı” diye bakar. Arkadaki kadınlardan biri sürücüye “Serkan” diye birkaç kez seslenmektedir. Arabanın önünü kesen çocuklardan dolayı sürücünün durması için bu şekilde panik halde bağırdıkları anlaşılmaktadır. Kadınlardan biri “Serkan yapma” der.

⁷¹ Yükleyen Kişi/Kuruluş: MR KORKMAZ

Yükleyen Kişi Kuruluş Hakkında Kısa Bilgi: (MR KORKMAZ isimli kullanıcı hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır.)

Erişim Tarihi: 16/12/2017 Yükleme Tarihi: 03/07/2017

Şekil Erişim Tarihi: 15/05/2018

İzlenme Sayısı: 423,257 Yorum Sayısı: 863

Süre: 0,56 Yayın durumu: This video is unavailable. (14/02/2018) Lisans Türü: Standard YouTube License

Türü: Science & Technology

Nefret Söylemi Oranı: %75

Bu videoya yapılan yorumlardan nefret söylemi barındıranlarda küfür ve cinsiyet temelli %93 ve yabancı ve göçmenlere yönelik nefret söylemi oranı %100'tür. Suriye ve Türkiye'de ağırlıklı mezhebin Sünni olması nedeniyle inanç ve engelliler ve çeşitli hastalıklar temelli nefret söylemi ifadesine rastlanmayıp Suriyelilerin ülkeye kabul edilmesini sağlayan siyasilere küfretmek dolayısıyla olan siyaset temelli nefret söylemi içeren bir adet yorum (% 7) bulunmuştur.

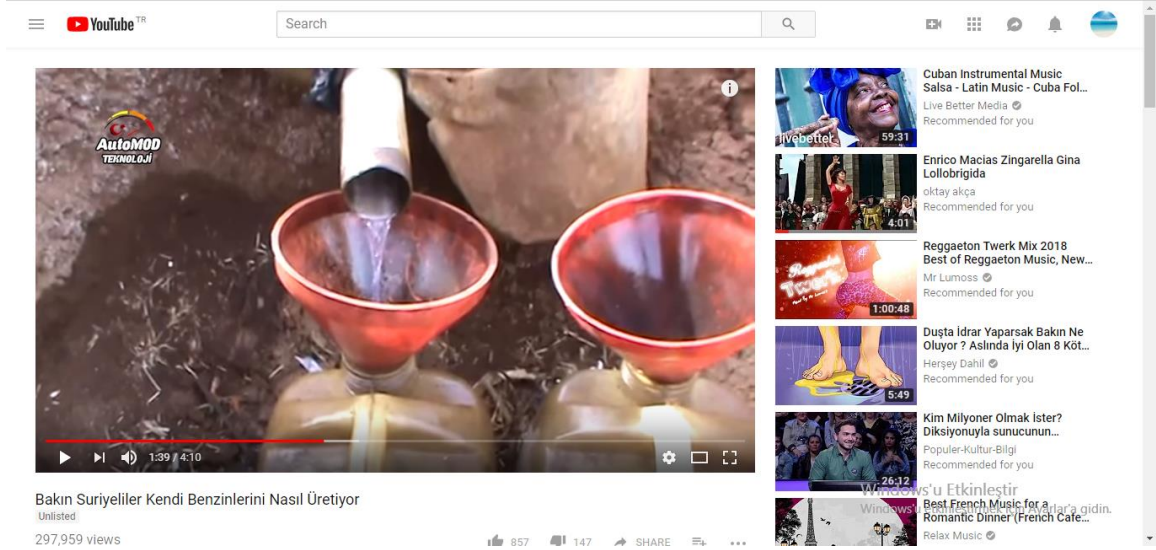
Bu video başlığı nefret içeren yorumlara yol açabilecek etkiye sahipken içeriğe bakıldığında arabanın önünü kesmeye çalışan çocukların kesin Suriyeli oldukları sonucuna ulaşılammaktadır. Nitekim bazı yorumlarda başka azınlıkları kasteden önyargı, genelleme ve aşağılama ifadelerine rastlanılmıştır. “Yanlış bilgi verme bunlar kürt” yorumu buna örnek gösterilebilir. Küfür ve yabancı ve göçmen düşmanlığı çağrıştıran söylem oranı %90'dan fazladır.

Nefret söylemi içeren yorumlara örnekler: “serkan arabinin uzerindeyken bebeler hiz yapip ani fren yapip asfalta yapistircaktn ... suriyelileri”, ve “sekan ... onları” içerikli yorumlardır.

3.3. Suriye’de Benzin Üretmekle İlgili Bir Videoda Daha Az Nefret Söylemi

3.3.1. Video

Şekil 4: 3. Videodan Bir Görüntü: Bakın Suriyeliler Kendi Benzinlerini Nasıl Üretiyor



Başlık: Bakın Suriyeliler Kendi Benzinlerini Nasıl Üretiyor⁷²

İçerik: Görüntülerin cep telefonu veya amatör kamerasıyla çekildiği anlaşılmaktadır. Videoda bir kişi mazot, benzin ve gazyağını damıtma yöntemiyle üretme sürecini Türkçe anlatmaktadır. Bu sırada Arapça konuşan iki çocuk görüntülere

⁷² Yükleme Tarihi: 18/12/2017 Yükleme Tarihi: 21/04/2017 İzlenme Sayısı: 280.816

Yükleyen Kişi Kuruluş Hakkında Kısa Bilgi: Everything About Cars. Sloganı yer almaktadır 17811 abonesi bulunmaktadır.

Erişim Tarihi: 18/12/2017 Yükleme Tarihi: 21/04/2017 İzlenme Sayısı: 280.816

Şekil Erişim Tarihi: 15/05/2018

Yorum Sayısı: 95 Süre: 4,56 Yayın durumu: Video yayındadır. (14/02/2018) Lisans Türü: Standard YouTube Lisans Türü: Howto & Style

girmektedir. Başka bir kişi aynı zamanda ürettikleri petrol ürünlerinin satışını yaptıklarını söyler.

Nefret söylemi oranı :% 20

Videodaki nefret içeren yorumların tamamı cinsiyet ve yabancı ve göçmen temelli nefret ifadeleri içermektedir. Diğer yandan nefret içermeyen yorumların bazılarında Suriyeliler açısından olumlu sayılabilecek ifadelere de rastlanmıştır. Örneğin, “Ehsen qardaslara...” ve “Allah yardımcınız olsun” yorumları

Bu videodaki yorumlarda nefret söylemi içermeyip ifade özgürlüğü içinde değerlendirilebilecek ifadeler yer almaktadır. Örneğin “Suriye, Irak, Afganistan savaşları ABD için her bakımdan çok karlı bir iştir. Hem yeni silahlarını deniyorlar, hem iyice şişen silah tüccarlarının gazını boşaltıyorlar, hem petrol ile finansmanı sağlıyorlar, hem de İsrail'in genişlemesi için fırsat yaratmaya çalışıyorlar.”, “Ben de köyde üzümü ekşitip bu şekilde kaynatarak alkol ürettiyordum. Bu da aynı mantık.”, “Suriye'de bastığın yerden petrol fişkırıyor, Urfa'da, Kilis'te, Antep'te petrol yok. Bu da yıllardır herkesin merak ettiği bir durumdur :)” ve “Damitma yöntemi abartmayın ben fen öğretmeni olarak bunu 7. Ve 8. Sınıflara öğretiyorum simdiki nesil sizden daha bilgilo olacak”.

3.4.1. Video

Şekil 5: 4. Videodan Bir Görüntü: ÇÖPTEN YEMEK YİYEN ÇOCUK ! BU ÜLKEDE SADEÇE SURİYELİLER AÇ DEĞİL..



Başlık: ÇÖPTEN YEMEK YİYEN ÇOCUK ! BU ÜLKEDE SADEÇE SURİYELİLER AÇ DEĞİL..

İçerik: AÇLIKTAN ÇÖPTE BULDUĞU EKMEKLERİ YİYEN ÇOCUK YER :

ANTALYA Herkesin izlemesi için çok değil 1 kez paylaşman yeterli... video açıklaması yer almaktadır. Görüntülerin cep telefonu kamerasıyla çekilmiş izlenimi bulunup videoya açıklayıcı yazılar eklenmiştir. Çöpün kenarında poşetlerden yemek yiyen bir kişinin görüntüsünün üzerinde sırayla “Antalya burası”, “Sadece Suriyeliler değil sokaktakiler ...” yazısı yer almaktadır. Kamera, poşetlerdeki yiyeceklerden yemekte olan kişiye yaklaşır ve çeken kişi “Başkan, Türkçe biliyor musun?” diye sorar ve ona yemek ısmarlamaya çalışır, o kişi teşekkür ederek poşetteki yiyeceklerden yemeye devam eder. Çeken kişi davetinde ısrar eder. Poşetin içindeki yiyecekleri çocuğun yemesi

görüntülerinin üzerinde sırasıyla “komşusu açken yatan bizden değildir diye büyütülseydik biz... Neden bu kadar aç insan var sokaklarımızda? Lütfen en azından biz yapalım bir şeyler, bireysel de olsa... Bu görüntüleri herkesin görmesi için paylaşımınızı rica ediyoruz... Neuro FORMAT #Nedir?” yazıları belirir.

Nefret Söylemi Oranı: % 40

Nefret söylemi içeren yorumlardaki cinsiyet temelli nefret söylemi oranı % 63, yabancı ve göçmen temelli nefret söylemi oranı % 88 ve siyaset Temelli nefret söylemi oranı da % 63'tür.

Bu videoya yapılan siyaset temelli nefretli yorumlara örnek olarak; “hain suriyelilerimi dusunecem benim vatandasim ac dururken”, ve “... biz kendimizi idare edebiliyomus gibi suriyelileri getirdi yetmedi maaş bağladı oda yetmedi elektrik sudan muah oldular açtıkları dükkanlardan vergi almadı kendi ülkemizdeki fakir lere yardım etmeden başka ülkeden mülteci getirdi bu hale sokan devlet 12 yıldır iktidara getiren insanların da allah belasını versin.” yorumları gösterilebilir.

3.4. Türkiye'ye Göç Etmiş İnsanlar ve Youtube Yorumlarındaki Nefret

30 video başlığındaki nefret söylemi oranı ortalaması: % 83

Yorumlardaki nefret söylemi oranı ortalaması: % 59

Birinci sıradaki “*Suriyeliler ile askerler arasında kavga çıktı*” ve ikinci sıradaki “*Arabaya Tekme Atan Suriyeliler*” isimli videodaki yorumlarda nefret söylemi oranı % 85’ten fazladır. İkinci sıradaki “*Bakın Suriyeliler Kendi Benzinlerini Nasıl Üretiyor*” isimli videodaki yorumlar % 20, dördüncü sıradaki “*ÇÖPTEN YEMEK YİYEN ÇOCUK ! BU ÜLKEDE SADEÇE SURİYELİLER AÇ DEĞİL*” adlı videodaki yorumlar ise % 35 nefret söylemi içermektedir.

Tezin hazırlık dönemindeki pilot araştırmada sadece nefret söylemi çağrışımı yapan ilk dört video incelendiğinde yorumlardaki nefret söylemi oranının % 70 çıktığı görülmüştür. Ancak en çok izlenen videolar sıralamasında göre ilk dört video başlıklarından sadece birinci ve ikinci sıradakiler Suriyeliler ile şiddeti ilişkilendirmekte, dördüncü sıradaki video başlığı ise ülkede hâlihazırda yoksul insanların da Suriyeli göç etmiş kişiler kadar muhtaç durumda olduğu mesajını vermektedir. Üçüncü sıradaki “*Bakın Suriyeliler Kendi Benzinlerini Nasıl Üretiyor*” adlı video nispeten Suriyeli hakkında olumlu algı oluşturabilecek niteliktedir. Bu videoya yapılan yorumlardaki % 20 nefret söylemi oranı ile diğer incelenen yorumların genelindeki nefret söylemi ortalaması düşmektedir.

Video yorumlarında nefret söylemi içeren ifadeler kategorize edildiğinde %85’ten fazla oranda cinsiyetçi (küfür ve argo) ve yabancı ve göçmen düşmanlığı barındıran ve

çağrıştıran ifadelere rastlanmıştır. Nefret söylemi içeren bir yorum aynı anda cinsiyet, siyaset veya yabancı ve göçmen temelli bir nefret söylemi barındırabilmektedir. Aynı şekilde nefret söylemi içermese bile ayrımcı söylem içeren yorum sayısı dikkate değer oranda yüksek olmasına rağmen bu çalışmanın kapsamının sadece nefret içeren ifadeleri kapsamaması nedeniyle ayrımcı söylem içeren ifadelere detaylı şekilde yer verilmemiştir. Siyaset temelli nefret söylemi ifadelerinde politikacıların ve iktidar partisinin eleştirilmesi yoluyla mültecilere yönelik nefret çağrışımında bulunulmuştur.

Bu çalışmada “salak”, “manyak” “geri zekâlı”, ve “aptal” gibi mentalist ifadelerle ve “sakat”, “özürlü” gibi engellileri aşağılayan ifadelerle pek fazla rastlanılmadığı için yüzdeler dilime dâhil edilmemiştir. “Hayvan”, “köpek”, “domuz”, gibi hayvan türleriyle aşağılama ifadelerine sadece % 1 oranında rastlanmıştır. Bu oran düşük olsa bile ilerideki nefret söylemi temellerine dayalı sınıflandırmalara referans olabilmesi için çalışmada yer verilmesi tercih edilmiştir.

Ayrıca cinsel yönelimli ve homofobik nefret söylemi türü ve kadınlara yönelik / cinsiyetçi nefret söylemi türü birbirinden farklı kategorize edilmesine rağmen bu çalışmada cinsiyet temelli nefret ifadeleri %85’ten fazla olduğu için homofobik temelli ifadeler de bu orana dâhil edilmiştir. Dolayısıyla cinsel yönelim ve cinsiyet temelli şeklinde tek bir kategoriye indirilmiştir.

Stuart Hall’ün kodlama ve kod açımı teorisinde olduğu gibi okuyucuların egemen, muhalif ve müzakereci yorumlar gözlenmiştir. Fakat çalışmanın sınırlılıkları

doğrultusunda Hall'ün bu üç yorum şeklinin referans alındığı detaylı bir analiz yoluna gidilmemiştir.

Videoyu yükleyen kullanıcının kendiliğinden veya gelen şikâyetler üzerine nefret söylemi içeren ya da içermeyen yorumları silmiş olma ihtimali bulunmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İTALYA SOSYAL MEDYASINDA GÖÇ ETMİŞ KİŞİLERE

YÖNELİK NEFRET SÖYLEMİ

Bu bölümde ilk olarak YouTube’da arama sözcüğü olarak “Immigrati in Italia” (İtalya’da göçmenler)⁷³ yazıldığında çıkan izlenme oranına göre ilk 17 başlık analiz edilmiştir.⁷⁴

Bu video başlıklarından 14 adeti İtalya’ya yönelik nefret söylemi açısından nötr/objektif olup diğer 6 tanesinin farklı temalarda nefret söylemi barındırdığı anlaşılmaktadır. İstatistiki açıdan video başlıklarının %35’i nefret söylemi içermekte ya da çağırışımı yapmaktadır. Nefret söylemi içeren video başlıkları daha az olduğu için sıra numaralarına göre ekte yer alan Tablo 5’te sıralanmıştır.

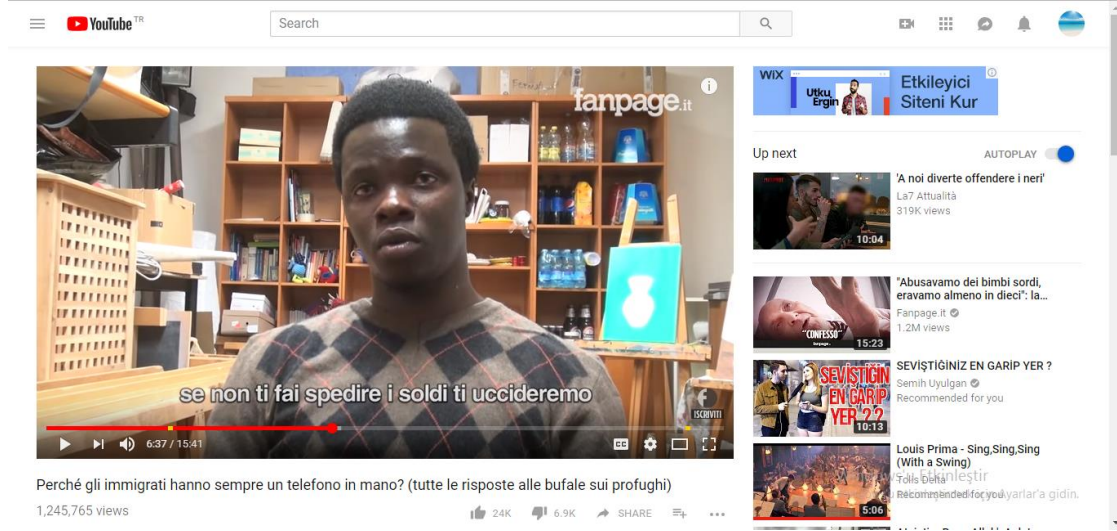
⁷³ Arama örneği için:

https://www.YouTube.com/results?sp=CAM%253D&search_query=migranti+in+italia

⁷⁴ İtalya’daki göçmenler arama sözcüğünün İtalyanca karşılığı ile yapan aramaların sonucunda üstte çıkan ilk 17 videoların yüklenme tarihleri incelendiğinde 8 tanesi (%47) 2017 yılında, 2 tanesi (%12) 2016 yılında, 4 tanesi (%24) 2015 yılında, 2 tanesi (%24) 2014 yılında ve 1 tanesi (12) 2013 yılında yüklenmiştir. Bu tezin kapsamına girmediği için videoların yüklenme tarihi ve izlenme sayısı arasında bir korelasyon bulunmamıştır. Sadece bilgi vermek amacıyla yapılmıştır.

4.1. Türcülük Temelinde Nefretli Yorumlar

Şekil 6: 1. Videodan Bir Görüntü: Göçmenlerin neden her zaman elinde bir telefon var? (mülteciler hakkında aldatmacalara verilen tüm cevaplar)



Başlık: Göçmenlerin neden her zaman elinde bir telefon var? (mülteciler hakkında aldatmacalara verilen tüm cevaplar)⁷⁵

⁷⁵ Yükleleyen Kişi/Kuruluş: Fanpage.it

Fanpage.it YouTube kanalında kendisini bağımsız, sosyal, katılımcı bir gazete olarak tanımlamaktadır. Youmedia'da canlı yayın, röportaj, soru, hikâye ve videolar yayınlamaktadır. YouTube'a 2010 yılında katılmıştır (<https://www.YouTube.com/user/FanpageMedia/about>).

Ciaopeople Medya Grubu'na ait olan ve Francesco Piccinini'nin yönettiği Fanpage.it online iletişim aracı Nefret Dili Üzerine Medya İçeriği Analizi Ulusal Rapor – İtalya isimli (Palazzetti, Liuti, Ferilli, & Zavarrone, 2017) isimli çalışmada incelenen 5 İtalyan ulusal gazetesinden biri olmuştur. Çalışmanın sonucunda gazete editörlerinin izleyici yorumlarındaki çok ağır bir dile bile denetleme aracı / yönetici uygulamadığı gözlenmiştir. Bu çalışmada ayrıca online gazetelerin yorum kısmındaki tartışmaları uygun şekilde yürütecek aktif ya da proaktif denetleme aracı (yönetici) saptanmamıştır. Araştırmacılar konuşmaların tonunu değiştirerek aşırı uçtaki yorumları azaltmada bilinçli ve nesnel müdahalelerin etkisinden söz etmektedirler. Fanpage.it gazetesinin YouTube videosuna yapılan yorumlarda da nefret söylemi içeren yorumlar, bu yorumların altında da uygun olmayan ses tonuyla yapılmış tartışmalar olduğu gözlenmektedir.

Erişim Tarihi: 19/12/2017 Yükleme Tarihi: 27/03/2017

Şekil Erişim tarihi: 15/05/2018

İzlenme Sayısı: 876,527 Yorum Sayısı: 6875

Süre: 15,41 dk Yayın durumu: Halen yayındadır. (14/02/2018)

Lisans Türü: Standard YouTube Türü: News & Politics

İçerik: Video sunucunun anlatımıyla başlar. Fonda İtalya'ya özgü bir müzik vardır. Önce göçmenler toplama merkezine götürülmek üzere otobüslere bindirilirler. Seslendirmen onlara günlük 35 Euro ödeme yapıldığını, ücretsiz Wifi'si olan telefonlar verildiğini, bu telefonlarla İŞİD temsilcileriyle göçmenlerin görüşmeler yaptığını söyler. Bacağı kırık bir kişiye bacağının nasıl kırıldığı sorulduğunda futbol oynarken kırıldığını söyler. Sunucu gerçeklerin aslında gösterilenlerden farklı olduğunu söyler. Toplama ve konsantrasyon kamplarına götürülme görüntüleri sırasında havanın soğuk olmasına rağmen göçmenlerin rahat ve sıcak bir ortamda yaşadıklarını belirtir. Kamp görevlilerinin göçmenlerle görüntüleri ve röportajlarına yer verilir. Kamp görevlileri güler yüzlüdür. Gambialı politik göçmenlerden biri ile röportaj yapılır. Orada politik nedenlerden ötürü can güvenliği ile ilgili yaşadığı problemleri anlatır (işkenceler, ölüm tehditleri vb.). Göç edenlere ellerindeki telefonla ne yaptıkları sorulduğunda bir tanesi İngilizce olarak İtalyanca kelimelerin çevirilerine baktığını, diğeri Gambiya'daki arkadaşlarıyla konuştuğunu söyler. Sonraki görüntülerde İtalyan gönüllülerin ve göçmenlerin birlikte bir yemek organizasyonu yer alır. Senegalli bir göçmenden kaçış hikâyesi dinlenir. Göçmenlerin günlük yaşam görüntülerinden sonra akşam olduğunda kimisinin futbol oynaması, kimisinin telefonda konuşması, kimisinin selfie çekmesi ekrana getirilir. Bacağı kırık göçmenle röportaj yapılır. Röportaj sırasında kamp görevlileriyle iyi bir iletişim ortamı göze çarpmaktadır.18 yaşındadır, uzun zaman önce anne babasını kaybettiğini, kendisinin de o hayattan kurtulmak için ölmek istediğini söyler. Annesini bir kez görme şansı olsaydı onu çok sevdiğini söylemek istediğini belirtir. Onu sattıklarını söyler ve gözyaşlarına engel olamaz. Kamp çalışanları ona karşı şefkatli davranışlar içerisindedir.

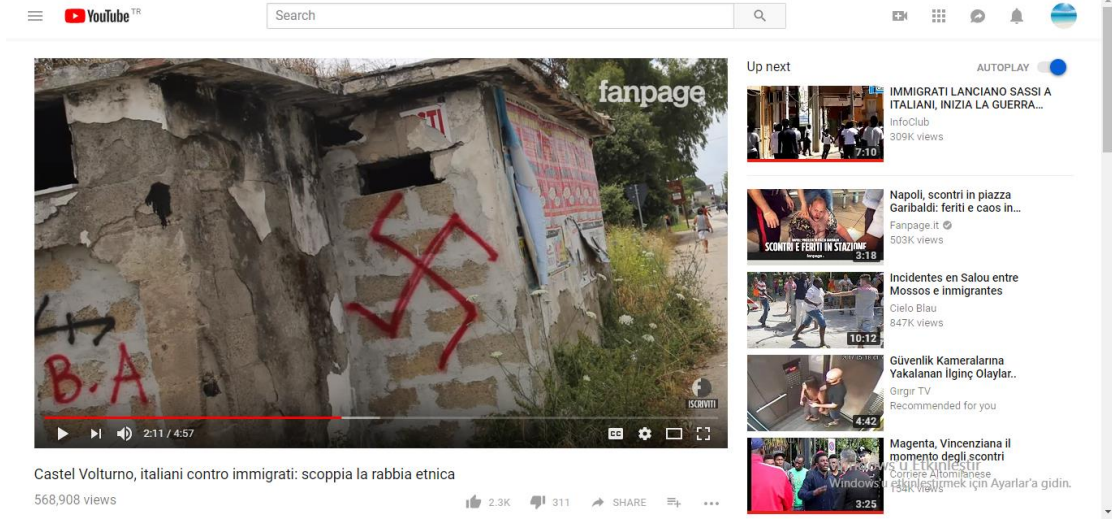
Nefret Söylemi Oranı: %50

Bu videoya yapılan yorumlardan nefret söylemi barındıranlarda küfür ve cinsiyet temelli nefret söylemi oranı % 40 ve yabancı ve göçmen temelli nefret söylemi oranı %80'dir. Siyaset temelli nefret söylemi içerme oranı % 20, engelliler ve çeşitli hastalıklar temelli nefret söylemi oranı % 10 ve türçülük kullanılarak yapılan nefretli ifade oranı % 20'dir. "Maymunlar" ifadesi Afrikalıları yönelik olarak kullanılan bir nefret söylemi ifadesidir. Örneğin "ama ne diyorsunuz onları ülkelerine yollayın maymunlar." yorumu türçülük temelli bir nefret söylemidir.

"Göçmenlerin neden her zaman elinde bir telefon var? (mülteciler hakkında aldatmacalara verilen tüm cevaplar)" isimli videonun yorumlarda nefret söylemi barındırma ihtimali yüksektir. Video başlığı göçmenler çalışmıyor, ellerinde sürekli telefonla uğraşıyorlar çağrışımı yapmaktadır. Halbuki video içeriği empati duymaya yöneliktir. İzleyicilerin sadece başlığa bakma ihtimali olduğu gibi videonun da tamamını izlemiş olma ihtimali bulunmaktadır. Dolayısıyla nefret söylemi oranının yarı yarıya olmasının nedeni başlık ve içerik farkı olması etken olabilir.

4. 2. Şiddetle İlişkilendirilen Göçmenler ve Türçülük

Şekil 7: 2. Videodan Bir Görüntü: Castel Volturno, İtalyanlar göçmenlere karşı: etnik öfke ortaya çıktı



Başlık: Castel Volturno, İtalyanlar göçmenlere karşı: etnik öfke ortaya çıktı⁷⁶

İçerik: “İki şaşkın göçmen bir gaz şişesini çalma sırasında, onları iki özel güvenlik çalışanı durdurmaya çalışır, başkaları kurtarmaya gider ve İtalyanlar kendilerini

⁷⁶ Yükleyen Kişi/Kuruluş: Fanpage.it

Fanpage.it YouTube kanalında kendisini bağımsız, sosyal, katılımcı bir gazete olarak tanımlamaktadır. Youmedia’da canlı yayın, röportaj, soru, hikaye ve videolar yayınlamaktadır. YouTube’a 2010 yılında katılmıştır (Fanpage.it Youtube, tarih yok). Ciaopeople Medya Grubu’na ait olan ve Francesco Piccinini’nin yönettiği Fanpage.it online iletişim aracı Nefret Dili Üzerine Medya İçeriği Analizi Ulusal Rapor – İtalya isimli (Palazzetti, Liuti, Ferilli, & Zavarrone, 2017) isimli çalışmada incelenen 5 İtalyan ulusal gazetesinden biri olmuştur. Çalışmanın sonucunda gazete editörlerinin izleyici yorumlarındaki çok ağır bir dile bile denetleme aracı / yönetici uygulamadığı gözlenmiştir. Bu çalışmada ayrıca online gazetelerin yorum kısmındaki tartışmaları uygun şekilde yürütecek aktif ya da proaktif denetleme aracı (yönetici) saptanmamıştır. Araştırmacılar konuşmaların tonunu değiştirerek aşırı uçtaki yorumları azaltmada bilinçli ve nesnel müdahalelerin etkisinden söz etmektedirler. Fanpage.it gazetesinin Youtube videosuna yapılan yorumlarda da nefret söylemi içeren yorumlar, bu yorumların altında da uygun olmayan ses tonuyla yapılmış tartışmalar olduğu gözlenmektedir.

Erişim Tarihi: 05/01/2018 Yükleme Tarihi: 15/07/2014

Şekil Erişim Tarihi: 15/05/2018

İzlenme Sayısı: Yorum Sayısı: 1431 Süre: 4,57

Yayın durumu: Video yayındadır. (14/02/2018) Türü: Standard Türü: News & Politics

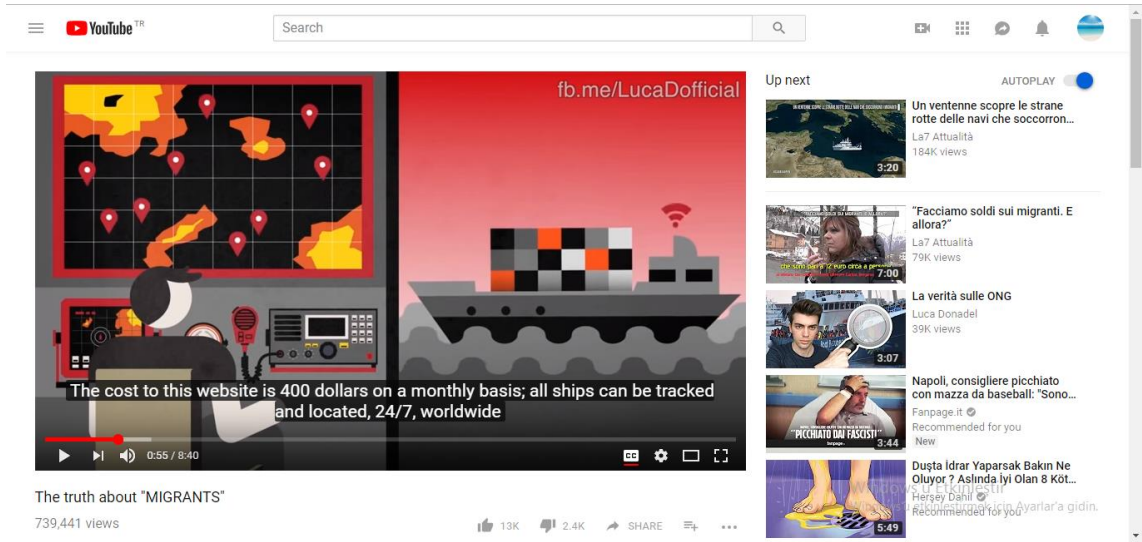
kurtarmak için hırsızların bacaklarına kurşun sıkar. Bir avuç göçmen tepki veriyor, denetim ajansının merkezini ve yukarıdaki evi kuşatıyor: Her şeyi, hatta arabaları ateşleyerek evdeki aileyi öldürmekle tehdit ediyor. Castel Volturno Belediye Başkanı Dimitri Russo, "Bu, haftalarca artan gerginlik kavanozunun taşan damlası" der. İtalyan ve göçmen topluluğu, bütün gün süren protesto gösterileri ile sokakları işgal eder. Bir saatlik müzakerelerin ardından belirgin bir sakinliğe dönülür." (Video açıklaması) Görüntülerde yangın çıkmış bir ev, yanmış araba, yollarda taş, poşetler bulunmaktadır. Nefret söylemi ifadeleri olarak Nazi işaretleri, "zenciler", "hayvanlar" gibi ifadeler yer almaktadır. Ağlayan İtalyan bir kadın, durumdan şikâyetlerini dile getiren İtalyan erkekler dinlendikten sonra yüzlerinde arbede sırasında yaralanma olan Afrikalı birkaç göçmenin şikâyeti dinlenir.

Nefret Söylemi Oranı: % 40

Bu videoya yapılan yorumlardan nefret söylemi barındıranlarda küfür ve cinsiyet temelli nefret söylemi oranı % 13 ve yabancı ve göçmenlere yönelik nefret söylemi oranı % 88'dir. Çeşitli hastalıklar temelli nefret söylemi ifadesine "Salaklar" sözcüğünün mentalist bir anlam taşımasından dolayı yer verilmiştir. Engelliler ve çeşitli hastalıklar temelli nefret söylemi oranı % 38'dir. Ayrıca Afrikalılara yönelik olarak kullanılan "Maymunlar" nefretli ifadesinin yorumlarda birden fazla yer alması dikkat çekmektedir. Türcülük Temelli Nefret Söylemi Oranı % 50'dir.

4. 3. Göçmenlere Yönelik Nefretin Az Olduğu Yorumlar

Şekil 8: 3. Videodan Bir Görüntü: The truth about "MIGRANTS"



Başlık: The truth about "MIGRANTS"⁷⁷

İçerik: Sınır Tanımayan Doktorlar, MOAS, Deniz Seyri ve diğerleri gibi 2014 İtalyan Sahil Güvenlik yan yana olan bazı STK'ların operasyonları üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda Donadel, AIS'li tüm tekneleri takip eden Marinetraffic.com sitesine dayanarak Libya ve İtalya arasında çatışan bazı teknelerin izini sürer. Haritalar üzerinde açıklama yapan Donadel, "Tunus tarafından onaylanan Birleşmiş

⁷⁷ Yükleyen Kişi/Kuruluş: Luca Donadel

Luca Donadel 24,564 takipçisi olan 24 yaşında bir video blog yazarı ve iletişim bilimleri öğrencisidir. YouTube'a 2016 yılında katılmıştır. Lucadonadel.it isimli web sitesinde ve diğer sosyal medya platformlarında da eleştirel tarzda makaleleri, videoları, röportajları yer almaktadır. Erişim Tarihi: 02/01/2018 Yükleme Tarihi: 05/03/2017 İzlenme Sayısı: Yorum Sayısı:

Şekil Erişim Tarihi: 150/05/2018

Süre: 1,32 dk Yayın durumu: Halen yayındadır. (14/02/2018)

Lisans Türü: Standard YouTube License Türü: News & Politics

Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesine göre, uluslararası sularda kurtarılan insanlar, en yakın güvenli limana getirilmelidir. Bu liman kurtarma faaliyetlerinin neredeyse tamamının yapıldığı bölgeden yaklaşık 90 deniz mili olan Tunus olmalıdır." iddiasında bulunur. Göçmenler neden kıyıda 10 kilometre uzaktayken İtalya'ya getiriliyor" sorusunun yanıtına göçmenler için gizli bir ticari sır (insan kaçakçılığı ticareti) olması ihtimalini vermektedir.

Nefret Söylemi Oranı: % 15

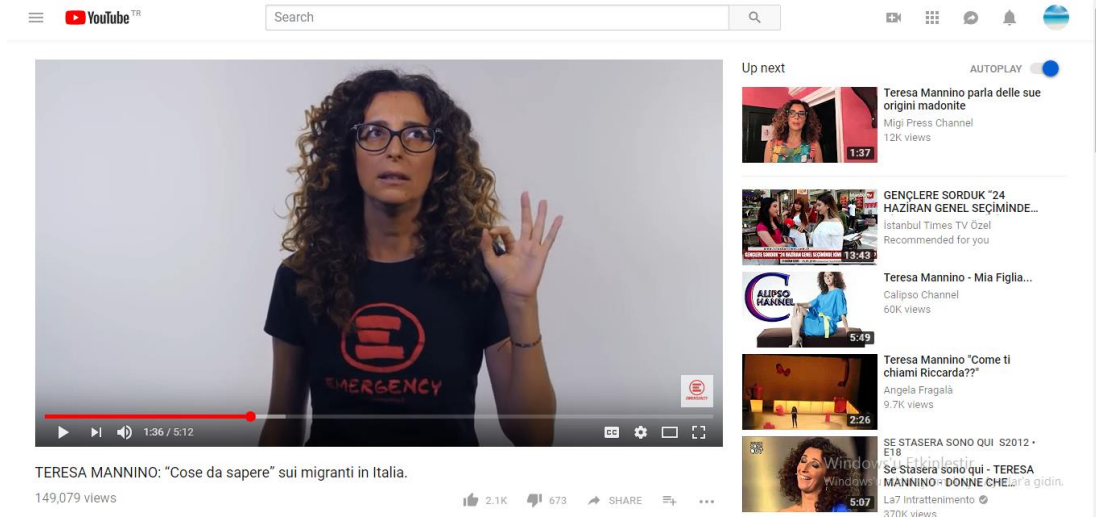
Bu videoya yapılan yorumlardan nefret söylemi barındıranlarda küfür ve cinsiyet temelli nefret söylemi oranı % 33 ve yabancı ve göçmenlere yönelik nefret söylemi oranı % 67'dir. İnanç ve engelliler temelli nefret söylemi oranı % 33'dir.

Göçmenler hakkında gerçekler isimli videoda nefret söyleminin az olması video başlığının nötr olması ve içeriğinde göçmenlerden ziyade üçüncü tarafların etkisinin bulunması nedenine dayanabilmektedir. "Ana konunun dışında soru: rotalarını görüntülemek için deniz trafiği sitesine erişimi satın aldınız mı? Ve Mario Giordano videoda ısrarlı olarak yaptığın reklamlar için sana ödeme yapar mı? Lütfen mültecileri karşılayan profesyonellerin, sizin gösterdiğiniz şekilde olumsuz bir anlam taşımadığını belirtir misiniz? Ekstra nakit ile daha iyi bir yaşam için umut vaatleriyle hayatını tehlikeye atarak savaş veya diktatörlük altında bir ülkeden gelip mülteci olmanız gerekmez." ve "SEN(SİZ) GEORGE SOROS VE BİRLEŞMİŞ MİLLETİ TEYİT EDEBİLİRİSİN(İZ)" yorumları buna örnek gösterilebilir.

Bu videodaki yorumlarda ayrıca nefret söyleminden ziyade ayrımcı söyleme örnek olabilecek fakat aynı zamanda ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilebilecek ifadeler yer almaktadır. Örneğin; “Dağılan bir İtalya ...” ve “Ne yazık ki, akıl yürütmen doğrusal ve onaylanamaz, güncel medyanın aksine, ciddi veri ve araştırmaya dayanıyor. Kullandığın kaynaklardan bahsetmeyi unutma; çünkü bunlar, desteklediğin şeyin aynasıdır (aslında kaynaklarda sıklıkla bahsedilmemektedir, bazen eserin yazarı, havadan gelen söylemler tarafından bildirilmemektedir). "Göçmenler uyuşturucudan daha fazla para kazanıyor", gerçek budur.”

4. 4. Göçmenlere Yönelik Nefretin Olmadığı Yorumlar

Şekil 9: 4. Videodan Bir Görüntü



Başlık: TERESA MANNINO: İtalya'daki göçmenler hakkında "Öğrenilmesi

gereken şeyler".⁷⁸

⁷⁸ Yükleyen Kişi/Kuruluş: EMERGENCY

Yükleyen Kişi Kuruluş Hakkında Kısa Bilgi: Bu videoyu Emergency (Acil Durum) isimli sivil toplum kuruluşu yayınlamıştır. Emergency 1994 yılında İtalya'da kurulmuştur ancak dünyanın 7 ülkesinde temsilciliği vardır. Bağımsız ve nötr bir kuruluş olup savaş, yoksulluk mağdurlarına tıbbi destek veren bugüne kadar 18 ülkede 9 milyon kişiye sağlık hizmeti vermiş bir sivil toplum örgütüdür. Afganistan, Irak, İtalya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Sierra Leone, Sudan'da hastanelerde, ilk yardım yerlerinde, sağlık merkezlerinde, pediatrik merkezlerde, rehabilitasyon merkezlerinde, doğum merkezlerinde ve klinik/mobil kliniklerde ücretsiz bakım hizmeti sunmaktadırlar (Progetti / Emergency, tarih yok). Youtube'daki kanallarında her insan önemlidir sloganı yer almaktadır ve insan onurunu tanımanın ırkçılık ve ilgisizliğe karşı panzeri olduğu belirtilmektedir. Youtube kanallarındaki videolar genellikle savaş, yoksulluk gibi nedenlerle ülkesinden zorla yerinden edilmiş insanlarla empati kurulmasına yönelik içeriklerden oluşmaktadır. (EMERGENCY, tarih yok) Sınır tanımayan doktorlar sivil toplum kuruluşu ile benzerlik göstermektedir.

Videoyu sunan Teresa Mannino bir İtalyan komedyen, oyuncu ve TV sunucusudur. (Teresa Mannino - biyografi, tarih yok)

Erişim Tarihi: 09/01/2018 Yükleme Tarihi: 26/10/2016

Şekil Erişim Tarihi: 15/05/2018

İçerik: “Teresa Mannino, İtalya'daki göçmenlerle ilgili en yaygın kalıplaşmış (klişe) örnekleri listeliyor. Klişeler 20 Ekim'de "İSTİSNA DIŞI" olarak ele alınmıştır. Haklar herkes için geçerli midir? " 23.000 lise öğrencisi ve öğretmeni için Acil Durum etkinliği, Milano'daki Piccolo Studio Melato ve doğrudan uyduda bağlı 105 sinemaya kaydoldu ve katıldı.” (Video açıklaması)

Nefret Söylemi Oranı: % 0

Bu videodaki en iyi yorum olan 20 yorum içerisinde hiçbirinde nefret söylemi barındıran ifadeler rastlanmamıştır. Yorumlarda “zenci”, “maymunlar” veya küfür içeren nefretli ifadelerden ziyade “Beyazlar”, “Afrikalılar” gibi ayrımcı olabilecek ifadeler rastlanmıştır.

“TERESA MANNINO: İtalya'daki göçmenler hakkında gerçekler "Öğrenilmesi gereken şeyler" İsimli video başlık olarak nötrdür. Bu video göçmenlere ve savaş bölgelerindeki insanlara tıbbi yardım sağlayan “Emergency” isimli bir sivil toplum kuruluşu tarafından yayınlanmaktadır.

Yorumlarda göçmenlere yönelik empatik ifadeler rastlanılmıştır. “Tanrım, yorumlarda ne kadar cehalet var. Bu iğrenç. Güzel video, bunu sınıf arkadaşlarımıza göstereceğim çünkü bu kalıplaşmışlıklara inanıyorlar Mantığını bile düşünemezsin...”, “35 avronun çoğunun Avrupa fonlarından oluştuğunu eklerim”, “Büyük Teresa!”, ve “Efsanevi” yorumları empatik ifadeler örnek gösterilebilir.

İzlenme Sayısı: 133476 Yorum Sayısı: 68 Süre: 5,12 Yayın durumu: Video yayındadır. (14/02/2018) Lisans Türü: Standard YouTube License Türü: Nonprofits & Activism

4.5. İtalya'daki Göç etmiş Kişilere Yönelik Youtube Yorumlarında Söylem

1. 17 video başlığındaki nefret Söylemi oranı ortalaması: % 35

2. Yorumlardaki nefret söylemi oranı ortalaması: % 26,5

3. Video yorumlarında nefret söylemi içeren ifadelerin içerisinde kategorilere ayrıldığında % 59 yabancı ve göçmen düşmanlığı barındıran ve çağrıştıran ifadeler rastlanmıştır. Nefret söylemi içeren yorumların ortalama % 21'inde küfür ve cinsiyetçi ifadeler bulunmuştur.

Video çalışmasında “salak”, “manyak” “geri zekâlı”, ve “aptal” gibi mentalist ifadeler ve “sakat”, “özürlü” gibi engellileri aşağılayan ifadelerin yer aldığı nefretli yorumların oranı ortalaması % 12'dur. Afrikalılarla ilişkilendirilen “Maymunlar” nefret sözcüğü işe hayvanları hedef alan bir nefret türü olarak göze çarpmaktadır. Genel anlamda türçülük temelli oranın Türkçe yorumlardakinden daha fazla olmasında “Maymunlar” ifadesinin kullanmasında etkisi bulunmaktadır. İtalyanca yorumlarda ayrımcı söylemlerin bulunduğu yorumlarda “biz”-“onlar”, “Afrikalılar”-“Avrupalılar/İtalyanlar/Beyazlar” gibi ayrımcı ifadeler rastlanmıştır. Çalışmanın kapsamının ayrımcı söylemi kapsamamasından dolayı sadece nefret söylemi konusunda detayla bir analiz çalışması yapılmıştır.

4. Video yükleyen kullanıcılarla ilgili yapılan bir sınıflandırmaya göre videoların % 71'i medya kuruluşları (haber ajansı, televizyon kuruluşu ya da internet gazetesi vb.), % 12'si bireysel kullanıcılar ve % 12'si de STK'lar, 1 tanesi de (% 0,6) bir siyasi partiyi destekleyen YouTube hesabı tarafından yüklenmiştir.

5. Türkçe yorumlarda olduğu gibi Stuart Hall'ün kodlama ve kod açımı teorisinde olduğu gibi okuyucuların egemen, muhalif ve müzakereci yorumlar gözlenmiştir. Fakat yine çalışmanın sınırları doğrultusunda Hall'ün bu üç yorum şeklinin referans alındığı detaylı bir analiz yoluna gidilmemiştir.

6. Tıpkı Türkçe yorumlarda olduğu gibi İtalyanca yorumlarda da videoyu yükleyen kullanıcının kendiliğinden veya gelen şikâyetler üzerine nefret söylemi içeren veya içermeyen yorumları silmiş olma ihtimali bulunmaktadır.

SONUÇ

“İtalya ve Türkiye’ye Göç Etmiş İnsanlarla İlgili YouTube Video Yorumlarında Nefret Söylemi: Karşılaştırmalı Bir Analiz” isimli tezde Türkiye ve İtalya’da konuyla ilgili daha önce yapılmış onaltı çalışmadaki bulgular incelenmiştir. Göç etmiş kişilerle ilgili olarak literatürde taranan Türkçe, İngilizce ve İtalyanca çalışmalardan neredeyse tamamında göç etmiş kişilere yönelik bir nefret söyleminin olduğu saptanmaktadır. Bu çalışmalar rapor, yüksek lisans tezi veya makale türlerinde olup nicelik ve nitelik analizleri bakımından kategorilere ayrılarak nefret söylemi oranları, temsil şekilleri ve kullanılan dil analiz edilmektedir. Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında 2014 senesinden önce Suriye’den göç edenlerle ilgili YouTube videoları ve basında çıkan haberlerin sayısının belirgin şekilde az olduğu görülmektedir. Medyadaki “göç eden insanlarla” ilgili gündemin izleyicilerin gündemini etkilemesi gibi medyadaki olumsuz temsil ve dilin de izleyicilerin yorumlarını etkilemesi mümkündür. Türkiye’de Suriyeli göç etmiş kişi sayısının fazla olmasından dolayı göçmen ve yabancılara yönelik nefret söylemi çalışmalarının başında Suriyeliler hedef grup haline gelmektedir. İtalya’da ise çalışmaların çoğunda göçmenler Afrikalılarla ve son yıllarda Müslümanlarla da ilişkilendirilmektedir. Literatür taramasında incelenen çalışmalarda yöntemler farklı olsa bile iki ülkedeki çalışmaların çoğunda göçmenlere yönelik nefret söyleminin geleneksel ve sosyal medya platformlarında yaygın şekilde olduğu iddia edilmektedir.

Türkiye ve İtalya arasında göçmen meselesi bakımından bir kıyaslama yapmak gerekirse Türkiye’de göç edenler konusunda doğrudan Suriyelilerin hedef alındığı, İtalya’ya ise son yıllarda özellikle Müslüman ülkelerden gelen göç eden sayısının artması

nedeniyle göçmenlerin terör ve Müslümanlıkla (islamafofi) ilişkilendirildiği anlaşılmaktadır. Her iki ülkedeki nefret söylemi içeren içeriklerde göç edenler ekonomik ve toplumsal tehdit olarak görülmektedir ve hükümet/devlet politikaları eleştirilmektedir.

Sosyal Medya, YouTube ve Nefret Söylemi ilişkisinin ele alındığı bölümde öncelikli olarak nefret söyleminin medya ile ilişkisi incelenmiştir. Ardından sosyal medya ile geleneksel medya karşılaştırılıp sosyal medyanın daha etkileşimli, kullanıcıların içerik üretip paylaşmasına olanak veren bir mecra olduğu ortaya çıkmıştır. Bir yandan da geleneksel medyanın içerikleri paylaşmada daha kontrollü bir yapısının bulunduğu, zaman ve uzam konusunda daha kısıtlı olduğu anlaşılmıştır. Özellikle kullanıcı tarafından üretilmiş içeriklerin sosyal medyada anonimliğin de etkisiyle nefret söyleminin üretilip yeniden üretilmesine katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. İnternet teknolojileri her ne kadar ifade özgürlüğüne hizmet etse de tıpkı “kötü paranın iyi parayı kovması” yasasındaki gibi “nefret söylemlerinin” ifade özgürlüğünü azalttığı ya da yok ettiği çeşitli örneklerle savunulmuştur. YouTube’da anonimlik özelliğinin bulunması ve diğer sosyal ağlar gibi arkadaşlık teması üzerine değil video paylaşımına yönelik bir platform olması nedeniyle daha çok nefret söylemi bulundurabildiği saptanmıştır. Zira insanların, tanıdıklarının buldukları ortamlarda görüşlerini aktarırken daha uygun içerikli ifadeleri tercih ederek dikkatli olabilecekleri daha önceki çalışmalar referans alınarak da iddia edilmiştir.

Reklam gelirleri elde eden ve video yükleyen YouTuberların gelir elde edebilmesine olarak tanıyan bir Google iştiraki olan YouTube, reklam verenlerin şiddet ve nefret içerikli görüntüleri destekler imajı vermemek için reklamlarını çekmesini takiben reklam dostu içerik modelini geliştirmiştir. Reklam alabilmek içerik paylaşan bazı

kullanıcılar için önem taşıdığı için şiddet ve nefret söylemi içermeyen içeriklere dikkat etme ihtimalleri yüksektir. Ancak reklam kaygısı olmayan kullanıcılar için reklam dostu olmayan içerikler de YouTube'da dolaşmaya devam etmektedir. Özet olarak bir sosyal medya platformu olan YouTube birtakım özellikleri ile en çok da anonimlik yapısı ile nefret söylemini barındırmaya elverişli bir mecradır.

Nefret söylemi ve suçunun kavramsal olarak incelendiği bölümde, bir duygu olan nefretin söylem ve daha ötesindeki şiddet, suç ve soykırım gibi üst basamaklara dönüşmesinin önemine değinilmiştir. Dünyadaki pek çok savaşın ve soykırımın en temel sebebi olarak nefret söylemini gösteren bu piramit nefret etmenin ve bunu dile getirmenin adım adım büyüyen tehlikelerini özetlemektedir. Bu bölümde nefret söylemi ve suçunun ne olduğu, türleri, ifade özgürlüğü ile ilişkisi alınmıştır.

Zaman zaman ifade özgürlüğü hakkı ile karıştırılan veya mahkemelere ifade özgürlüğü kapsamında söylenildiği temyiz edilen nefret söylemi vakaları özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarında görüldüğü üzere ifade özgürlüğü kapsamına girmemektedir. Nefretli konuşmalar ifade özgürlüğüyle çelişen, ifade özgürlüğünün kendisine zararı dokunabilecek söylemler olarak görülmektedir.

YouTube mediasındaki izleyici yorumlarında nefret söylemi analizi oluşturduğu için özellikle nefretin söylem boyutu nefret suçundan daha ağırlıklı olarak ele alınmıştır. Nefret suçu kavramına tıpkı nefret piramidinin en üstteki soykırım basamağından bir önceki basamakta yer alması, bir diğer anlamda söylemin eylemsel sonuçlarından biri

olması nedeniyle yer verilmiştir. Kaldı ki zaman zaman nefret içeren konuşmaların da nefret suçu özellikleri barındırdığı anlaşılmaktadır.

“Göç Sorunu Bağlamında İki Akdeniz Ülkesini Karşılaştırma” isimli bölümde Türkiye ve İtalya; göçmen/göç etmiş kişi barındırma konusu, göçmenler üzerine genel bilgi, göçmen karşıtlığı ve nefret söylemleri konusunda karşılaştırma yapılarak ele alınmıştır. İtalya ve Türkiye kendilerinden daha gelişmiş ülkelere 1960 ve 1970’lerde göç vermeye başlamıştır. İtalya 1990’larda göçmenleri çeken bir ülke haline gelmiş iken, 2011 yılında Libya ve diğer Arap Baharı yaşanan ülkelerden göç eden insanların İtalya’yı hem hedef hem transit ülke olarak tercih etmesiyle göç dalgasına maruz kalmıştır. Türkiye ise 2011 senesinde Suriye’de patlak veren iç savaştan sonra ülkesinden kaçan Suriyelilere ev sahipliği yapmaya başlamıştır. 2017 yılı itibariyle İtalya’da yaşayan göçmen sayısı toplam nüfusun yaklaşık % 8’ini oluşturmakta (Scaramella, 2016), Türkiye’de ise sadece Suriyeli göç eden kişiler nüfusun yaklaşık % 4,5’ini oluşturmaktadır. Türkiye’de bu oran diğer ülkelerden göç etmiş kişilerle birlikte % 5’e ulaşmaktadır. İtalya’da Bakanlar Kuruluna bağlı bir kamu kuruluşu olan Eşit Muamelenin Teşvik Edilmesi ve Irk veya Etnik Kökene Dayalı Ayrımcılığın Kaldırılması Bürosu’nun destek olduğu yaklaşık 300 sivil toplum kuruluşu bulunurken Türkiye’de nefret söylemi üzerine bir literatür taraması yapıldığında çok az sayıda sivil toplum örgütüne rastlanılmıştır.⁷⁹

Google Şeffaflık Raporundan oluşturulan tabloya göre İtalya ve Türkiye’de resmi merciler en çok iftira gerekçesiyle (Türkiye % 55, İtalya % 50) içerik kaldırma talebinde

⁷⁹ Bu sivil toplum örgütleri, Hrant Dink Vakfı, Açık Toplum Vakfı, Sosyal Değişim Derneği, Kaos GL Derneği, Uluslar arası Mülteci Hakları Derneği gibi derneklerdir.

Söylemi” isimli bölümlerde konuyla ilgili YouTube yorumlarında içeriksel bir nefret söylemi analizi yapılmıştır. Göç etmiş kişilerle ilgili İtalya’daki YouTube videolarına yapılmış yorumlardaki nefret söylemi analizinde ilk 17 sıradaki video başlığından % 35’u nefret söylemi ifadesi ya da çağrışımı barındırırken Türkiye’deki ilk 30 sıradaki video başlığında % 83’ü nefret söylemi ifadesi ya da çağrışımı yer almaktadır. İtalya’daki YouTube videolarına yapılmış yorumlardaki nefret söylemi oranı % 26 iken, Türkiye’deki videolara yapılmış yorumlardaki nefret söylemi oranı % 59’dur. İtalya’daki nefret söylemli ifadelerin % 59’u yabancı ve göçmen düşmanlığı temeline dayanmaktadır. % 21’i ise cinsiyetçi ifade barındırmaktadır. Cinsiyetçi ifadelerden kastedilen küfürler ve eşcinselleri aşağılamak amacıyla kullanılan hakaret sözcükleridir. Türkiye’deki videoların altındaki yorumlarda küfürlü (cinsiyetçi temele dayanan) ve yabancı ve göçmen düşmanlığı barındıran ifade oranı % 80’den fazladır. İtalya’daki “TERESA MANNINO: İtalya’daki göçmenler hakkında "Öğrenilmesi gereken şeyler" isimli videoda hiçbir nefret söylemine rastlanmamıştır. Bu durum video içeriğinin göçmenlerle empati kurmaya yönelik olmasından kaynaklandığı gibi videoyu yükleyen Emergency isimli sivil toplum örgütünün nefret söylemi barındıran yorumları silmiş olmasından da kaynaklanabilir. Çünkü YouTube’daki videoları yükleyen kullanıcıların yorumları şikâyet üzerine ya da kendiliklerinden silme olanakları bulunmaktadır.

Çalışmamızın konusu nicel bir içerik analizi yapmak olduğu için video yükleyen kuruluş ya da kişilerle görüşüp nefret içeren ifadeler konusundaki davranışlarını incelemek kapsam dışında tutulmuştur. Böylesi bir araştırma ileride başka bir çalışmanın konusu olabilecektir. Benzer şekilde Türkçe ve İtalyanca YouTube videolarını çeken ya

da yükleyen kullanıcılara yönelik olarak bir sınıflandırma yapıldığında görülmektedir ki İtalya'daki videoların neredeyse tamamının medya kuruluşları ya da kurumsal organizasyonlar tarafından paylaşılmaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de çeken/paylaşan kullanıcıların neredeyse yarısı medya kuruluşudur. Göçmenler ve nefret söylemiyle ilişkilendirilen videoların yükleyicileri ya da çeken kullanıcılar yine yukarıda gelecekte yapılacak bir araştırmanın konusunu oluşturabilecektir.

Çalışmanın hipotezlerinin doğrulanması açısından bakıldığında bütün hipotezlerin geçerli olduğu ortaya çıkmıştır. İtalya ve Türkiye'de YouTube'daki video yorumlarında göçmenlere yönelik nefret söylemi oranında ve derecesinde fark bulunabilmektedir. Başlıklardaki oran İtalya % 35, Türkiye % 83'tür. Tıpkı başlıklarda olduğu gibi iki ülke arasında yorumlardaki nefret söylemi oranı açısından da; Türkiye % 59, İtalya % 26 oranında fark bulunmaktadır. Nefret söylemi derecesi bakımından çarpıcı olan sonuç nefretli ifadeler içinde İtalya'da yabancı ve göçmen temelli nefret söylemi % 55'ten fazla olmasına rağmen Türkiye'de hem yabancı ve göçmen temelli nefret söylemi hem de cinsiyet temelli söylem % 85'ten fazladır. Yani Türkiye'deki nefretli yorumların neredeyse tamamı küfür içermektedir. Konuyla ilgili İtalya'daki yorumlar Türkiye'dekilere göre daha fazla cümleden oluşmaktadır. İtalyanca yorumların daha çok açıklama, neden ve bilgiye dayalı oldukları gözlenmiştir. Kullanılan dil bakımından hakaret, küfür ve ırkçı söylemlerin yerine ayrımcı ifadeye yakın yorumlar olsa bile bunları ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. Çalışmada ayrımcı ifadelere dikkat çekici oranda rastlanılmış olmasına rağmen çalışmanın kapsamı sadece nefret söylemi analizi olduğu için ayrımcı ifadelerle ilgili detaylı bir analiz yoluna gidilmemiştir.

Çalışmada nefretli yorumların içinde küfür olması ve homofobik argo ve hakaret ifadeleri cinsiyetçi ve cinsel yönelim temelli kategoride, siyasilere yönelik nefretli ifadeler kullanılması siyaset temelli kategoride, göçmenlere yönelik olanlar göçmen ve yabancı temelli kategoride (Suriyeliler, Zenciler, onlar...), din ve inanç yönünden kullanılanlar (Sünni, Müslüman vb.), hayvan isimleriyle yapılan hakaretler (maymunlar, hayvanlar vb.) ve mentalist (aptal, salak vb.), engelliler ve çeşitli hastalıklardan nefret ederek kullanılan aşağılama ifadeleri ve hakaretler incelenmiş ve sınıflara ayrılmıştır. Böylesi bir kategorilendirmede Mutlu Binark ve Tuğrul Çomu'nun⁸² nefret söylemi türleri referans alınmıştır. Ancak bu tür sınıflandırmasına çalışmada ortaya çıkan ihtiyaç nedeniyle türçülük temelli nefret söylemi kategorisi eklenmiştir. Özellikle İtalyanca yorumlarda Afrikalı göçmenlere yönelik olarak kullanılan "Maymunlar" nitelemesi bu ihtiyacı doğurmuştur. Ayrıca Türkçe yorumlardaki nefretli yorumlar içinde küfür oranı o kadar yüksektir ki, homofobik nefretli ifadelerin yok denecek kadar az olmasından dolayı bu iki kategori tek bir çatı altında birleştirilmiştir.

Çalışmanın alt hipotezi olan Youtube'taki anonimlik ve insanların birbirlerini tanınamalarının Facebook ya da Instagram gibi arkadaşlık temalı sosyal ağlarda ya da yüz yüze ortamlarda sergileyemedikleri nefret söylemini daha fazla sergiledikleri hipotezi de literatürdeki örneklerle doğrulanmaktadır. Ancak yine de anonim olursa bile video sahiplerinin ya da YouTube'un kendisinin uygun olmayan içerikleri filtreleyip engelleyebilme ya da silebilme olanakları ile yasal uygulamalar böylesi yorumların azalmasında etkilidir. Çalışmada İtalya'daki çeşitli kuruluşların Avrupa Birliği ile

⁸² (Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi, 2013, s. 209-210)

anlaşmalar çerçevesinde YouTube'un sahibi olan Google'la işbirliği içerisinde olması, nefret söylemiyle mücadele eden kuruluşların çok daha fazla olması gibi nedenlerle anonimliğin bile zaman zaman ifade özgürlüğünü aşan olanaklarını azaltmaktadır. Türkiye ise bir Avrupa Birliği ülkesi olmadığı için Google ile nefret söylemini engellemeye yönelik işbirlikleri bulunmamaktadır. Aslında ifade özgürlüğünün teşvik edilmesi için bir fırsat olan anonimlik olanağı yasal, idari ve teknik eksiklikler nedeniyle Türkiye'deki YouTube yorumlarında daha fazla nefret söylemine hizmet etmektedir.

Yukarıdaki farklılıklarda iki ülkenin barındırdığı göçmen sayısı, Türkiye'nin son yıllarda kısa bir zaman dilimi içinde çok sayıda göç eden kişi alması, Türkiye'de YouTube video içeriklerinin ve yorumlarının uygun olup olmadığıyla ilgili İtalya'daki kadar politika, düzenlemelerin ve denetimlerin olmayışı etkilidir. Zira video başlığı başta olmak üzere videoda kullanılan dil insanların nefret söylemi kurmasında ya da empati sağlamasında etkili olmaktadır. Ayrıca daha fazla kontrol ve şikâyet mekanizması da nefret söylemi de dâhil uygunsuz içeriklerin silinmesini veya engellenmesini sağlamaktadır. Bir Avrupa Birliği üye ülkesi olan İtalya'da nefret söylemi ve suçuyla mücadele eden çok sayıda kamu ve özel kurum bulunması da nefret söylemini azaltan unsurlardan biridir.

Türkiye'deki yorumlara nispeten çok daha az oranda nefret söylemi yer alsa da % 50 oranında nefret söylemi barındıran "Göçmenlerin neden her zaman elinde bir telefon var? (mülteciler hakkında aldatmacalara verilen tüm cevaplar)" isimli video empatik özellik taşısa bile başlığının nefret söylemi çağrışımı yapmasından ya da yükleyen kullanıcının nefretli ifadeleri silmemiş olmasından dolayı İtalya'daki yorumlar içinde en

yüksek nefret söylemi barındıran videodur. Bu durum bir video içeriği empatik olsa bile başlığından ya da kullanıcının müdahale etmemesinden dolayı daha az olsa bile nefretli ifade içerebileceğine örnektir. Söz konusu videodaki yorumların tersine TERESA MANNINO: İtalya'daki göçmenler hakkında "Öğrenilmesi gereken şeyler" isimli video da empatik bir dile sahiptir ancak yorumların hiç biri nefret söylemi barındırmamaktadır. Sadece ayrımcı söyleme yakın nitelendirilebilecek "beyazlar", "Afrikalılar" "onlar" "biz" sözcükleri vardır fakat bunlar yorumlarda ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilecek ölçüde kullanılmıştır. Ayrıca bu videonun sunucusu İtalya çapında tanınan ünlü komedyen ve televizyon sunucusu Teresa Mannino'dur. Bu video örneğindeki benzer şekilde Türkiye'de olduğu gibi İtalya'da da kamuoyunun tanıdığı ve sevdiği popüler kişilerden çeşitli kamu spotlarında yararlandığı görülmektedir. Rol-model ya da kamuoyu önderi olabilecek tanınmış kişilerin nefret söylemiyle mücadele de dahil olmak üzere çeşitli kampanyalarda etkili olabileceğinden varsayımıyla ilerideki akademik ya da sivil toplum çalışmalarında Türkiye'de de popüler ve beğenilen sanatçı, sunucu ve sporcu gibi kişiler kamu spotlarında görevlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun. (1994, 04 13). Ankara.
- Akgül, E. (2013, 10 26). *Nefret Söylemiyle Mücadelenin Yolu Sansür Değil - Elif Akgül - bianet*. Retrieved 01 02, 2017, from Bianet: <http://bianet.org/bianet/medya/150849-foldi-nefret-soylemi-gencleri-hedef-aliyor>
- Alexa Top 500 Global Sites*. (2017, 12). Retrieved 12 26, 2017, from <https://www.alexa.com/topsites>
- Ambrosini, M. (2011). Immigration in Italy: Between Economic Acceptance and. *Migration & Integration*, 175-192.
- Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı. (2009). Nefret Suçu Yasaları Pratik Kılavuz.
- Avrupa Komisyonu. (2017, 12 11). *turkey_syrian_crisis_tr.pdf*. Retrieved 12 26, 2017, from European Commission: http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/turkey_syrian_crisis_tr.pdf
- Aygül, E. (2013). Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği. Ankara.
- Bilge, R. (2016). Sosyal Medyada Nefret Söyleminin İnşası ve Nefret Suçlarına İlişkin Yasal Düzenlemeler. *Yeni Medya*, 1-14.
- Binark, M., & Çomu, T. (2013). Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi. In M. Çınar, *Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar* (pp. 199-216). İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Bindel, J. (2014, 1026). *The truth behind America's most famous gay-hate murder World News The Guardian*. Retrieved from The Guardian: <https://www.theguardian.com/world/2014/oct/26/the-truth-behind-americas-most-famous-gay-hate-murder-matthew-shepard>
- Combe, C., & Codreanu, T. (2016). Vlogging: a new channel for language learning and intercultural exchanges. In S. Papadima-Sophocleous, L. Bradley, & S. Thouëсны, *CALL communities and culture – short papers from EUROCALL 2016* (pp. 119-124). Dublin: Research-publishing.net.
- Cortese, A. (2006). *Opposing Hate Speech*. London: Praeger.

- Croteau, D., & Hoynes, W. (2002). *Media society : industries, images, and audiences*. Thousand Oaks: Pine Forge Press.
- Çelik, E. (2013). Nefret Söylemi İfade Özgürlüğünün Neresinde. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2).
- Çomu, T. (2012). Video Paylaşım Ağlarında Nefret Söylemi: Youtube Örneği. Ankara.
- Davenport, D. (2002, April). Anonymity on the internet: why the price may be too high. *Communications of the Acm*, 45(4), 33-35.
- Dijk, T. A. (2000). New(s) Racism: A Discourse Analytical Approach. In S. Cottle, *Ethnic minorities and the media: Changing Cultural Boundaries* (pp. 33-49). Buckingham, UK & Philadelphia, USA: Open University Press.
- Dijk, T. A. (2004). *Ideologie. Discorso e costruzione sociale del pregiudizio*. Roma: Carocci.
- Dijk, T. v. (1995). Discourse analysis as ideology analysis. In A. W. Christina Schäffner, *Language and Peace* (pp. 17-33). Dartmouth: Aldershot: Dartmouth Publishing.
- Downing, J. D., & Husband, C. (2005). *Representing Race: Racisms, Ethnicity and the Media*. London: Sage Publications.
- Efe, İ. (2015). *Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar*. Ankara: SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- EMERGENCY. (n.d.). Retrieved 03 01, 2018, from <https://www.youtube.com/channel/UCwYoaqwwyigxVCHiKg2fVw>
- Engindeniz, İ., & Aytemur Nüfusçu, G. (2013). *Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Dil: Mayıs-Ağustos 2013*. İstanbul: Hrant Dink Vakfı.
- Ernst, J., B. Schmitt, J., Rieger, D., Vorderer, P., Bente, G., Roth, H.-J., & Beier, A. K. (2017). Hate Beneath the Counter Speech? A Qualitative Content Analysis of User Comments on YouTube Related to Counter Speech Videos. *Journal for Deradicalization*, 1-49.
- European Union. (2017, March). *Migration and migrant population statistics*. Retrieved 12 26, 2017, from Migration and migrant population statistics-Statistics Explained: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

- Fanpage.it Youtube.* (n.d.). Retrieved 03 02, 2018, from <https://www.youtube.com/user/FanpageMedia/about> Ciaopeople
- Fidaner, I. B. (2010). Nefret Söylemi ve Yeni Medya. In TBD (Ed.), *Yeni Medyada Nefret Söylemi* (pp. 7-10). Ankara: Kaldeon Yayınları.
- Fioretti, J. (2017, 06 01). *REFILE-Social media companies step up removals of online hate speech - EU.* Retrieved 02 24, 2018, from Reuters: <https://www.reuters.com/article/eu-hatespeech/refile-social-media-companies-step-up-removals-of-online-hate-speech-eu-idUSL8N1IX6TG>
- Fioretti, J., & Chee, F. Y. (2016, 05 31). *Facebook, Twitter, YouTube, Microsoft back EU hate speech rules.* Retrieved 02 22, 2018, from Reuters: <https://www.reuters.com/article/us-eu-facebook-twitter-hatecrime/facebook-twitter-youtube-microsoft-back-eu-hate-speech-rules-idUSKCN0YM0VJ>
- Froomkin, A. M. (2015). From Anonymity to Identification. *Journal of Self-Regulation and Regulation, Self-Regulation and Regulation, 1.*
- (2015). *Göç ve Uyum Çalıştayında Öne Çıkan Hususlar.* Ankara: İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.
- Göker, G., & Keskin, S. (2015). Haber Medyası ve Mülteciler:Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 229-256.
- Gresham's law, Economics, Britannica.com.* (1998, 07 20). Retrieved 01 02, 2018, from Encyclopedia Britannica, Britannica.com: <https://www.britannica.com/topic/Greshams-law#ref725642>
- Gürler, C. (2010/1). Nefret Suçları ve İş Hayatı. *Ankara Barosu Dergisi*, 264-265. Retrieved from <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteeler/ankarabarusu/tekmakale/2010-1/2010-1-gurler.pdf>
- Halpern, D., & Jennifer, G. (2013, 05). Social media as a catalyst for online deliberation? Exploring the affordances of Facebook and YouTube for political expression. *Computers in Human Behavior*, pp. 1160-1168.
- Hate speech online: could the EC Code of Conduct limit freedom of expression?-MEDIA AGAINST HATE.* (2016, 12 2016). Retrieved 02 24, 2018, from Media Against Hate Uphold our ethical standards: <http://europeanjournalists.org/mediaagainsthate/ec-code-of-conduct-to-counter-illegal-hate-speech-or-limit-the-freedom-of-expression/>

- Hrant Dink Vakfı. (2013). *Eylul-Aralik2013_nefretsoylemi_ayrimcisoylem_raporu.pdf*. Retrieved 05 22, 2016, from <http://nefretsoylemi.org/>: (http://nefretsoylemi.org/rapor/Eylul-Aralik2013_nefretsoylemi_ayrimcisoylem_raporu.pdf)
- Hrant Dink Vakfı. (2013). *Medyada Nefret Söylemi ve Ayrımcı Dil: Ocak-Nisan 2013*. İstanbul: Hrant Dink Vakfı.
- Hund, W. D., Charles W., M., & Sebastiani, S. (2015). Simianization Apes, Gender, Class, and Race. (W. D. Hund, & M. Charles W., Eds.) *Racism Analysis Yearbook*, pp. 10-19.
- İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme. (1950, 06 01). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*. Roma: Avrupa Konseyi.
- (2017). *Italy Country Profile Freedom on the Net 2017*. Washington D.C.: Freedom House.
- (2014). *İtalya İnceleme Raporu*. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu.
- Joseph, S. (2012). Social Media, Political Change and Human Rights. *Boston College International & Comparative Law*, 35(145), 146.
- Jubany, O., & Roiha, M. (2015). *Backgrounds, Experiences and Responses to Online Hate Speech: A Comparative Cross-Country Analysis*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- Kanal D. (2014, Ekim 24). *Arka Sokaklar - Suriyeli aileye linç girişimi!* Retrieved Mayıs 22, 2016, from Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=jzuOBemJfY8>
- Karaköse, N. (2011, 12 12-13). *Nefret Söylemi ve Medyadaki Yansımaları*. Retrieved 11 21, 2017, from nefretsoylemi.org: <http://nefretsoylemi.org/detay.asp?id=57&bolum=makale>
- Kaya, R. (2009). *İktidar Yumağı : Medya Sermaye Devlet*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kuş, O. (2016). Dijital Nefret Söylemini Anlamak: Suriyeli Mülteci Krizi Örnek Olayı Bağlamında BBC World Service Facebook Sayfasına Gelen Yorumların Metin Madenciliği Tekniği İle Analizi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2, 97-121.

- Lange, P. G. (2007). Publicly Private and Privately Public: Social Networking on YouTube. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 361-380.
- Leghtas, I., & Hollingsworth, A. (2017). *Yalnızca Hakkımı Arıyorum: Türkiye'deki mültecilerin yasal istihdama erişimleri hâlen bulunmuyor*. Refugees International.
- Lipton, J. (2014, 08 19). *Google's best and worst acquisitions*. Retrieved 01 02, 2018, from CNBC International - World Business News Leader: <https://www.cnbc.com/2014/08/19/googles-best-and-worst-acquisitions.html>
- Materassi, L., Tiezzi, M., Cerretelli, S., Giannoni, A., & Renzi, M. (2017). *L'odio non è un'opinione Ricerca su hate speech, giornalismo e migrazioni*. Florence: Cospe.
- Mcquail, D. (1969). *Mass Communication Theory: An Introduction*. London: Sage Publications.
- Mentalism (discrimination)*. (2016, 11 26). Retrieved from IPNS: [https://ipfs.io/ipfs/QmXoyvizjW3WknFiJnKLwHCnL72vedxjQkDDP1mXWo6u.co/wiki/Mentalism_\(discrimination\).html](https://ipfs.io/ipfs/QmXoyvizjW3WknFiJnKLwHCnL72vedxjQkDDP1mXWo6u.co/wiki/Mentalism_(discrimination).html)
- Moor, P. J., Heuvelman, A., & Verleur, R. (2010). Flaming on YouTube. *Computers in Human Behavior*, 26, 1536–1546.
- Noelle-Neumann, E. (1993). *Suskunluk Sarmalı: Toplumun Görüşü - Bizim Sosyal Kılıfımız*. Chicago: Chicago Üniversitesi Yayınları.
- Notizie*. (2016, 03 30). Retrieved 02 05, 2018, from Integrazione Migranti: <http://www.integrazionemigranti.gov.it/Attualita/Notizie/Pagine/Hate-speech.aspx>
- Noveck, B. S. (2005, 11). A democracy of groups. *First Monday*, URL: http://firstmonday.org/issues/issue10_11/noveck/index.html.
- Osborne, S. (2016, 12 07). *The most anti-immigrant countries in Europe The Independent*. Retrieved 02 22, 2018, from The Independent News UK and Worldwide News: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/europe-immigration-most-anti-immigrant-countries-italy-france-germany-uk-a7460301.html>
- OSCE-ODIHR. (2005). *Combating Hate Crimes in the OSCE Region, An Overview of Statistics, Legislation and National Initiatives*.
- (2017). *Osservatorio Social Media & Internet – UNAR*. UNAR.

- Özcan, Ş. (2016). İnternet Gazeteciliğinde Nefret Söylemi: Ensonhaber Sitesi Örneği. Ankara.
- Özdemir, F., & Öner-Özkan, B. (2016). Türkiye’de Sosyal Medya Kullanıcılarının Suriyeli Mültecilere İlişkin Sosyal Temsilleri. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 227-244.
- Palazzetti, C., Liuti, S., Ferilli, G., & Zavarrone, E. (2017). *Analisi dei Contenuti Media Sul Linguaggio di Odio Online Rapporto Nazionale - Italia*. Perugia: Coalition of Positive Messengers To Counter Online Hate Speech - JUST/2015/PRAC/AG/BEST/8931.
- Perruchoud, R. (2004). Göç Terimleri Sözlüğü. *Uluslararası Göç Hukuku*. Cenova, İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü.
- Progetti / Emergency*. (n.d.). Retrieved 03 01, 2018, from <https://www.emergency.it/cosa-facciamo/programmi-umanitari/>
- Pyramid of Hate*. (2016, 04 12). Retrieved 02 07, 2018, from Anti Defamation League New York Serving all of the Empire State: <http://newyork.adl.org/files/2016/04/Pyramid-of-Hate.pdf>
- Recommandation No. R (97) 20 of the Committee of Ministers to Member States on "Hate Speech". (1997, Ekim 30). Council of Europe The Committee of Ministers. Retrieved from [https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/mars/source/resources/references/04%20-%20CM%20Rec\(97\)20%20Hate%20Speech.pdf](https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/mars/source/resources/references/04%20-%20CM%20Rec(97)20%20Hate%20Speech.pdf)
- Ryder, R. (2005, 08 6). *All beings that feel pain deserve human rights*. Retrieved 02 17, 2018, from The Guardian: <https://www.theguardian.com/uk/2005/aug/06/animalwelfare>
- Sarı, E. (2017). Türkiye'de Medya Okuryazarlığı Eğitimi ve Nefret Söylemi. *İletişim Araştırmaları*, 13(2), 34-66.
- Saymer, İ., & Rabenda Derman, M. (2017). Syrian Refugees as Victims of Fear and Danger Discourse in Social Media:A Youtube Analysis*. *Global Media Journal TR Edition*, 384-403.
- Scaramella, C. (2016). *Discorsi d’odio e Social Media Criticità, strategie e pratiche d’intervento*. Rome: l'Arci.
- Scaramella, C. (2017). *Discorsi d’odio e Social Media Criticità, strategie e pratiche d’intervento*. L'arci.

- Seçim, M. Ö. (2015). Mülteci Krizi Sürecinde Avrupa'da Artan Milliyetçilik Söyleminin Sosyal Medyaya Yansıması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1), 135-147.
- Shields, M. (2017, 12 4). *YouTube is about to go on a hiring binge to keep dicey videos off its platform- Business Insider*. Retrieved 02 23, 2018, from Business Insider: <http://www.businessinsider.com/youtube-is-about-to-go-on-a-hiring-binge-to-keep-dicey-videos-off-its-platform-2017-12>
- Silva, L., Mondal, M., Correa, D., Benevenuto, F., & Weber, I. (2016). Analyzing the Targets of Hate in Online Social Media. *Proceedings of the Tenth International AAAI Conference on Web and Social Media (ICWSM 2016)* (pp. 687-690). California: The AAAI Press.
- Siyasi Partiler Kanunu. (1983, 04 22). Ankara, Türkiye.
- Sosyal Değişim Derneği Yayınları. (2010). Ulusal Basında Nefret Suçları, 10 Yıl 10 Örnek. *Sosyal Değişim Derneği Yayınları*, 6. Retrieved from Sosyal Değişim Derneği: <http://www.sosyaldegisim.org/2010/10/nefret-sucu-ve-nefret-soylemi-nedir-nicin-onemlidir/>
- Sözen, E. (1999). *Söylem*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Statistics-Youtube*. (n.d.). Retrieved 05 05, 2017, from Youtube: <https://www.youtube.com/yt/press/statistics.html>
- Strengthening the fight against racism, xenophobia and hate crime. (2013, 03 14). *European Parliament resolution of 14 March 2013 on strengthening the fight against racism, xenophobia and hate crime*. Strazburg, Strazburg, Avusturya: Avrupa Parlamentosu.
- (2017). *Şeffaflık Raporu İçerik kaldırmaya ilişkin resmi makamların talepleri İtalya*. Mountain View, CA: Google.
- (2017). *Şeffaflık Raporu İçerik kaldırmaya ilişkin resmi makamların talepleri Türkiye*. Mountain View, CA: Google.
- Teresa Mannino - biografia*. (n.d.). Retrieved 03 01, 2018, from Teresa Mannino - home: <http://www.teresamannino.com/biografia.html>
- TURAN, A. P. (2010, 02 26). *Avrupa'da Göçmenler BİLGESAM*. Retrieved 02 22, 2018, from BİLGESAM Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi:

http://www.bilgesam.org/incele/786/-avrupa%E2%80%99da-gocmenler/#.WmRwwbXl_Mw dan

Türk Dil Kurumu. (n.d.). Retrieved 03 29, 2018, from http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5abcc2f18a8528.16711643

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982, 11 7). *TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI*. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi. Retrieved from <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm>

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi. (1998). Retrieved 11 21, 2017, from Haberler SABAH ile okunur - Güncel Haber, Gazete Haberleri: http://arsiv.sabah.com.tr/otem/tgc_bildirge.html

Türkiye'deki Mülteciler ve Sığınmacılar. (2017). Retrieved 02 21, 2018, from <http://www.unhcr.org/tr/>: <http://www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacilar>

Türkiye'de mülteci sayısı tahmin edilenden yüksek Türkiye DW 20.06.2017. (2017, 06 20). Retrieved 02 23, 2018, from DW: <http://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiyede-m%C3%BClteci-say%C4%B1s%C4%B1-tahmin-edilenden-y%C3%BCksek/a-39323369>

Ufficio Unar. (2014). Retrieved 02 05, 2018, from Unar Ufficio Nazionale Antidiscriminazioni Razziali: http://www.unar.it/unar/portal/?page_id=850

ÜNLÜ, D. E. (2017, 10 18). *Göçmenlere karşı en negatif ülkeler: Türkiye, İtalya ve Rusya.* Retrieved 12 28, 2017, from Dünya / Ekonomi Gazetesi: <https://www.dunya.com/surdurulebilir-dunya/gocmenlere-karsi-en-negatif-ulkeler-turkiye-italya-ve-rusya-haberi-386725>

Verify your account by phone - Youtube Help. (n.d.). Retrieved 01 03, 2018, from YouTube Help: <https://support.google.com/youtube/answer/171664?hl=en>

Vijayan, J. (2017, 11 18). *Google Claims Progress in Weeding Out Extremist Videos on YouTube.* Retrieved 02 24, 2018, from eWEEK: <http://www.eweek.com/cloud/google-claims-progress-in-weeding-out-extremist-videos-on-youtube>

Wilson, T., Wiebe, J., & Hoffmann, P. (2005). Recognizing Contextual Polarity in Phrase-Level Sentiment Analysis. *Proceedings of Human Language Technology*

Conference and Conference on Empirical Methods in Natural Language (pp. 347-354). Vancouver: Association for Computational Linguistics.

Wolf, C. (2010, 03 04). *Italy's Google verdict won't stop hate speech*. Retrieved 02 24, 2018, from CNN: <http://edition.cnn.com/2010/OPINION/03/03/wolf.google.verdict/index.html>

Yazıcı, T. (2016). Yeni Medyanın Nefret Dili: Suriyeli Mültecilerle İlgili Ekşi Sözlük Örneği. *Global Media Journal TR Edition*, 115-136.

Yeni Medya Uygulamalarında Bütünleşik İletişim ve Reklamlarda Ünlü Kullanımı Stratejisi. (2010). In A. Akyüz, F. Aydoğan , A. Akyüz, & F. Aydoğan (Eds.), *İkinci Medya Çağında İnternet* (pp. 166-193). İstanbul: Alfa Yayıncılık.

Youtube. (2016). *YouTube Hakkında*. Retrieved Mayıs 22, 2016, from Youtube: <https://www.youtube.com/yt/about/tr/>

YouTube artık saldırgan içeriklere reklam sağlamayacak! (2017, 05 06). Retrieved 01 02, 2018, from Haberler SABAH ile Okunur- Güncel Haber, Gazete Haberleri: <https://www.sabah.com.tr/fotohaber/teknoloji/youtube-artik-saldirgan-icerikli-reklam-saglamayacak/18>

Youtube. (n.d.). *Yorum görüntüleme ve düzenleme*. Retrieved Haziran 13, 2016, from YouTube: https://support.google.com/youtube/answer/6000976?hl=tr&ref_topic=3014329

YouTube'da yeni reklam dönemi başladı. (2016, 05 07). Retrieved 01 19, 2018, from Cnnturk.com: <https://www.cnnturk.com/teknoloji/youtubeda-yeni-reklam-donemi-basladi>

Analizi Yapılan Video Linkleri (Türkçe) – Erişim Tarihi 19/10/2017

- 1 <https://www.youtube.com/watch?v=uwp5okC11Iw>
- 2 <https://www.youtube.com/watch?v=d1Ucv2n10Mo>
- 3 <https://www.youtube.com/watch?v=iqajP7Mus0c>
- 4 <https://www.youtube.com/watch?v=gZSVGvkhzp4>
- 5 <https://www.youtube.com/watch?v=OuJthO54rcI&t=37s>
- 6 <https://www.youtube.com/watch?v=1tcHatomScA>
- 7 Suriyeliler vatandaşı canından bezdirdi
- 8 https://www.youtube.com/watch?v=NsUA_YDP9oc
- 9 <https://www.youtube.com/watch?v=0dvUIDXgMYo>
- 10 <https://www.youtube.com/watch?v=hJNo7Wgq8l0>
- 11 <https://www.youtube.com/watch?v=Ip2UpjMvJoE>
- 12 <https://www.youtube.com/watch?v=jWy-JFGwdhY>
- 13 <https://www.youtube.com/watch?v=xtCLiHKTLb0>
- 14 <https://www.youtube.com/watch?v=Zpo6Fyh8w8w>
- 15 <https://www.youtube.com/watch?v=sJpHUdwxsjk>
- 16 <https://www.youtube.com/watch?v=WYME6H4wpbQ>
- 17 <https://www.youtube.com/watch?v=CuE-mKGTZBk&t=3s>
- 18 <https://www.youtube.com/watch?v=bVcFhw4GYFA>
- 19 <https://www.youtube.com/watch?v=NzKAK15c-LI>
- 20 <https://www.youtube.com/watch?v=FGZ2UfbVKjY>
- 21 https://www.youtube.com/watch?v=1MQr-Mrf_x4
- 22 https://www.youtube.com/watch?v=B_TwqsoTW1w
- 23 <https://www.youtube.com/watch?v=DA58TS-Ac-I>
- 24 <https://www.youtube.com/watch?v=LmDCeJbgL2A>
- 25 <https://www.youtube.com/watch?v=0evcQ-xYQno>
- 26 <https://www.youtube.com/watch?v=Hp8sihd7NVg>
- 27 <https://www.youtube.com/watch?v=Xbm0cfuqJaQ>
- 28 <https://www.youtube.com/watch?v=xhNeWKHI4Hw>
- 29 <https://www.youtube.com/watch?v=J2hXkBmsU40>
- 30 <https://www.youtube.com/watch?v=gmTmtGGSwIE>

Analizi Yapılan Video Linkleri (İtalyanca)- Erişim Tarihi 19/10/2017

- 1 https://www.youtube.com/watch?v=nM_HCmw1CXo&t=20s
- 2 https://www.youtube.com/watch?v=dP4rYgJKo_w
- 3 <https://www.youtube.com/watch?v=WxBITilFzXQ&t=130s>
- 4 <https://www.youtube.com/watch?v=dtP2qOeFpVw&t=12s>
- 5 https://www.youtube.com/watch?v=j0iZNBX_Du4
- 6 <https://www.youtube.com/watch?v=uBLTXEz3zl8>
- 7 <https://www.youtube.com/watch?v=i7xXfI8rhhs>
- 8 <https://www.youtube.com/watch?v=ih8i1C6f4jk>
- 9 <https://www.youtube.com/watch?v=xYPEWeM1Q2w>
- 10 <https://www.youtube.com/watch?v=XunBeQWyKUA>
- 11 <https://www.youtube.com/watch?v=SDoLx63X4I4>
- 12 <https://www.youtube.com/watch?v=c8aDVoBOaLk>
- 13 <https://www.youtube.com/watch?v=G2v3VSghy-0>
- 14 https://www.youtube.com/watch?v=Wt_3C11jcao
- 15 <https://www.youtube.com/watch?v=XtuvQzpRW-o>
- 16 <https://www.youtube.com/watch?v=c6wHPSzqjhQ>
- 17 <https://www.youtube.com/watch?v=0-04hogCQ3k>

TABLolar LİSTESİ

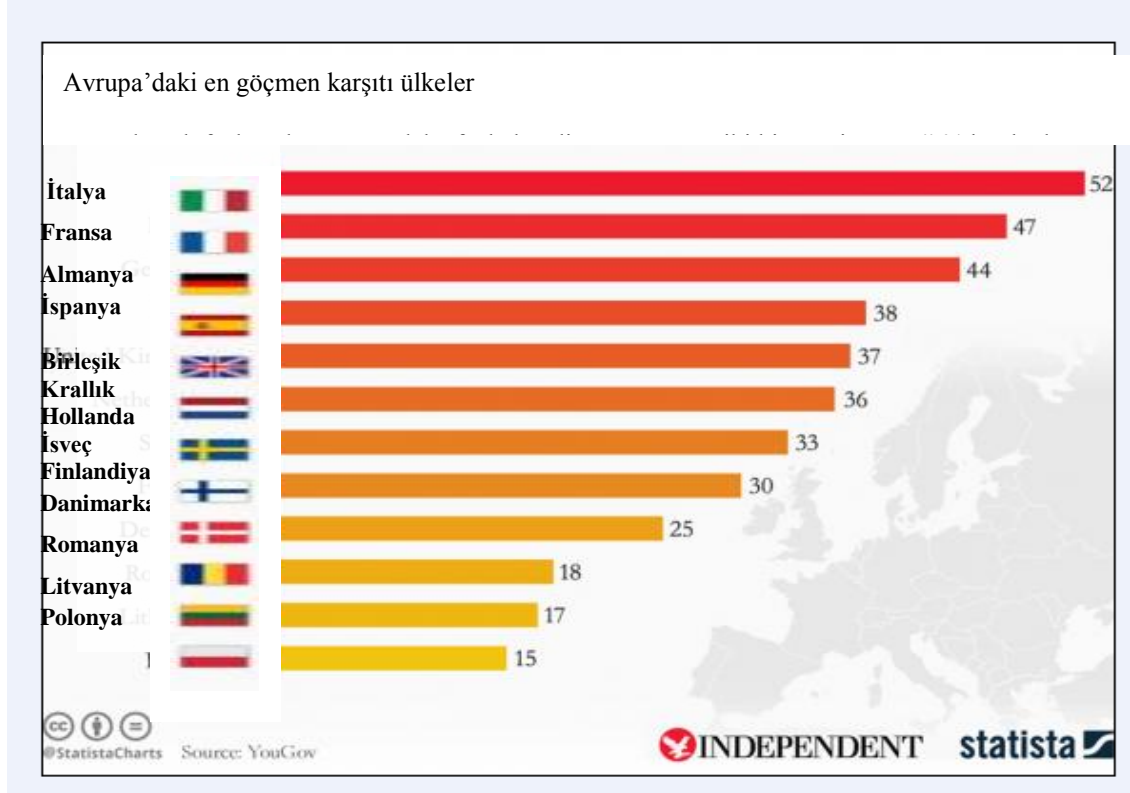
Tablo 1	Avrupa'daki en göçmen karşıtı ülkeler	130
Tablo 2	İtalya'da Google'a yapılan İçerik Kaldırma Gerekçeleri	131
Tablo 3	Türkiye'de Google'a içerik kaldırma taleplerinin gerekçesi	132
	Türkçe Video ve Yorumlara İlişkin Tablolar	
Tablo 4	Video Başlıkları ile İlgili Bilgiler	133
Tablo 5	Nefret Söylemi İçermeyen Videolar	137
Tablo 6	1. Video Yorumlarında Nefret Söylemi	138
Tablo 7	Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (1. Video)	140
Tablo 8	2. Video Yorumlarında Nefret Söylemi	141
Tablo 9	Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (2. Video)	142
Tablo 10	3. Video Yorumlarında Nefret Söylemi	143
Tablo 11	Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (3. Video)	144
Tablo 12	4. Video Yorumlarında Nefret Söylemi	145
Tablo 13	Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (4. Video)	147
Tablo 14	Türkçe Yorumlardaki Nefret Söylemi Oranı Ortalaması	148
Tablo 15	Nefret Söylemi İçeren Yorumların Nefretin Temeli Ortalaması	148
	İtalyanca Video ve Yorumlara İlişkin Tablolar	
Tablo 16	Video Başlıkları ile İlgili Bilgiler	149
Tablo 17	Nefret Söylemi İçeren Videolar	151
Tablo 18	1. Video Yorumlarında Nefret Söylemi	152
Tablo 19	Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (1. Video)	156
Tablo 20	2. Video Yorumlarında Nefret Söylemi	157
Tablo 21	Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (2. Video)	159
Tablo 22	3. Video Yorumlarında Nefret Söylemi	160
Tablo 23	Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (3. Video)	163
Tablo 24	4. Video Yorumlarında Nefret Söylemi	164
Tablo 25	İtalyanca Yorumlardaki Nefret Söylemi Oranı Ortalaması	166
Tablo 26	Nefret Söylemi İçeren Yorumların Nefretin Temeli Ortalaması	167

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1	Nefret Piramidi	2
Şekil 2	1. Videodan Bir Görüntü: Suriyeliler ile askerler arasında kavga çıktı-1	83
Şekil 3	2. Videodan Bir Görüntü: Arabaya Tekme Atan Suriyeliler !	85
Şekil 4	3. Videodan Bir Görüntü: Bakın Suriyeliler Kendi Benzinlerini Nasıl Üretiyor	87
Şekil 5	4. Videodan Bir Görüntü: ÇÖPTEN YEMEK YİYEN ÇOÇUK ! BU ÜLKEDE SADECE SURİYELİLER AÇ DEĞİL..	89
Şekil 6	1. Videodan Bir Görüntü: Göçmenlerin neden her zaman elinde bir telefon var? (mülteciler hakkında aldatmacalara verilen tüm cevaplar)	95
Şekil 7	2. Videodan Bir Görüntü: Castel Volturno, İtalyanlar göçmenlere karşı: etnik öfke ortaya çıktı	98
Şekil 8	3. Videodan Bir Görüntü: The truth about "MIGRANTS"	100
Şekil 9	4. Videodan Bir Görüntü: TERESA MANNINO: İtalya'daki göçmenler hakkında "Öğrenilmesi gereken şeyler"	103

TABLolar

Tablo 1: Avrupa'daki en göçmen karşıtı ülkeler



Kaynak: (Osborne, 2016)

Tablo 2 : İtalya’da Google’a yapılan İçerik Kaldırma Gerekçeleri

Gerekçe	İçerik kaldırma talebi sayısı	Oran
İftira	71	% 50
Nefret söylemi	55	% 38
Gizlilik ve güvenlik	13	% 9
Telif Hakkı	2	% 1
Müstehcenlik/Çıplaklık	1	% 1
Ticari Marka	1	% 1

Kaynak: (Şeffaflık Raporu İçerik kaldırmaya ilişkin resmi makamların talepleri İtalya, 2017)

Tablo 3: Türkiye’de Google’a içerik kaldırma taleplerinin gerekçesi

Gerekçe	İçerik kaldırma talebi sayısı	Yüzde
İftira	477	% 55
Gizlilik ve güvenlik	280	% 2
Ulusal güvenlik	39	% 4
Müstehcenlik/Çıplaklık	27	% 3
Uyuşturucu madde kötüye kullanımı	13	% 1
Kimliğe Bürünme	12	% 1
Telif Hakkı	7	% 1
Ticari Marka	6	% 1
Yasal düzenlemeye tabi ürünler ve hizmetler	5	% 1
Zorbalık/Taciz	3	% 0
Diğer	1	% 0
Şiddet	1	% 0

Kaynak: (Şeffaflık Raporu İçerik kaldırmaya ilişkin resmi makamların talepleri Türkiye, 2017)

Türkçe Video ve Yorumlara İlişkin Tablolar

Tablo 4: Video Başlıkları ile İlgili Bilgiler

Sıra	Başlık ⁸³	Yüklenme Yılı	İzlenme Sayısı	Çeken Türü
1	Suriyeliler ile askerler arasında kavga çıktı-1 https://www.YouTube.com/watch?v=uwp5okC11Iw	2015	788.030	Bireysel
2	Arabaya Tekme Atan Suriyeliler ! https://www.YouTube.com/watch?v=d1Ucv2n10Mo	2017	423.129	Bireysel
3	Bakın Suriyeliler Kendi Benzinlerini Nasıl Üretiyor https://www.YouTube.com/watch?v=iqajP7Mus0c	2017	280816	Kurumsal (tanıtım)
4	ÇÖPTEN YEMEK YİYEN ÇOCUK ! BU ÜLKEDE SADECE SURIYELİLER AÇ DEĞİL.. https://www.YouTube.com/watch?v=gZSVGvkhzp4	2016	268.091	Bireysel
5	Gaziantep'te gerginlik sürüyor; Suriyeliler linç edilmek istendi https://www.YouTube.com/watch?v=OuJthO54rcI&t=37s	2014	256.980	Medya kuruluşu
6	Samsun'da denize giren kadınları görüntülediği iddia edilen Suriyeliler linç edilmek istendi https://www.YouTube.com/watch?v=1tcHatomScA	2017	190.574	Medya kuruluşu
7	Suriyeliler vatandaşı canından bezdirdi https://www.YouTube.com/watch?v=HKx3L4sO2P8&t=106s	2015	188.350	Medya kuruluşu

⁸³ Bu video sıralaması “Suriyeliler” sözcüğü ile yapılan arama sonucunda 19/10/2017 tarihindeki erişime göre yapılmıştır.

Sıra	Başlık ⁸³	Yüklenme Yılı	İzlenme Sayısı	Çeken Türü
8	Kiliste Suriyeliler Halay'da Coştu ARAPÇA 👑GRUP ERDOĞANLAR👑 KİLİS https://www.YouTube.com/watch?v=NsUA_YDP9oc	2014	140.592	Bireysel
9	Suriyeliler Bakın Neler Yaptı! https://www.YouTube.com/watch?v=0dvUIDXgMYo	2016	103.225	Medya kuruluşu
10	Suriyeliler Hakkında Ne Düşünüyorsunuz? - Sokak Röportajı https://www.YouTube.com/watch?v=hJNo7Wgq8I0	2016	96.717	STK
11	Suriyeliler Çıldırılmış Olmalı https://www.YouTube.com/watch?v=Ip2UpjMvJoE	2016	87.360	Medya kuruluşu
12	Konya'da Suriyeliler ile Türk vatandaşları kavga etti https://www.YouTube.com/watch?v=jWy-JFGwdhY	2016	69.003	Medya kuruluşu
13	SAHİLDE KADINLARI TACİZ EDEN SURİYELİLER! https://www.YouTube.com/watch?v=xtCLiHKTlb0	2017	66.616	Bireysel
14	Kırıkkale'de Suriyeliler Sopalarla Çocukları Kovaladı https://www.YouTube.com/watch?v=Zpo6Fyhdw8w	2017	65.659	Medya kuruluşu
15	Türkiye'deki Suriyeliler https://www.YouTube.com/watch?v=sJpHudwxsjk	2014	64.894	Bireysel
16	Suriyeliler Urfa'da düğün bastı 8 yaralı var https://www.YouTube.com/watch?v=WYME6H4wpbQ	2013	61.907	Medya kuruluşu
17	Suriyeliler Türk vatandaşlığına ne diyor? https://www.YouTube.com/watch?v=CuE-mKGTZBk&t=3s	2016	60.088	Medya kuruluşu
18	suriyeliler tarafından çekilen "Türk kızını tavlama" adlı video.!!!	2017	57.745	Bireysel

Sıra	Başlık ⁸³	Yüklenme Yılı	İzlenme Sayısı	Çeken Türü
	https://www.YouTube.com/watch?v=bVcFhw4GYFA			
19	AVCILAR SAHİLDE SURİYELİLER REZİLLİK https://www.YouTube.com/watch?v=NzKak15c-LI	2017	53.362	Bireysel
20	İzmir'de halk ayaklandı; Suriyeliler mahalleyi terk etti https://www.YouTube.com/watch?v=FGZ2UfbVKjY	2017	52.552	Medya kuruluşu
21	Suriyeliler Urfa'da taksicilere sopalarla saldırdılar https://www.YouTube.com/watch?v=1MQR-Mrf_x4	2014	52.010	Medya kuruluşu
22	Mehmet Görmez Ağlattı; Suriyeliler Evine Dönüyor; Rahat Mısınız https://www.YouTube.com/watch?v=B_TwqsoTW1w	2017	48.341	Bireysel
23	SURİYELİLER DEFOLUN ! https://www.YouTube.com/watch?v=DA58TS-Ac-I	2015	42.927	Bireysel
24	Suriyeliler ile yerli halk arasında kavga \ 18 09 2013 \ ŞANLIURFA https://www.YouTube.com/watch?v=LmDCeJbgL2A	2013	42.415	Medya kuruluşu
25	Suriyeliler koşarak ülkelerine gitti https://www.YouTube.com/watch?v=0evcQ-xYQno	2017	41.894	Medya kuruluşu
26	Trabzon'da Suriyeliler böyle gönderildi https://www.YouTube.com/watch?v=Hp8sihd7NVg	2016	40.633	Medya kuruluşu
27	Türk Kızlarını Taciz eden Suriyeliler - kız tavlama videosu (Original Video) https://www.YouTube.com/watch?v=Xbm0cfuqJaQ	2017	40.021	Bireysel
28	TÜRKİYEDE KIZ TAVLAMA VİDEOSU ÇEKEN SURİYELİLER !!!	2017	35.786	Bireysel

Sıra	Başlık ⁸³	Yüklenme Yılı	İzlenme Sayısı	Çeken Türü
	https://www.YouTube.com/watch?v=xhNeWKHl4Hw			
29	ARAPÇA İLAHI SURIYELİLER https://www.YouTube.com/watch?v=J2hXkBmsU40	2011	33.779	Bireysel
30	Suriyeliler Kampta Türk Bayrağını İndirdi suriye bayrağını astı Polisle çatıştı. https://www.YouTube.com/watch?v=gmTmtGGSwIE	2016	33.581	Medya kuruluşu

Tablo 5: Nefret Söylemi İçermeyen Videolar

Sıra No.	Video Başlığı
3	Bakın Suriyeliler Kendi Benzinlerini Nasıl Üretiyor
10	Suriyeliler Hakkında Ne Düşünüyorsunuz? - Sokak Röportajı
15	Türkiye'deki Suriyeliler
25	Suriyeliler koşarak ülkelerine gitti
29	ARAPÇA İLAHI SURIYELİLER
Nefret İçermeyen Video Sayısı	5
Nefret İçeren Video Sayısı	25
Toplam Video Sayısı	30
Nefret İçeren/Çağrıştıran Video Başlığı Oran	83%

Tablo 6: 1. Video Yorumlarında Nefret Söylemi

Sıra	Yorum ⁸⁴	Nefret Söylemi İçerme
1	olum bu suriyelilere acımayın biz onların ülkesine gitsek bizi	V
2	bu sureyilileri başımıza bela edenin	V
3	Butun suriyelilerin	V
4	BU SURİYELİ ARAP ... ÜLKEMİZİN BAŞINA BELE KESCEN HEPSİNİ	V
5	Yarın bi suriyeli bulup dövecem ...	V
6	iç şarabı ... arabı	V
7 suriyelileri basa bela	V
8	Korkak Suriyeliler yüzünden 20 yaşlarında gencecik askerlerimiz şehit oluyor bizim itler	V
9	suriyeli ler sizinde ... koyum pkklı ermeni ... sizinde ülkenin başına bela olan herkezin ...	V
10	... ülkelerinde gebermedi bizim ülkede milletinde başına bela oluyolar alanları esfle kınıyorum	V
11	Buraya yazıyorum görürsünüz birgün suriyelilerde bizden ayrı toprak ayrı bayrak isteyecekler ve pkkdan daha tehlikeli olacaklar.....	V
12	su ülkeye almayn yaw	V
13	Vatanlarını bırakıp buraya geliyolar rahat dürmüyorlar	V
14	"acıma yetime döner"	V
15	Icerim Sarabi, ... Arabi	V
16	vatanını satıp gelen ... ne hayır gelir bu vatana .benim dedem nenem savaştan kaçmamış vatanını savunmuş bu	V

⁸⁴ Yorumlardaki yazım hataları, yazan kullanıcıya aittir. Bu tez çalışmasındaki bütün yorum ve video başlıkları değiştirilmeden olduğu gibi aktarılmıştır. Sadece küfürli uygunsuz içeriklere üç nokta işareti konulmuştur.

Sıra	Yorum ⁸⁴	Nefret Söylemi İçerme
	serefsizlerin hepsi domuz gibi savaştan kaçıp gelmiş yavşaklar	
17	ülkemizden ... gitsinler y	V
18	Bunların eğer bizi ezcek gücü olsun bu ülkeyi bize dar etmezlerse..	V
19	kendi vatanımızda ne hale düştük ... gürcü ...	V
20	su vatanda kürt türk birbirimizi yiyene kadar bunları ezn ...	V

Tablo 7: Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (1. Video)

Yorum Numarası	Yabancı ve Göçmen temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar temelli	Türçülük temelli
1	V	Y	Y	V	Y	Y
2	V	V	Y	V	Y	Y
3	Y	Y	Y	V	Y	Y
4	V	V	Y	V	Y	Y
5	V	Y	Y	V	Y	Y
6	V	Y	Y	V	Y	Y
7	V	Y	Y	V	Y	Y
8	V	Y	Y	Y	Y	Y
9	V	Y	Y	V	Y	Y
10	V	V	Y	V	Y	Y
11	V	Y	Y	Y	Y	Y
12	V	Y	Y	V	Y	Y
13	V	Y	Y	V	Y	Y
14	Y	Y	Y	V	Y	Y
15	V	Y	Y	V	Y	Y
16	V	Y	Y	V	Y	V
17	V	Y	Y	V	Y	Y
18	V	Y	Y	Y	Y	Y
19	V	V	Y	V	Y	Y
20	V	Y	Y	V	Y	Y
Kategoriye göre Toplam	18	4	0	17	0	1
Yorumlardaki Toplam Nefret Söylemi	20	20	20	20	20	20
Kategori/Toplam Nefret Söylemi	% 90	% 20	% 0	% 85	% 0	% 5

Tablo 8: 2. Video Yorumlarında Nefret Söylemi

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
1	2 tane yumruk çakaydın ... çocuklarına ...'in doğurduklarına bak	V
2	Abim surilerini	V
3	... SURIYELİLERİ ALMANYAYIDA BASMIS DAHA GECEN GÜN ALMAN KIZLARIN ... KONTROL EDİYORDU ... EVLADI SURIYELİLERİ	V
4	%1 ohoo taktik iyiymiş %1 video %98 SERKAAAAAN	Y
5	... kızları ne serkan ne bırakın ... belalarını adam allah alalh	V
6	ne duruyorsun bas gaza ... olup gitsinler	V
7	SURİYELİLERİ ALANINDA SURİYELİLERİNDE ...	V
8	İzlerken sinir küpüne döndüm ... evlatları	V
9	arabada kızlar var tabi ;;)	Y
10	yanlış bilgi verme bunlar kürt	V
11	sekan ... onları	V
12	Serkan yavaş ciğerimi söktün	Y
13	Videonun 100 de 75 i serkannn 20 si suriyeli veletler 5 ide tekme atma	Y
14	#ülkemde...suriyeliistemiyorum	V
15	Serkan yavaaaaaaş ciğerimi söktün	Y
16	İniceksin hepsinin ...	V
17	serkan arabinin uzerindeyken bebeler hiz yapip ani fren yapip asfalta yapistircaktn ... suriyelileri	V
18	Ne suriyelisi ya onlar düğün konvoyunu kesen türk çocuklar (Burdan suriyelilerin ...)	V
19	bunlar romar ... suriye falan degil	V
20	serkan ... sizi	V

Tablo 9: Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (2. Video)

Yorum Numarası	Yabancı ve Göçmen temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar temelli	Türçülük temelli
1	V	Y	Y	V	Y	Y
2	V	Y	Y	V	Y	Y
3	V	Y	Y	V	Y	Y
4	Y	Y	Y	Y	Y	Y
5	V	Y	Y	V	Y	Y
6	V	Y	Y	V	Y	Y
7	V	V	Y	V	Y	Y
8	V	Y	Y	V	Y	Y
9	Y	Y	Y	Y	Y	Y
10	V	Y	Y	Y	Y	Y
11	V	Y	Y	V	Y	Y
12	Y	Y	Y	Y	Y	Y
13	Y	Y	Y	Y	Y	Y
14	V	Y	Y	V	Y	Y
15	Y	Y	Y	Y	Y	Y
16	V	Y	Y	V	Y	Y
17	V	Y	Y	V	Y	Y
18	V	Y	Y	V	Y	Y
19	V	Y	Y	V	Y	Y
20	V	Y	Y	V	Y	Y
Kategoriye göre Toplam	15	1	0	14	0	0
Yorumlardaki Toplam Nefret Söylemi	15	15	15	15	15	15
Kategori/Toplam Nefret Söylemi	% 100	% 7	% 0	% 93	% 0	% 0

Tablo 10: 3. Video Yorumlarında Nefret Söylemi

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
1	VİDEODAKİ OUTRO MÜZİĞİ > https://goo.gl/Wc1nVB İLGİNÇ İCATLAR SERİSİ > https://goo.gl/P8byop MAKİNİST OLMAK İSTER MİSİNİZ > https://goo.gl/uhYLE1 ÖLDÜRMEYEN FARE NASIL YAKALANIR > https://goo.gl/6ZmKoA MİLYAR DOLARLIK BAŞARI HİKAYESİ > https://goo.gl/kDztAu	Y
2	Suriye, Irak, Afganistan savaşları ABD için her bakımdan çok karlı bir iştir. Hem yeni silahlarını deniyorlar, hem iyice şişen silah tüccarlarının gazını boşaltıyorlar, hem petrol ile finansmanı sağlıyorlar, hem de İsrail'in genişlemesi için fırsat yaratmaya çalışıyorlar.	Y
3	Ben de köyde üzümü ekşitip bu şekilde kaynatarak alkol ürettiyordum. Bu da aynı mantık.	Y
4	Suriye'de bastığın yerden petrol fışkırıyor, Urfa'da, Kilis'te, Antep'te petrol yok. Bu da yıllardır herkesin merak ettiği bir durumdur :)	Y
5	Damıtma yöntemi abartmayın ben fen öğretmeni olarak bunu 7. Ve 8. Sınıflara öğretiyorum simdiki nesil sizden daha bilgilo olacak	Y
6	Adam Allah diye diye şaşkınlığı ifade ediyor yahu :-/ Halbuki basit bir damıtma olayı bu. Örneğin alkol 75 derecede, su 100 derecede kaynamaya başlar. Alkol su karışımında bu yöntemle birbirinden ayrılabilir. Isı arttıkça önce alkol daha sonra su buharlaşır	Y
7	suriyenin ...	V
8	adam türkmen gibi konuşuyo	Y
9	iç şarabı gerisini biriniz alta yazarsınız :)	V
10	burları geri almak lazım bosuna yardm etcnze sureyi almmizlazm geri	Y
11	Kaz yağından sonra ördek yağı sonrada kıl tüğ yün çıkıyormuş	Y
12	Allah yardımcınız olsun	Y
13	Ehsen qardaşlara...	Y
14	Suriyeninde ... benzininin, de	V
15	hani suriyede savaş vardı ...	V
16	zaten petrol sanayilerindedede bu sistem var bunda bişey yok	Y
17	işte kalitesiz araba motorunu öldüren kaçak mazotu böyle üretilip satıyorlar kaçak mazot pişmanlıktır sakın almayın arbaya masraf çıkartıyor	Y
18	kacak elektririk öde kacak -----	Y
19	Sondaki müziğin adı ne	Y
20	Aydınlandım video için teşekkürler:)	Y

Tablo 11 Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (3. Video)

Yorum Numarası	Yabancı ve Göçmen temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar temelli	Türcülük temelli
1	Y	Y	Y	Y	Y	Y
2	Y	Y	Y	Y	Y	Y
3	Y	Y	Y	Y	Y	Y
4	Y	Y	Y	Y	Y	Y
5	Y	Y	Y	Y	Y	Y
6	Y	Y	Y	Y	Y	Y
7	V	Y	Y	V	Y	Y
8	Y	Y	Y	Y	Y	Y
9	V	Y	Y	V	Y	Y
10	Y	Y	Y	Y	Y	Y
11	Y	Y	Y	Y	Y	Y
12	Y	Y	Y	Y	Y	Y
13	Y	Y	Y	Y	Y	Y
14	V	Y	Y	V	Y	Y
15	V	Y	Y	V	Y	Y
16	Y	Y	Y	Y	Y	Y
17	Y	Y	Y	Y	Y	Y
18	Y	Y	Y	Y	Y	Y
19	Y	Y	Y	Y	Y	Y
20	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Kategoriye göre Toplam	4	0	0	4	0	0
Yorumlardaki Toplam Nefret Söylemi	4	4	4	4	4	4
Kategori/Toplam Nefret Söylemi	% 100	% 0	% 0	% 100	% 0	% 0

Tablo 12 4. Video Yorumlarında Nefret Söylemi

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
1	Al işte Korkak Mültecileri Bizimde Vatanımız 100 yıl Önce savaştaydı Bizim Dedelerimiz Kactımı vatanını Savundular Hani yaşlılar ve kızları gelse içim yanmaz en geç suriyeli saçları hep joleli zaten devlet maaş verior ilaca para yok hastaneye para yok elektiriğe para yok suya para yok bedava barınma ... böyle işi yaa sinirden klavyeyi şimdi NOT :Kendi Vatanına Hayrı Olmuyan Bizim vatanada Hayrı olmaz !!	V
2	3000000 ... çocuğu alacağımıza ülkeye ah ulan ah 2010 da ki Türkiye yi özlüyorum :(şimdi kendi memleketim de mülteyicim ...	V
3	ey ALLAH ın güzel kulu sana ve gururuna kurban olayım	Y
4	meslegimi elime alim ilk isim evsizlere hediyeler almak loseimli cocuklari sevindirmek yetimhanedeki cocuklari ziyaret edip hediye almak .. yemin ederim okadar cok istiyorum ki . ama boyle kamerayla vs vs degil. iyilik yapacaksan kimse bilmyeck gösteriş olmayacak.. peki niye sen boyle boyle yapacm diyosun falan dersenz de hayalimi yaziyorum.. insallah gerçek olur .	Y
5	bugün hastaneye gittim hep Suriyeli hamilelerle dolu	Y
6	ulan Suriyelilerin durumu bizim sokakta yaşayan Türklerin durumundan daha iyi ve ayrıca haberlerde hep Suriyeliler 1000 tane tecavüz taciz hırsızlık yapsın ve bazıları bunlara müslüman desin burada çalışıp para kazananlara kendi hakkıyla kazananlara eyvallah ve ayrıca ben bu kötü şeyleri Masumlara demiyorum yanlış anlıyorsunuz	Y
7	yüce allahim hic bir kulunu aclikla terbiye etmesin yüce Allah bütün kullarının yüreklerini merhamatle doldursun doldursunki ac kardeslerimizi doyuralim her an Herkes o duruma düşebilir kimse unutmasin ne idik ne olucaz demeliyiz Allah bizi affetsin	Y
8	Suriyeliler aylık 1500 tl alsın sevişsin sürekli çocuk yapsın gençleri erkekleri plajlarda falan kız ayarlasın benim mehmetçiğim de bizi zamanında sırtımızdan vuran bir ırk için can versin adalet mi lan bu? Ne biçim ülke olduk hergün bomba patlıyor ortalıkta mit yok bir açıklamaları yok başarısız olduğu halde istifa eden yok Tez zamanda Suriyelileri geri gönderin Suriyede ki askerlerimizin ve ülkemizdeki insanların huzurunu güvenliğini sağlayın yoksa ilerde değil oy almak hesabını veremeyeceğiniz birçok olaydan yargılanacaksınız Allahın laneti ülkemizi bu hale koyanların üzerine olsun!	V
9	hain suriyelilerimi dusunecem benim vatandasim ac dururken	V
10	Alahım yarabbim bu nasıl dünya bazı utanmazlar gidiyo nusrete 1000 lerce tl veriyo insanlık bitmiş	Y
11	şu ... biz kendimizi idare edebiliyomus gibi suriyelileri getirdi yetmedi maaş bağladı oda yetmedi elektrik sudan muah oldular	V

	açtıkları dükkanlardan vergi almadı kendi ülkemizdeki fakir lere yardım etmeden başka ülkeden mülteci getirdi bu hale sokan devlet 12 yıldır iktidara getiren insanların da allah belasını versin.	
12	kendi vatanına hayrı olmayan bizim ülkemizde mahveder	Y
13	Bu dünya yi ... aglarmisiniz	V
14	gueban lar bunun hastalık olduğun öğrendim kıyamrt az kaldı bizim orda çöpten yemek yiyen bi adam vardı adama gittim abi dedim niye böyle yapıosun gel yemek ısmarlayayı. yardım edeyim dedim ist3medi sonradan öğrendim ki bu bi hastalıkmiş insabların artığını yiyerek zevk alıolar fetişizm gibi saplantı bu bu lar hep dinsizlikten kaynaklanıo benim halamın eskki eşi vardo çok şükür defettik başımızdan adam parasını millete yedirmekten dolandırılmaktan zevk alıo	Y
15	ben bu hafta bahis yüzünden 1500 kaybettim bu bana ibret oldu birakmama vesile olacak inşallah illeti	Y
16	yemin billah insanin ici ciz ediyor ya..yarabim büyüksün	Y
17	Yalnızım Atam :(keşke geriye dönsen	Y
18	icimi yaktin kardesim	Y
19	11 beğenmeyen çekemeyen suriyeliler	Y
20	Bu abileri bu duruma düşürüpte suriyelilere ev üniversite imakanı veren herkesin çocukları ulan ülkenin yarısı %30 suriyeli %60 k-rt ...	V

Tablo 13: Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (4. Video)

Yorum Numarası	Yabancı ve Göçmen temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar temelli	Türcülük temelli
1	V	V	Y	V	Y	Y
2	V	V	Y	V	Y	Y
3	Y	Y	Y	Y	Y	Y
4	Y	Y	Y	Y	Y	Y
5	Y	Y	Y	Y	Y	Y
6	Y	Y	Y	Y	Y	Y
7	Y	Y	Y	Y	Y	Y
8	V	V	Y	Y	Y	Y
9	V	Y	Y	Y	Y	Y
10	Y	Y	Y	Y	Y	Y
11	V	V	Y	V	Y	Y
12	V	Y	Y	Y	Y	Y
13	Y	Y	Y	V	Y	Y
14	Y	Y	Y	Y	Y	Y
15	Y	Y	Y	Y	Y	Y
16	Y	Y	Y	Y	Y	Y
17	Y	Y	Y	Y	Y	Y
18	Y	Y	Y	Y	Y	Y
19	Y	Y	Y	Y	Y	Y
20	V	V	Y	V	Y	Y
Kategoriye göre Toplam	7	5	0	5	0	0
Yorumlardaki Toplam Nefret Söylemi	8	8	8	8	8	8
Kategori/Toplam Nefret Söylemi	% 88	% 63	% 0	% 63	% 0	% 0

Tablo 14: Türkçe Yorumlardaki Nefret Söylemi Oranı Ortalaması

Videolar	Yorumlardaki Nefret Söylemi Oranı
1. sıradaki video	% 100
2.sıradaki video	% 75
3. sıradaki video	% 20
4.sıradaki video	% 40
Ortalama	% 59

Tablo 15: Nefret Söylemi İçeren Yorumların Nefretin Temeli Kategorilendirme Ortalaması

Video sırası	Yabancı ve Göçmen temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar temelli	Türçülük temelli
1. sıradaki video	% 90	% 20	% 0	% 85	% 0	% 5
2.sıradaki video	% 100	% 7	% 0	% 93	% 0	% 0
3. sıradaki video	% 100	% 0	% 0	% 100	% 0	% 0
4.sıradaki video	% 88	% 63	% 0	% 63	% 0	% 0
Ortalama	% 95	% 22	% 0	% 85	% 0	% 1

İtalyanca Video ve Yorumlara İlişkin Tablolar

Tablo 16: Video Başlıkları ile İlgili Bilgiler

Sıra	Başlık ⁸⁵	Yüklenme yılı	İzlenme Sayısı	Çeken Türü
1	Neden göçmenlerin elinde her zaman bir telefon var? (mültecilerle ilgili aldatmacalara verilen tüm cevaplar) https://www.YouTube.com/watch?v=nM_HCmw1CXo&t=20s	2017	890.176	Medya kuruluşu
2	GÖÇMENLER hakkında gerçek https://www.YouTube.com/watch?v=dP4rYgJKo_w	2017	712.125	Bireysel
3	Castel Volturno, İtalyanlar göçmenlere karşı: etnik öfke ortaya çıktı https://www.YouTube.com/watch?v=WxBITilFzXQ&t=130s	2014	414.575	Medya kuruluşu
4	TERESA MANNINO: İtalya'daki göçmenler hakkında "Öğrenilmesi gereken şeyler". https://www.YouTube.com/watch?v=dtP2qOeFpVw&t=12s	2016	113.632	STK
5	İTALYA'daki göçmenler! https://www.YouTube.com/watch?v=j0iZNBX_Du4	2017	69.243	Bireysel
6	BÜYÜK İHANET: RENZI BİR ULUS OLARAK BİZİ SATTI https://www.YouTube.com/watch?v=uBLTXEz3zl8	2017	68.616	Medya kuruluşu
7	Tüm göçmenler İtalya'ya mı geliyor? .. Canavarca bir tehdit klişesi https://www.YouTube.com/watch?v=i7xXfI8rhhs	2014	52.965	Medya kuruluşu
8	Roma Mültecileri arasında göçmenler, İtalya'da sadece barakalar, yurtdışına gitmek istiyoruz" https://www.YouTube.com/watch?v=ih8i1C6f4jk	2015	27.858	Medya kuruluşu
9	Neden göçmenlerin elinde her zaman bir telefon var? (mültecilerle ilgili aldatmacalara verilen tüm cevaplar) https://www.YouTube.com/watch?v=xYPEW eM1Q2w	2017	23.412	Medya kuruluşu
10	GÖÇMENLER PROTESTO EDİYORLAR:"İTALYANLAR MAFYA VARI, IRKÇI, POLİS ..." https://www.YouTube.com/watch?v=XunBeQWyKUA	2016	21.257	STK

1 1	İTALYA ALIŞVERİŞ KARTI İÇİN GÖÇMENLER TARAFINDAN SALDIRI https://www.YouTube.com/watch?v=SDoLx63X4I4	2017	20.54	Medya kuruluşu
1 2	İtalya: Roma'da göçmenlere karşı ayaklanma polisle aşırı sağ arasındaki çatışmalar https://www.YouTube.com/watch?v=c8aDVoBOaLk	2015	15.369	Medya kuruluşu
1 3	GÖÇMENLERİN HEPSİNİN NEDEN İTALYA'YA İNDİĞİNİ BİLİYOR MUSUNUZ? BU BERBATLIĞI DUYUN https://www.YouTube.com/watch?v=G2v3VShy-0	2017	13.704	Medya kuruluşu
1 4	Çinli göçmenler İtalya'yı terk ediyorlar https://www.YouTube.com/watch?v=Wt_3Cl1jcao	2013	12.22	Medya kuruluşu
1 5	İtalya, acil göçmenler: Ventimiglia'da gerginlik, Milano'da kaos, Roma'da çadır kampları https://www.YouTube.com/watch?v=XtuvQzprW-o	2015	11.474	Medya kuruluşu
1 6	BÜTÜN İTALYA'DA GÖÇMENLER PROTESTO EDİYORLAR. ŞEHİRDE YAŞAMAK, DAHA İYİ YİYECEK İSTİYORLAR. https://www.YouTube.com/watch?v=c6wHPSzqjhQ	2015	10.842	Siyasi parti
1 7	200 göçmen Fransa'ya geldi ancak İtalya'ya "geri gönderildi": "Çoğu Alpler'de kayıp" https://www.YouTube.com/watch?v=0-04hogCQ3k	2017	10.222	Medya kuruluşu

⁸⁵ Bu video sıralaması "Immigrati in Italia" sözcüğü ile yapılan arama sonucunda 19/10/2017 tarihindeki erişime göre yapılmıştır.

Tablo 17: Nefret Söylemi İçeren/Çağrıştıran Videolar

Sıra No.	Video Başlığı
3	Castel Volturno, İtalyanlar göçmenlere karşı: etnik öfke ortaya çıktı
6	BÜYÜK İHANET: RENZI BİR ULUS OLARAK BİZİ SATTI
7	Tüm göçmenler İtalya'ya mı geliyor ? .. Canavarca bir tehdit klişesi
10	GÖÇMENLER PROTESTO EDİYORLAR:"İTALYANLAR MAFYA VARİ, İRKÇE, POLİS ..."
11	İTALYA ALIŞVERİŞ KARTI İÇİN GÖÇMENLER TARAFINDAN SALDIRI
15	İtalya, acil göçmenler: Ventimiglia'da gerginlik, Milano'da kaos, Roma'da çadır kampları
Nefret İçermeyen Video Sayısı	11
Nefret İçeren Video Sayısı	6
Toplam Video Sayısı	17
Nefret İçeren/Çağrıştıran Video Başlığı Oranı	% 35

Tablo 18: 1. Video Yorumlarında Nefret Söylemi

Sıra	Yorum ⁸⁶	Nefret Söylemi İçerme
1	... bu videoyu izledim!!!	V
2	İtalyanlar için bile bir iş olmadığı için gelen çaresizlere herhangi bir garanti vermeden zorunlu bir göçe yardımcı olmanın hiçbir anlamı yok, çünkü bu er ya da geç sona ermezse öldürücü olarak patlayacak olan sosyal bir kontrastı artıran hiçbir şey yoktur. Fakat bütün kitle medyası fildişi kulelerde iyi mahallelerde yaşadığı için bilmiyor gibi yapıyor ya da belki de anlamıyor. Maliyet altında ve siyah göçmen işleri, İtalyan işçilerinin emek maliyetini düşürüyor ve bu çok sayıda girişimciye uygun ve düzenli değil. Ancak göçmenlerin büyük bir kısmı yer altı dünyasında yer almakta ve kimse beni bir suçlu ya da bağımlının sonrasında emekli maaşlarının ödenmesi için katkı paylarını ödediğine inandırmaz. !!Bence bunu kim doğruluyorsa kötü niyet içinde!! Gerçek yardım, bence, savaş ve terörle vurulmuş ülkelerde bir işbirliği çalışması ve bunları istikrarsızlaştırmak için onları bombalamaktan ziyade ekonomik kalkınma için temeller inşa etmektir. Amerikalılar, diyorlarsa, Marshall Planı'nı ... zaman zaman uygulamaya koydular ... onların meyvelerini getiririm. Kolay Yok Ediliyor, Oluşturmak Zor !!	Y
3	Bu mutluluk yeter! % 90'lık kısmı savaşın olmadığı, yasadışı olarak, izinsiz bir şekilde, hiçbir şey yapmadan, bütün gün hiçbir ... yapmadan oturuyorlar. Masraflarını biz çekiyoruz, açlıktan ölen İtalyanlar var ve de çoğu da(İtalyanların) sabahtan akşama kadar eşek gibi çalışıyor.	V
4	Neden çok sayıdaki evsiz İtalyan'ı kabul etmiyorlar?	Y

⁸⁶ Yorumlar aslı olan İtalyanca'dan Türkçe'ye çevrilmiştir. Cümle düşüklükleri ve yazım hataları kullanıcıya aittir. Değişiklik yapılmadan olduğu gibi aktarılmıştır. Ancak küfürlü ifadelerin yerine üç nokta işareti konulmuştur.

Sıra	Yorum ⁸⁶	Nefret Söylemi İçerme
5	Ne güzel bir komünist video	V
6	kabul merkezinde hiçbir kadın yok, merak ediyorum ... ancak daha çok Kongo, Gambiya, Libya vb. ülkelerdedirler.	Y
7	Fanpage'nin Yahudilerle dolu olduğu izlenimini edindim.	V
8	Zavallılar, savaştan kaçmazlar, bütün gün bir şey yapmazlar. Biz onlara ödeme yaparız ama cehenneme, komünist fan page'ye gider.	V
9	Avrupa'daki savaşı dört gözle bekliyorum, bu yüzden Afrika'ya kaçıp ... evim, para ve cep telefonum olur. Açıkçası, bu asla olmayacak çünkü biz yılda milyarlarca avro çöpe attık.	V
10	Embesiller!! Bu hayvanlar yüzünden İtalya berbatlaşıyorsa ve biri şehirde korkuyla dolaşmak zorunda kalıyorsa bu sizin suçunuz. Savaştan "zavallıca" kaçış olarak görmelerini sağlamaya çalışmak ve bunu "kutlamakla" birlikte, onların sınırsız para trafiğini sürdürmek de. Biri hayatınızı kurtarıyorsa ona ömür boyu minnettar kalmalı ve saygısız davranmamalısınız.	V

Sıra	Yorum ⁸⁶	Nefret Söylemi İçerme
11	Bir arabada yaşayan İtalyan kardeşlerimiz, emekli maaşının açıklıktan öldürecek kadar az olmasından dolayı hurda içinde dolaşan İtalyan emekliler, azımızın aynı emekli maaşı alacağımız ya da her gün kapanan yüzlerce şirket ile ilgili iyi bir hizmet yaptığınızda gazeteci sıkıştırıyor. Ve eğer İtalyan sınırı sadece daralırsa Avrupalı Yunan kardeşlerimizin bunu nasıl geçtiğini görmek için Yunanistan'a gidin (medyanın bir süredir göstermediği şeyler) 20-30 yaşlarında genç Afrikalılar üzerinde bir numara yapmak çok uygun, her zamanki gibi hikâyelerle yıllarca sürdü, çünkü kadınlar ve küçük kızların, harcamalarımıza göre iyi bir hayat sürmek için neredeyse hiç tatil yaptıklarını görmezken, İtalya batıyor ve kooperatifler şişiyor. Biz İtalyanlar karton valizle başladık, onlarsa akıllı telefonla. Yazık!	Y
12	Tek çözüm, kendi ülkelerine göndermek, saygın bir ülke bunu yapardı!	Y
13	... herif; Bu "mültecilerin" çoğu savaştan değil, daha olasılıkla yalnızca Lagos'un kötü kokan banliyölerinden kaçarlar; hepsini kabul etmek istersiniz: hepsini ağırlamak isterseniz, ücretsiz, ancak elinizi cüzdandan üzerine koyun: Bu tür insancıl ve hevesli ses tonlarında konuşan kimsenin, genellikle salıverilen ve gerçekten kötü insanları yiyen sirk türüne dayanan bir bedeli vardır. (Onların kötü muamele ve şiddet hikâyelerini duymak istemiyorum: çoğu zaman sağlıklı bir ot tarafından icat edilen ama doğrulanamayan hikâyeler, ancak yaşanmış gerçekleri alıyorlar. Geri kalanlar için kameralar dışarı çıktığında ne kadar haddini bilmezlik ve ırkçı siyahın bunları düşündüğünü görüyor ve doğruluyorum. Tacizci bir park için roze vermemeye çalışın(kibarca) ve 4 kesik lastik bulma konusunda ne düşüneceğinizi söyleyin. (Bir arkadaşımın başına geldi.)	V
14	ama ne diyorsunuz onları ülkelerine yollayın maymunlar.	V

Sıra	Yorum ⁸⁶	Nefret Söylemi İçerme
15	Sizleri faşist olarak görmeyenlere ne kadar çok şey söylemek isterim! Nasıl Hoşunuza gidiyor ...! Ne kadar ağzınızı doldurursanız ve kendinizi daha iyi hissederseniz temiz bilinçle! Ahhh tüm faşistler hepiniz !! Hepsini kabul etmeliyiz! Hepsiniiii !! Öyleyse, eğer biraz daha alırsak bir milyar Afrikalı Avrupa'da olacak! Faşistlerrrr	Y
16	Ancak onları kutsal bir nedenle almanız gerekiyor.	Y
17	Bu video beni ikna etti! göçmen trafiğinin arkasında iyi gitmeyen bir şey var .. istikrarsızlık ve ekonomik hareketin sivil toplum örgütleri ve mafya lehine politik bir aracı .. Ama yara izleri nerde?? Daha da var... Bana çok da travmatize olmuş görünmüyorlar.. Gerçekten.. İtalyanlar arasında çok daha kötülerini görüyorum, sosyal sağlık alanındaki işimde.. Çocuklar kadınlar orada mı? Hayatın travmatize ettikleri başkaları	Y
18	ÖNCE İTALYANLAR	Y
19	Her kurumdan boşaltılan, işsiz, aç, belgesiz, terk edilmiş tüm İtalyanların anısına: TAMAMEN! Fanpage & C beni hasta ediyor.	Y
20	Ya unutulmuş İtalyanlar? İşsiz olanlar? Umutsuzlar? Geleceği olmayanlar? Tebrikler... Vatanın şerefine leke sürdünüz! Gerçekten tebrikler... KENDİNİZDEN UTANIN!!	Y

Tablo 19: Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (1. Video)

Yorum Numarası	Yabancı ve Göçmen temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar temelli	Türçülük temelli
1	V	Y	Y	V	Y	Y
2	Y	Y	Y	Y	Y	Y
3	V	Y	Y	Y	Y	Y
4	Y	Y	Y	Y	Y	Y
5	Y	V	Y	Y	Y	Y
6	Y	Y	Y	Y	Y	Y
7	Y	Y	V	Y	Y	Y
8	V	V	Y	Y	Y	Y
9	V	Y	Y	V	Y	Y
10	V	Y	Y	Y	V	V
11	Y	Y	Y	Y	Y	Y
12	Y	Y	Y	Y	Y	Y
13	V	Y	Y	Y	Y	Y
14	V	Y	Y	V	Y	V
15	V	Y	Y	V	Y	Y
16	Y	Y	Y	Y	Y	Y
17	Y	Y	Y	Y	Y	Y
18	Y	Y	Y	Y	Y	Y
19	Y	Y	Y	Y	Y	Y
20	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Kategoriye göre Toplam	8	2	1	4	1	2
Yorumlardaki Toplam Nefret Söylemi	10	10	10	10	10	10
Kategori/Toplam Nefret Söylemi	% 80	% 20	% 10	% 40	% 10	% 20

Tablo 20: 2. Video Yorumlarında Nefret Söylemi

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
1	Bu zenciler İtalya'yı görmeyi bile hak etmiyor	V
2	Castel Volturno, İtalyanlar göçmenlere karşı: etnik öfke ortaya çıktı [1]	Y
3	... parçaları, İtalya'yı yöneten maymunları anlamak için kendim isteyerek tutuklanmak istiyorum.	V
4	01:13 Çocukları alevlerden kurtardığımız için bravo, ancak sigara rahmindeki bebeğe zararlı ⁸⁷	Y
5	İtalya Suudi Arabistan	Y
6	Hiçbir savaştan kaçmayan bütün herkes ülkesine	Y
7	Buraya kim komut veriyor? Çirkin domuzlar!	V
8	AHAHAH iki göçmen vuruldu hahaha onları nerede vurdular? Mars'ta mı	Y
9	Tanrım renklerden biri Neopolitan konuşuyor. Ahaha Ne harika	Y
10	Biz nasıl yakılıyoruz?	Y

⁸⁷ Görüntüde elinde sigara olan ve hamile olduğunu belirten bir kadına istinaden böyle bir yorum yapılmıştır.

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
11	Göçmenlere hayvan muamelesi yapan istismarcı zenci İtalyan beni öldürdü ne aptal hahah	V
12	Ben hamileyim" ve ölmek üzere olan bir akciğer kanseri hastası gibi konuşuyor, elinde bir sigara var. Fakat o zaman, AB dışındaki vatandaşlar dışındaki her türlü şey, aptalca ağızda bir sigara ile uyudu.	V
13	Ama AB dışı vatandaşlardan başka her türlü, o salağın ağızda bir sigara ile uyuduğu sonucuna varıyor.	V
14	pescopagano ve castelvoturno banliyölere dönüşmüş ve şimdi bu mahallelerde onlara emir verdikleri Afrika şubeleri, sadece bu bölgelerdeki Afrikalıların orada yaşayan İtalyanlar'ın çoğunluğunda olduğunu düşünüyorlar, hatta Camorra'dan bile korkmuyorlar, burada daha fazla olay çatışmalar yaşıyor. ölümler bile olsa, hiçbir şey değişmedi, giderek daha fazla "ve ne istediklerini yapmaya devam edersek, yabancı, Afrikalı, Rumen ve diğer uluslardan" yıllarca ve daha fazla "istilalıyor ve bütün mahalleleri kontrol altına alıyor ve kontrol altına alıyor. İtalyanlar, eğer bir adım atmazsak İtalya'yı işgalcilere teslim edeceğiz.	Y
15	Hangi ... konuşuyor bu maymunlar Bir ... anlamıyorum.	V
16	1:23 Bu hamile ve sigara içiyor?	Y
17	Bütün bu Afrikalıları renzi'li bir teknede evlerine yolla. İtalya'yı İtalyanlara geri ver	Y
18	Bu zenciler neden kendi evlerinde akıllı durmuyorlar? Afrika'yı yürüyerek geçiyorlar, hayatlarını bir kayak üzerinde risk altına almak için 2000 avro ödüyorlar, sonra da buraya gelip sadece hak talep ediyorlar	V
19	"Barışçıl" bir istila meydana geliyor; 2 nesil boyunca çoğunluk onlar olacak, İtalyanlar artık çocuk yapmıyor ve onlar bizim yerimizi alıyor. Biz sadece vergi üstüne vergi ödemekle görevliyiz, bacakları kesen bürokrasi, biz yürüyen bankomatız. Uzak batıya hazır olun.	Y
20	Bak işte politik olarak doğru olanın yol açtığı	Y

Tablo 21: Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (2. Video)

Sıra	Yabancı ve Göçmen temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar temelli	Türçülük temelli
1	V	Y	Y	Y	Y	Y
2	V	Y	Y	Y	Y	Y
3	V	Y	Y	Y	Y	V
4	Y	Y	Y	Y	Y	Y
5	Y	Y	Y	Y	Y	Y
6	Y	Y	Y	Y	Y	Y
7	V	Y	Y	Y	Y	V
8	Y	Y	Y	Y	Y	Y
9	Y	Y	Y	Y	Y	Y
10	Y	Y	Y	Y	Y	Y
11	V	Y	Y	Y	V	V
12	Y	Y	Y	Y	V	Y
13	Y	Y	Y	Y	V	Y
14	Y	Y	Y	Y	Y	Y
15	V	Y	Y	V	Y	V
16	Y	Y	Y	Y	Y	Y
17	Y	Y	Y	Y	Y	Y
18	V	Y	Y	Y	Y	Y
19	Y	Y	Y	Y	Y	Y
20	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Kategoriye göre Toplam	7	0	0	1	3	4
Yorumlardaki Toplam Nefret Söylemi	8	8	8	8	8	8
Kategori/Toplam Nefret Söylemi	% 88	% 0	% 0	% 13	% 38	% 50

Tablo 22: 3. Video Yorumlarında Nefret Söylemi

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
1	Kesinlikle haklısın: bunlar kurtarma operasyonları değil, gerçek bir feribot seferberliği, Avrupa halkının zarar görmesi için cezai bir etnik ikame hizmetine sunulmuştur.	V
2	Çok zekisin, sana saygı duyuyorum	Y
3	harikası	Y
4	iyi adam. Bunu tgl ve tg5'e gönderebilir miyiz?	Y
5	Bravo Luca! Göç-istilasına Hayır, biz ve onlar için zarar!	Y
6	Ana konunun dışında soru: rotalarını görüntülemek için deniz trafiği sitesine erişimi satın mı aldınız? Ve Mario Giordano videoda ısrarlı olarak yaptığın reklamlar için sana ödeme yapıyor mu? Lütfen mültecileri karşılayan profesyonellerin, sizin gösterdiğiniz şekilde olumsuz bir anlam taşımadığını belirtir misiniz? Ekstra nakit ile daha iyi bir yaşam için umut vaatleriyle hayatını tehlikeye atarak savaş veya diktatörlük altında bir ülkeden gelip mülteci olmanız gerekmez.	Y
7	Diğer hepsi gibi çok güzel videolar, tebrikler	Y
8	gerçekler faşisttir!	Y
9	Dağılan bir İtalya ...	V
10	Luca, Mineo'nun ünlü CARA yakınında Sicilya'da yaşıyorum ve haklı olarak, işe ek olarak gönüllü "insan kurbanları" oldukları fikrindeyim. Bunu söylemekten üzgünüm ve gerçeğin ağırlığı, ancak başka bir açıklama yapamam. Çaresiz kalanlardan ölmeyenler, bir yandan köleler ve yasadışı insanlar ve İtalyanlar için emek maliyetini düşüren siyahileri ve aşırı çalışma sistemini beslemek zorundalar. Bunu söylemekten üzgünüm ve gerçek ağırdır başka bir açıklama yapamam.	Y
11	Verilerini sırtlana göndermeni öneririm! Çok ses çıkarırdı.	Y
12	Çok iyi adamım, ALTYAZILAR İÇİN TEŞEKKÜRLER! Tekneleri izlemek için inanılmaz bir çalışma!	Y

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
13	Seni beğeniyorum oğlum! Radikal ve ... güzel hizmet! Tahrik işgali altında olduğumuz açıktır. Askeri donanma Yahudi Soros tarafından finanse edilen bu ... STK'ları batırmak zorunda.	V
14	<p>Dürüst olmak gerekirse videoyu (Luca'nın diğerleri gibi) dezenformatif görüyorum. Verileri kişisel bir şekilde işleme koymak için ısrar ediyorsun (Brexit anketlerinde olduğu gibi). (Yalnızca Libya-İtalya değildir ve Akdeniz yolları) ölü Akdeniz TOTAL ilgili verileri raporlar ve daha sonra bu ve 'doğrudan misyonların sorumluluğunun mantıklı olduğunu (kesinlikle hayır') diyemezsin. Biraz istatistik çalışarak göçmenlerin toplam sayısının ölü oranı verilerini koyardın. Çapraz verilerin 'biraz' aşağı çekerek 2013 ile 2014 yılları arasında Libya kıyılarından İtalya'ya gelen göçmen sayısı dört katını gördü, ölü artışı ile paralel olarak kurun (üssel olarak yanlış söylüyorsun lütfen bunu yapma). Kurtarma hızı yükseldiğinde 2015'den bahsetmiyorum bile. Böylece bilgi ve korelasyonlar tamamen yanlış. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Konvansiyonu'nda, bahsettiğiniz tam makaleyi belirtebileceksiniz. 200 sayfalık sayfayı geçerek kurtarma hakkında sadece bir şeyler buldum:</p> <p>Madde 98 Yardım etme yükümlülüğü, 1- Her devlet kendi bayrağını taşıyan bir geminin, kaptanından, gemi mürettebat ve yolcular için ciddi bir tehlike oluşturmadan ifa edilebilecek ise, aşağıdaki hususları gerçekleştirmesini talep edecektir.</p> <p>a) Denizde tehlike içerisinde bulunan her kişiye yardım etmek; b) Yardım ihtiyaçlarından haberdar edildiği takdirde, tehlikede bulunan kişileri, kendisinden makul olarak beklenebilen ölçüde ve mümkün olduğu kadar çabuk kurtarmaya gitmek; c) Bir çatmadan sonra, diğer gemiye, mürettebatına ve yolcularına yardımda bulunmak ve mümkün olduğu halde kendi gemisinin adını, tescil limanını ve uğrayacağı en yakın limanı diğer gemiye bildirmek.</p> <p>"C" noktasında, kötü adamları en yakın limana geri göndermek için hiçbir yükümlülük bulunmamaktadır. Ancak "mümkün olan yerlerde, diğer gemiye geminin adını, aranan limanı ve en yakın limanı yardım istemek için</p>	Y

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
	bildirin." Yine, hiçbir yükümlülük söz konusu değildir. "Nerede olursa olsun" dediği gibi. Sanırım kurtarma gemisinin direniş gösterdiği durumlarda ... teknelerde değil ... Öyleyse bana göre sahte belgelenmiş bir bilgi var, yalnızca birkaç veri görenlere ve ölçütle analiz etmeyenlere.	
15	büyük bravo :) :). Sen elindeki verilere son derece net bir şekilde konuyu açıkladın.	Y
16	Ne yazık ki, akıl yürütmen doğrusal ve onaylanamaz, güncel medyanın aksine, ciddi veri ve araştırmaya dayanıyor. Kullandığın kaynaklardan bahsetmeyi unutma; çünkü bunlar, desteklediğin şeyin aynasıdır (aslında kaynaklarda sıklıkla bahsedilmemektedir, bazen eserin yazarı, havadan gelen söylemler tarafından bildirilmemektedir). "Göçmenler uyuşturucudan daha fazla para kazanıyor", gerçek budur.	Y
17	Teşekkürler Luca. Siyasi açıdan doğru ve yolsuzluğun kayalık denizinde makul bir ses.	Y
18	SEN(SİZ) GEORGE SOROS VE BİRLEŞMİŞ MİLLETİ TEYİT EDEBİLİRİSİN(İZ)	Y
19	Göç akımlarındaki artışın son yıllarda meydana gelen ölümlerin artışının temel nedeni olmadığını görmem mümkün mü?	Y
20	Sinistronların yorumlarını (zihinsel idealleri olmadıklarında... işgalle yiyenler) görmeye geldim. Ve ne yazık ki hala onlardan çok var. Kötü borç verme	Y

Tablo 23: Nefret Söylemi İçeren Yorumlarda Nefretin Temeli (3. Video)

Sıra	Yabancı ve Göçmen temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar temelli	Türçülük temelli
1	Y	Y	Y	Y	Y	Y
2	Y	Y	Y	Y	Y	Y
3	Y	Y	Y	Y	Y	Y
4	Y	Y	Y	Y	Y	Y
5	Y	Y	Y	Y	Y	Y
6	Y	Y	Y	Y	Y	Y
7	Y	Y	Y	Y	Y	Y
8	Y	Y	Y	Y	Y	Y
9	V	Y	Y	V	Y	Y
10	Y	Y	Y	Y	Y	Y
11	Y	Y	Y	Y	Y	Y
12	Y	Y	Y	Y	Y	Y
13	Y	Y	V	Y	Y	Y
14	Y	Y	Y	Y	Y	Y
15	Y	Y	Y	Y	Y	Y
16	Y	Y	Y	Y	Y	Y
17	Y	Y	Y	Y	Y	Y
18	Y	Y	Y	Y	Y	Y
19	Y	Y	Y	Y	Y	Y
20	Y	Y	Y	Y	Y	Y
Kategoriye göre Toplam	2	0	1	1	0	0
Yorumlardaki Toplam Nefret Söylemi	3	3	3	3	3	3
Kategori/Toplam Nefret Söylemi	% 67	% 0	% 33	% 33	% 0	% 0

Tablo 24: 4. Video Yorumlarında Nefret Söylemi

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
1	İtalya'da, Avrupa'da Teresa'lar gerekiyor. sempati ile, aksi halde çok fazla insan yığını içinde loto oynamaya devam edecek olan dört tembel nöronu aktive etmeyi başarıyor!	Y
2	Sevgili Teresa isabet ben sağı ya da solu konuşmuyorum. Kavramın insancıl, bu anti-semitik faşistleri dinleme (şüphesiz ki bunu yapmazsın) bu büyük bir zeka gösterir bütün saygım sana böyle devam et!!! Hayatı sevmek, en büyük erdem bu, biz insan olmanın!! Evet... Ben Sicilyalıyım.. Torino'da doğdum. Güzelliğine ek olarak zekanı da sergiledin. muhteşem!!!	Y
3	Tanrım, yorumlarda ne kadar cehalet var. Bu iğrenç. Güzel video, bunu sınıf arkadaşlarıma göstereceğim çünkü bu kalıplaşmışlıklara inanıyorlar Mantiğimi bile düşünemezsin...	Y
4	35 avronun çoğunun Avrupa fonlarından oluştuğunu eklerim	Y
5	Büyük Teresa!	Y
6	Efsanevi	Y
7	Bravo Teresa.. Salvini'nin ırkçısı ve 'tüm cemiyet farklı düşünüyor' yazık ki,, zavallı yoksullar için politikalar yaparak ... Onlar, göç ettikleri halde, güney İtalya'lı ırkçılardır.	Y
8	10 numaralı basmakalıp: Amerika keşfedilmedi, ancak işgal eden göçmenler yerli halkı incelemeye gitti ...	Y
9	Hepsini dedin.	Y
10	"Üçüncü Dünya Savaşı" nın bu koşullarında bulunduğumuzun gerçek nedeni hakkında hiç kimse konuşmuyor: Kaddafi'nin öldürülmesine geri dönmeliyiz, sadece Berlusconi'nin değil, komşu ülkelerdeki mali konulardaki sessiz savaşlar... Bankalar ve benzeri gibi mali güce sahip olan P.D'nin ihaneti. Avrupa'da hiçbir ülke	Y

Sıra	Yorum	Nefret Söylemi İçerme
	gerçekten İtalya'nın bir dostu değil, politikacılar kötü niyetli amatörlerdir. Calogero Di Giuseppe.	
11	Afrikalıların, beyazları Afrika'dan attığını unutmayın orada karşılama(kabul etme) hakkı yoktur bu sadece bizde bir haktır.	Y
12	Harika!	Y
13	Teresa .. teşekkürler <3 ♥	Y
14	İtalyanlar vergi ödemediği sürece her şeyi kabul ediyorum. Pek böyle değil, birçoğu ödeme yapmaz, fakat pek çoğu da bunu yapmayanlar için vergi ödüyor. Diğer her şey kabul edilebilir (az ya da çok)	Y
15	Harika Terry! 🤔😊 Şeylerin gerçekte nasıl olduğuna bir göz atalım! 👤	Y
16	Eğer söylediklerinin sadece yarısı doğruysa daha çok şey diyebileceğimi düşünmeliyiz...	Y
17	Teresa her anlamda Bravo ve memnuniyetle ekliyorum: Gözleri ve ruh :-) için bir bayram	Y
18	Sadece Sicilyalılar yemek yemekten bahsetmiyorlar	Y
19	belki de 40 yıl önce İtalya'da daha fazla iş vardı !!!! Öldürüleceğin bir savaşa gitmeyi reddettiğin bir yerden mi geldin? Ciddi biçimde iş aramış, ancak kalmış küçük kalifiyeli ve yetenekli göçmenleri biliyorum, çünkü İtalya'da bulunan küçük işler onlara verilmiyor. Ailem suç onun olmayan ve endişeli olan göçmenlere yardım ediyor ve ailem ve akrabalarım olmasa maalesef yemek yemediği defalarca zaman olurdu. Yiyecek, sadece bu dünyada doğduğunuz gerçeğinden dolayı verilen bir hak olmalıdır.	Y
20	Eğer söylediklerinin sadece yarısı doğruysa, çok şey söyleyeceğini düşünmeliyiz...	Y

Tablo 25: İtalyanca Yorumlardaki Nefret Söylemi Oranı Ortalaması

Videolar	Yorumlardaki Nefret Söylemi Oranı
1. sıradaki video	% 50
2.sıradaki video	% 40
3. sıradaki video	% 15
4.sıradaki video	% 0
Ortalama	% 26

Tablo 26: İtalyanca Videolardaki Nefret Söylemi İçeren Yorumların Nefretin Temeli Ortalaması

Videolar	Yabancı ve Göçmen Temelli	Siyaset Temelli	İnanç Temelli	Cinsiyet Temelli	Engelliler ve Çeşitli Hastalıklar Temelli	Türcülük Temelli
1. sıradaki video	% 80	% 20	% 10	% 70	% 10	% 20
2.sıradaki video	% 88	% 0	% 0	% 13	% 38	% 50
3. sıradaki video	% 67	% 0	% 33	% 33	% 0	% 0
4.sıradaki video	% 0	% 0	% 0	% 0	% 0	% 0
Ortalama	% 59	% 5	% 11	% 22	% 12	% 18

ÖZET

Bu tez çalışmasında Türkiye ve İtalya'ya göç etmiş kişilerle ilgili YouTube videolarındaki kullanıcı yorumlarında nefret söylemi incelenerek karşılaştırmalı bir analiz yapılmıştır. Dünya genelinde olduğu gibi İtalya ile Türkiye'de en çok ziyaret edilen video barındırma sitesi olan YouTube, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilecek kullanıcılar tarafından üretilmiş faydalı pek çok içeriğin paylaşılmasına olanak tanıyan bir platformdur. Bununla birlikte YouTube nefret dolu ifadelerin ve şiddet görüntülerinin de içinde bulunduğu uygunsuz ve zararlı içeriklerin kontrolsüz bir biçimde dolaşıma sokulmasını önleyemeyen ve olanak tanıyan özelliklere sahiptir. Mevzuat ve uygulamadaki eksiklikler ile teknik ve idari yetersizlikler başta olmak üzere YouTube'un anonim (gerçek kimliği belirsiz) paylaşımlara imkân veren yapısı nefret söylemine hizmet etmektedir. Kullanıcılar tarafından üretilen bazı içeriklerin nefret çağrışımı yapması, video yükleyen kullanıcıların nefret dolu yorumlarla ilgili silme ya da filtreleme gibi davranışları, YouTube ve diğer sosyal medya şirketlerinin nefretli içerikle mücadele etmeleri, uluslararası, ulusal ve yerel düzeyde kamu-özel kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde çalışmaları gibi etkenler dolaşımdaki nefretli ifadelerin nicelik ve niteliğini etkileyen faktörlerdir. İtalya ve Türkiye'nin göçmen barındırma konusunda benzerlikler gösteren iki ülke olması ile birlikte göçmenlere karşı YouTube'da yayınlanan nefretli ifadelerin oranı ve özelliğinde farklılıklar bulunabilmektedir. Bu tezin amacı bu benzerlikleri ve farklılıkları incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Nefret Söylemi, YouTube, Anonimlik, Mülteciler, Göç Etmiş Kişiler, Zorunlu Göç

ABSTRACT

This thesis examines and compares hate speech in user comments of the YouTube videos which are related to immigrants in Turkey and Italy. YouTube, which is the most visited video hosting site in Italy and Turkey as throughout the world, is a platform that allows sharing a lot of useful content produced by users that can be evaluated within the framework of freedom of expression. However, YouTube has features that enable and can not prevent uncontrolled circulation of inappropriate and harmful content, including hateful expressions and violent pictures. Especially legislative and practical deficiencies as well as technical and administrative inadequacies and the structure of YouTube allowing anonymous sharing serve for hate speech. Some of the user generated content associated with hate speech, behaviours of video uploaders such as deleting or filtering hateful comments, collaboration of YouTube and other social media companies, with public and private institutions at international, national or local level for struggling with hateful content are the factors that influence the quantity and quality of hateful expressions in circulation. After all sharing similarities between Italy and Turkey in terms of hosting immigrants, some differences can be found in the rate and nature of hateful expressions published against the immigrants in YouTube. This thesis aims to view such similarities and differences.

Keywords: Hate Speech, YouTube, Anonymity, Refugees, Migrated People, Forced Migration